

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΗΤΟΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ

ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,

Παρά τῶν Κυρίων

ΑΡΓΥΡΙΑΔΟΥ Ν. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Π. ΒΕΛΛΙΟΥ Γ. ΔΟΣΙΟΥ Κ.
ΔΡΟΣΟΥ Δ. ΖΕΖΟΥ Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Φ. ΚΑΛΛΙΓΑ
Π. ΚΟΝΤΟΓΟΝΟΥ Κ. ΛΑΝΔΕΡΕΡ Ξ. ΛΕΒΑΔΕΩΣ Ν. ΛΕΒΙΔΟΥ
Κ. ΜΑΝΟΥ Ν. ΜΑΝΟΥΣΟΥ Θ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΟΥ Κ. ΜΑΥΡΟ-
ΚΟΡΔΑΤΟΥ Γ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ Ν. ΠΙΤΣΙΠΙΟΥ Κ. ΡΑΓΚΑΒΗ
Α. ΡΕΝΙΕΡΟΥ Μ. ΣΙΜΟΥ Ε. ΣΤΡΟΥΜΠΟΥ Δ. κλπ.

ΕΚΔΙΔΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ ΕΜ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Θ.' ΤΟΜΟΣ Β.'

ΤΟΥ Β.' ΕΤΟΥΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1843.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΜ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ. (*)

Ἐκθέσαντες ἱστορικῶς εἰς τὰ προηγούμενα τὴν κατὰ μικρὸν διαμόρφωσιν τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος μεταβαίνομεν εἰς τὸν εἰδικιώτερον χαρακτηρισμὸν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸ κυρίων στοιχείων του μοναρχικοῦ, ἀριστοκρατικοῦ καὶ δημοκρατικοῦ: ἤτοι τοῦ βασιλέως, τῆς βουλῆς τῶν πατρικίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων.

Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος βλέπομεν βασιλέα κεκοσμημένον μὲ ὄλην τῆς μεγαλειότητος τὴν λαμπρότητα καὶ προικισμένον ὑπὸ καταστατικῶν νόμων μὲ μεγάλα καὶ οὐσιώδη προνομιακὰ δικαιώματα (prærogativa) πρὸς διατήρησιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος.

Κατὰ τὰς νομικὰς τοῦ ἀγγλικοῦ δικαίου ἀρχὰς ὁ βασιλεὺς, ἂν καὶ δὲν ᾖ αὐτὸς μόνος ὁ ὑπέρτατος κάτοχος τῆς ἀνωτάτης πολιτικῆς ἐξουσίας, διότι συμμερίζεται αὐτὴν μετὰ τοῦ κοινοβουλίου, εἶναι μολοντοῦτο κεφαλὴ τοῦ βασιλείου, πρόσωπον ἠθικόν, μυστικόν ἢ νομικὸν διαμένον πάντοτε τὸ αὐτό. (**)

(*) Οἶρα Φυλλάδιον 8 τοῦ Β. 11^{ου} αἰῶτος

(**) The law ascribes to the King — λέγει ὁ Blackstone — certain attributes of a great and transcendent nature. He is said to

Ὁ νόμος θεωρεῖ τὸν βασιλέα εἰς διηνεκῆ διάρκειαν (perpetuity) εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ὡς ὄν, τὸ ὅποιον ποτὲ δὲν ἀποθνήσκει· καθότι εὐθὺς μετὰ τὸν φυσικὸν θάνατον τοῦ περιβεβλημένου τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα προσώπου, μεταβαίνει τὸ ἀξίωμα τοῦτο δυνάμει τοῦ νόμου εἰς τὸν κληρονόμον αὐτοῦ, ὅστις ἄνευ μεσοβασιλείας ἢ διαλείμματος εἶναι κατὰ πάντα λόγον βασιλεύς. Ὁ νόμος μεταχειρίζεται εὐφώνως τὴν λέξιν demise, μετὰστάσις, πρὸς δήλωσιν τῆς ἀποθιώσεως τοῦ βασιλέως, τὸ ὅποιον δηλοῖ ὅτι διὰ τὴν χωρισμὸν τοῦ φυσικοῦ σώματος τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ μετεβιβάσθη ἢ διηνεκῶς διαρκούσα βασιλικὴ ἀξία εἰς τὸν νόμιμον αὐτοῦ κληρονόμον, χωρὶς νὰ ἀπαιτῆται ἀναγκαιῶς κατὰ τὸν νόμον νὰ στεφθῆ ἢ νὰ ἀναγνωρισθῆ παρὰ τοῦ κοινοβουλίου, ἀλλ' ἀναγορεύεται μόνον κατὰ τὴν ἐναρχίαν τῆς βασιλείας εἰς τὰς τρεῖς τοῦ βασιλείου μητροπόλεις τὸ Λονδίνον, τὸ Ἐδιμβούργον καὶ τὸ Δουβλίον. Μολοντοῦτο κατ' ἀρχαῖον ἔθος ὁ βασιλεὺς στέφεται εἰς τὸ Λονδίνον, ὅπου ἐπιτελεῖται ἡ τελετὴ πανδημῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λεγομένου δυτικοῦ μοναστηρίου (Westminster). Κατὰ τὴν στέψιν ὁ βασιλεὺς ὀμνύει α Νὰ κυβερνᾷ τὸ βασίλειον καὶ ἀπάσας τὰς εἰς αὐτὸ ἀνηκούσας χώρας κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου καθιερωθέντας θεσμούς καὶ νόμους· νὰ διατηρῆ πᾶν καλὸν καὶ δίκαιον καὶ νὰ ἐνθυμῆται τὴν ἐπιεικειαν καὶ τὸ ἔλεος· νὰ προστατεύῃ διὰ τῆς ἰσχύος του τοὺς θείους νό-

have imperial dignity, to be the supreme head of the realm, dependent on no man, accountable to no man. The King is not only incapable of doing wrong but of thinking wrong. The King never dies. For immediately upon his decease the reigning prince in his natural capacity, his Kingship, by act of law, without any interregnum or interval, is vested at once his heir, who is eo instanti King to all intents and purposes.

Ἄλλοι πολιτικοὶ τῶν Ἀγγλῶν συγγραφεῖς συνεφελαίωσαν τὰ δικαιώματά τοῦ Βασιλέως, ὡς κατόχου τῆς ὑπερτάτης πολιτικῆς ἐξουσίας, εἰς τὴν ἐξῆς λατινικὴν ῥήτραν. Rex est pontifex maximus, summus regni custos, ultimus regni haeres, omnipraesens, omnipotens. infallibilis.

μους, τὴν ἀληθῆ ὁμολογίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τὴν καθεστῶσαν εὐαγγελικὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ σώζῃ τὰ παρὰ τοῦ νόμου καθιερωμένα δικαιώματα, ἐλευθερίας καὶ προνόμια τῶν ἐπισκόπων καὶ ὅλου τοῦ κλήρου. »

Ἡ τάξις τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου δὲν γίνεται κατὰ τὸν σαλικὸν λεγόμενον νόμον, ὅστις ἀποκλείει τοῦ θρόνου τὰς γυναῖκας, οὔτε κατὰ τὴν συνήθη τάξιν τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας, καθ' ἣν οἱ ἀρρένες τῆς βασιλευούσης οἰκογενείας προηγούνται τῶν θηλέων, ἀλλ' εἶναι προσδιωρισμένη κατ' ἰδιάζοντα τινὰ τρόπον, ὥστε ἕκαστος κλάδος τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ μένει καθ' ἑαυτὸν κεχωρισμένος, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ προηγούνται μόνον κατὰ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτοτοκίας οἱ υἱοὶ τῶν θυγατέρων, αἱ ὁποῖαι ὁμως πάλιν ἐν ἔλλειψει υἱῶν προηγούνται τῶν πατραδέλφων καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ πάππου καὶ τῶν ἀρρένων αὐτῶν ἀπογόνων. Ὅθεν ἡ διαδοχὴ τοῦ θρόνου μεταβαίνει ἀπὸ τὴν πλησιεστέραν σειρὰν εἰς τὴν μακρυτέραν μόνον (μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν ὅλων τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων αὐτῆς μελῶν.

Εἰς Γεώργιον τὸν Γ'. ἠκολούθησε κατὰ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτοτοκίας ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ υἱὸς Γεώργιος ὁ Δ', ὅστις εἶχε μίαν μόνην θυγατέρα, τὴν Καρλότταν, ἣτις ἤθελε προηγηθῆ ὅλων αὐτοῦ τῶν ἀδελφῶν εἰς τὸν θρόνον. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὕτη ἀπέθανε πρὸ τοῦ πατρός της διεδέχθη τοῦτον ὁ προσεχὴς αὐτοῦ ἀδελφὸς Γουίλέλμος ὁ Δ'. ὅστις ἀποθάνων καὶ αὐτὸς ἀτεκνος περιῆλθεν ὁ θρόνος εἰς τὴν τοῦ προσεχοῦς αὐτοῦ προτελευτήσαντος ἀδελφοῦ δουκὸς τῆς Κεντίας θυγατέρα τὴν νῦν βασιλεύουσαν Βικτωρίαν. — Ὅσακις καθῆση ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Μ. Βρετανίας γυνή, φέρει αὐτὴ μόνη τὸν βασιλικὸν τίτλον καὶ ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ βασιλικά δικαιώματα. Δύναται νὰ μείνῃ ἄγαμος, ἢ νὰ συνάψῃ ἰσοστάσιον γαμικὸν δεσμόν. Ἄλλ' ὁ σύζυγος αὐτῆς δὲν ἀποκτᾷ δυνάμει τοῦ γάμου τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλικοῦ τίτλου καὶ τῶν βασιλικῶν τιμῶν δύναται δὲ νὰ ἀπολαύσῃ ἀμφότερα μόνον κατὰ παραχώρησιν τῆς συζύγου του καὶ ἔγκρισιν τοῦ κοινοβουλίου, ἄλλως φυλάττει μέ-

νον τὸν πατρικὸν αὐτοῦ τίτλον καὶ βαθμὸν. Ἡ νεωτέρα ἀγγλικὴ ἱστορία παρέχει παραδείγματα δι' ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις. Ἡ Ἐλισάβετ ἔμεινον ἄγαμος· Γουϊλέλμος ὁ Γ' καθὸ σύζυγος τῆς βασιλίσσης Μαρίας ἔλαθε παρ' αὐτῆς καὶ παρὰ τοῦ κοινοβουλίου ὅλα τὰ βασιλικὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια διετήρησε, μολονότι δὲν ἐγέννησε μετ' αὐτῆς τέκνα. Ἐκ τουναντίου ὁ ἀνὴρ τῆς διαδεχθείσης τὸν θρόνον Ἄννης, ἀδελφῆς τῆς Μαρίας, ὁ Πρίγκιψ Γεώργιος τῆς Δανίας, ἔμεινε μόνον μὲ τὸν κληρονομικὸν αὐτοῦ τίτλον, μολονότι ἐπέζησεν ἕξ ἔτη τὴν σύζυγόν του καὶ ἐγέννησε μετ' αὐτῆς τέκνα, τὰ ὅποια, ἀνῆλθον, εἶχον δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐσχάτως εἰς τὴν σύζευξιν τῆς νῦν βασιλευούσης Βικτωρίας, τῆς ὁποίας ὁ ἀνὴρ, Πρίγκιψ τῆς Σαξονίας, Κοβουργοῦ καὶ Γόθας, δὲν φέρει τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τὸν κληρονομικὸν τῆς οἰκογενείας του.

Δυναμει τοῦ εἰς τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον δίκαιον παραδεδεγμένου ἀξιώματος τοῦ ἀλανθάκου τοῦ βασιλέως δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως πρέπει νὰ λογισθῇ ἐλεύθερον ἀπὸ ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, πάθη καὶ ἐλαττώματα, διότι τότε ἠθέλωμεν ὑποθέσει, ὅτι τὸ ἄτομον, τὸ ὅποιον φέρει τὸ σῆμα, δὲν εἶναι ἄνθρωπος· ἀλλὰ διὰ τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἀξιώματος βεβαιοῦται μόνον ὅτι, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ὑποτίθεται πάντοτε, ὅτι ὁ βασιλεὺς κάμνει ὀρθὴν χρῆσιν τῆς ἐξουσίας του· καθότι καὶ ἐὰν θέλῃ τὸ ἐναντίον ἐλήφθη πρόνοια ὑπὸ τοῦ συντάγματος νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ τὸ κάμῃ. Διὰ τοῦτο καὶ ἀκινδύνως κατὰ τι πολιτικὸν πλάσμα παρεδέχθησαν, ὅτι ὁ βασιλεὺς λογίζεται ὅτι πολιτικῶς δὲν δύναται ποτὲ νὰ πράξῃ ἄδικον, ἀλλ' οὐδὲ νὰ διαλογισθῇ ἄδικον. Τὸ πλάσμα τοῦτο δὲν φέρει οὐδένα κίνδυνον, διότι ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ πράττῃ, νὰ ἐκτελῇ καὶ πραγματοποιηῇ τὴν θέλησίν του, ἀλλ' ἔχει πρὸς τοῦτο πάντοτε χρεῖαν ὀργάνων καὶ προσέτι ὑφίστανται καὶ ὄροι, καθ' οὓς τὰ ὄργανα ταῦτα καθίστανται ὑπεύθυνα διὰ τὴν χρῆσιν, τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς κάμνει τῆς ἐξουσίας του, ὥστε τὸ βᾶρος τῆς εὐθύνης, διὰ πᾶν ὅ,τι ἀντιβαίνει εἰς

τὸν ὀρθὸν λόγον ἢ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας, δὲν πίπτει ἐπὶ τοῦ βασιλέως, οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὑποτίθεται μᾶλλον, ὅτι ἐδόθησαν εἰς τὸν βασιλέα κακαὶ συμβουλαί, ἢ ὅτι ἠπατήθη. Ἀκινδύνως λοιπὸν ἀποδίδονται εἰς τὸν βασιλέα αἱ ιδιότητες τοῦ ἀπαραβιάστου, τῆς ἱερότητος καὶ τοῦ ἐντεῦθεν πηγάζοντος ἀνευθύνου, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ λογισθῇ ἄτοπον, ἐὰν συγχρόνως δὲν προϋπετίθετο τὸ πραγματικῶς ὑπεύθυνον ὄλων ἐκείνων, οἵτινες ὑπηρετοῦσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως ἢ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσταγῶν αὐτοῦ.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας εἶναι κεφαλὴ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Εἰς τὰς πρὸς τὰς ξένας δυνάμεις καὶ ξένους λαοὺς σχέσεις θεωρεῖται ὡς τοποτηρητὴς καὶ πληρεξούσιος ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ὅτι δὴποτεπραχθῇ παρ' αὐτοῦ, καθὼ τοιοῦτου, λογίζεται ὡς πράξις τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, ἐνῶ πᾶν ὅ,τι γίνῃ ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις ἀνευ τῆς συμπράξεως αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς πράξις γενομένη παρ' ἰδιωτῶν. Εἰς αὐτὸν μόνον ἀνήκει νὰ πέμπῃ πρέσβεις καὶ νὰ δέχεται τοὺς πρὸς αὐτὸν στελλομένους. Αἱ συνθήκαι, αἱ συμμαχίαι καὶ ἐπιμαχίαι, τὰς ὁποίας συμφωνεῖ μὲ ξένας δυνάμεις ὑποχρεοῦσι τὸ ἔθνος ὀλόκληρον. Ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν εἰς τὰς τοιαύτας παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς ξένας δυνάμεις συνυπολογηθείσας συνθήκας εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους προελθούσαν βλάβην. Ὁ βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κηρύττῃ πόλεμον, νὰ κλείῃ εἰρήνην· ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τὸ κοινοβούλιον δύναται νὰ ζητήσῃ λόγον παρὰ των ὑπουργῶν, τῶν ὁποίων τὴν συμβουλὴν ὑποτίθεται ὅτι ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, ὅστις δὲν δύναται ἀνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ κοινοβουλίου νὰ ἐπιχειρήσῃ πόλεμον, διότι ἡ χρησιμότης τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένων χρηματικῶν μέσων καὶ στρατευμάτων ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ. Πᾶσα πολεμικὴ ἐκστρατεία ἀπαιτεῖ ἐκτάκτους δαπάνας· ὁ δὲ προπολογισμὸς τῶν ἐτησίων ἐξόδων προνοεῖ πάντοτε μόνον τὰς συνήθεις τῶν εἰρηνικῶν καιρῶν χρείας. Ἄν λοιπὸν ὁ κινηθεὶς πόλεμος κριθῇ ἐπιβλαβὴς εἰς τοῦ ἔθνους τὰ συμφέροντα, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσω

πεύει ἡ πλειονοψηφία τοῦ κοινοβουλίου, ἢ καὶ μόνως τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων, διότι εἰς αὐτὴν ἀνήκει νὰ ἀποφασίσῃ κατὰ πρῶτον περὶ ὅλων τῶν χρηματικῶν χορηγημάτων, τότε τὸ κοινοβούλιον ἀρνεῖται τὴν ἀνάγκαιαν χρηματικὴν βοήθειαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἀναγκάζεται ἐκ τούτου νὰ ἀφεθῆ ἀπὸ τὸν πόλεμον, καὶ ἐὰν τύχον ἦθελεν εἶναι νικητῆς. Διὰ τοῦτο εἶναι χρέος τοῦ ὑπουργείου νὰ λαμβάνῃ πρότερον βεβαίαν γνώσιν περὶ τῆς διαθέσεως τῆς πλειονοψηφίας τοῦ κοινοβουλίου ὑπὲρ τοῦ πολέμου πρὶν συμβουλεύσῃ τὴν ἐπιχειρήσιν αὐτοῦ· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅταν διαρκοῦντος τοῦ πολέμου παρατηρήσῃ ἀλλοίωσιν τῆς γνώμης τοῦ ἔθνους καὶ ἐκφρασθῆ ἡ πλειονοψηφία τοῦ κοινοβουλίου κατὰ τῆς ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου, ὀφείλει τὸ ὑπουργεῖον νὰ συμβουλεύῃ τὴν εἰρήνην διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῆ ἡ κυβέρνησις διὰ τὴν ἄρνησιν τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων νὰ ἐπισπεύσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀστάτου τύχης τοῦ πολέμου τὰς περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις.

Ὡς πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς τῆς ἐπικρατείας σχέσεις ὁ βασιλεὺς ἔχει πολλὰ δικαιώματα. Ἐκλέγει ἐλευθέρως τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τοὺς ἐξ ἀπαρρήτων αὐτοῦ συμβούλους. Δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ διορίξῃ καὶ νὰ παύῃ αὐτούς· καὶ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς συνταγματικὸς περιορισμὸς. Ἡ βασιλικὴ θέλησις περιορίζεται κατὰ τοῦτο μόνον ἀπὸ ἐξωτερικὰς δημοσίας σχέσεις, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἰσχὺς εἶναι τοσαύτη, ὥστε δίδουσιν εἰς ἐκείνην διεύθυνσιν σύμφωνον μὲ τὸ κοινὸν συμφέρον. Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἔχει ἀνάγκην διηνεκοῦς ὁμονοίας πρὸς τὸ κοινοβούλιον, καὶ κανὲν ἔτος δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἄνευ χρηματικῆς χορηγίας ἐκ μέρους τοῦ κοινοβουλίου, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν νομοθεσίαν στερῆται τὸ δικαίωμα τῆς ἀπ' εὐθείας προτάσεως, ὅθεν καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀντιπροσώπων εἰς ἐμφοτέρας τὰς βουλὰς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν παρ' αὐτοῦ πρῶτερῶν προτάσεων, ὑπαγορεύει ἡ πολιτικὴ σύνεσις νὰ ἐκλέγῃ συμβούλους τοῦ ἀνδρα, οἵτινες ἔχουσιν ἔδραν εἰς τὸ κοινοβούλιον καὶ εἶναι βέβαιοι, ὅτι αἱ προτάσεις αὐτῶν θέλουν ὑποστηρικθῆ ἀπὸ τὴν πλειονοψηφίαν. Ἐκ τούτου τὸ σύνθημα

εἰς τὴν Ἀγγλίαν φαινόμενον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐκὼν ἄκων ἐκλέγει πάντοτε ὑπουργοὺς αὐτοῦ ἄνδρας κατέχοντας ἤδη εἰς τὸ κοινοβούλιον ἐξοχὸν θέσιν, καὶ δυναμένους εἰς τὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας διαχειρίζονται, νὰ ἐπιστηρικθῶσιν εἰς τὴν πλειονοψηφίαν τῆς βουλῆς, τῆς ὁποίας εἶναι μέλη. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν πᾶν ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ κοινοβουλίου ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ βασιλεία ὑπάγει σύμφωνα μὲ τὸ ἔθνος. Δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ τὸν ὀλιγαρχικὸν χαρακτῆρα τοῦ περὶ ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων νόμου, καὶ διότι ὁ βασιλεὺς δυνάμει τοῦ συντάγματος ἐνεργεῖ τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων δι' ὑπουργῶν, ἐμφανιζομένων μόνον ὡς ἐπιτρόπων τοῦ στέμματος. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀπεμακρύνθησαν ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν τάξιν. Ἐκεῖ οἱ ἡγεμόνες ἀπένειμαν εἰς ἑαυτοὺς ἐξαίρετως τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων, αἱ δὲ βουλαὶ εἶναι περιορισμέναι εἰς μόνον τὸ δικαίωμα τῆς δεήσεως καὶ αἰτήσεως. Οἱ συνταγματικῶς κυβερνῶντες Γερμανοὶ ἡγεμόνες δὲν ἔχουν χρεῖαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπουργῶν των νὰ ἐρωτῶσιν, ἂν οὗτοι θέλουν ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν πλειονοψηφίαν ἐντὸς τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους. Λαμβάνουσιν ὡς ὑπουργοὺς ἀνθρώπους ἀρεστοὺς εἰς αὐτοὺς, χωρὶς νὰ φροντίζωσι πολὺ ἂν ἀρέσκωσι καὶ εἰς τὸ ἔθνος. Οἱ ἀνεπιτηδεϊότατοι ἄνθρωποι, ἀνυψούμενοι ὑπὸ τῆς ἡγεμονικῆς εὐνοίας, δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑπουργοῦ, καὶ οἱ μισητότατοι ἀπὸ τὸν λαὸν ὑπουργοὶ, καὶ ἂν ἔχωσι διόλου ἐναντίαν τὴν κοινὴν γνώμην, δύνανται ἐκεῖ νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ τὸ βασιλικὸν βουλευτήριον. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δυνάμει τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς πολιτείας συντρέχουσι τὰ πάντα, ὥστε ὁ βασιλεὺς νὰ ἐκλέγῃ ἐξ ἀνάγκης πάντοτε ὑπουργοὺς καὶ συμβούλους τοὺς ἀξιωτέρους ἄνδρας, τῶν ὁποίων ἢ πρὸς τὸ διοικεῖν τὰ δημόσια πράγματα ἱκανότης εἶναι ἤδη δεδοκιμασμένη, καὶ οἱ ὁποῖοι συγχρόνως ἀπολαμβάνουν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινοῦ, καθότι ἂν ἐλάμβανεν ἄλλους εἰς ὑπουργοὺς ἡ βασιλεία τότε ἦθελεν ἀπολέσει πᾶσαν ἐπιρροὴν εἰς

τὰς συζητήσεις τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἤθελε βλάψαι τὰ ἴδια αὐτῆς συμφέροντα. Ὁ Ζηχαρίας, ὀνομαστὸς πολιτικὸς συγγραφεὺς καὶ νομοδιδάσκαλος τῆς Γερμανίας, δὲν διστάζει νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ μεγαλεῖον, εἰς τὸ ὅποῖον ὑψώθη εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ Ἀγγλία, εἶναι ἔργον τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀφοῦ εὐδοκίμησαν πρῶτον εἰς τὴν βουλὴν διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς εὐγλωττίας των ἐκρίθησαν ἄξιοι νὰ διευθύνωσι καὶ ὡς ὑπουργοὶ τῆς κυβερνήσεως τὸ πηδάλιον. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου τὸ σύνταγμα δὲν εἶναι σκια ἀπλῆ καὶ εἰδωλον, ἀλλ' ἀλήθεια πραγματικὴ, εἶναι ἀδύνατον ἄνδρες ἀνίκανοι νὰ διορισθῶσιν ἢ νὰ διαμεινώσιν ἐπὶ πολὺ ὑπουργοί. Ὑπάρχει ἐκεῖ τὸ καμινευτήριον τῆς βουλῆς, εἰς τὸ ὅποῖον καθ' ἕκαστον ἔτος ὁ ὑπουργὸς ἢ ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ τοιοῦτος ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν καθρότητα τοῦ μετάλλου του, καὶ νὰ δώσῃ δείγματα, ὅτι εἶναι ὑπουργὸς ὄχι διότι διωρίσθη τοιοῦτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι ἰκανὸς πρὸς τοῦτο. Εἰς τὴν δοκιμασίαν ταύτην δὲν ἀρκεῖ μία μόνη νίκη, ἐνίοτε τυχαία, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πάλη διηνεκής. Καὶ ἂν τις ἐφάνῃ νικητὴς παλλάκις, ἅμα ἠττηθῆ ἅπαξ ἢ συχνότερον πρέπει νὰ ἀποσυρθῆ παραχωρῶν τὴν θέσιν του εἰς τὸν νικητὴν ἀντίπαλον. Οἱ νικηταὶ εἰς τὸ κοινοβούλιον εἶναι οἱ ὑποψήφιοι εἰς τὰ ὑπουργεῖα, καὶ ἐκ τῶν ἐξεδροῶν τῶν κοινοβουλιακῶν θαλάμων, καὶ τῶν ἀγγελιῶν τῶν ἐφημερίδων δύναται τις νὰ γνωρίσῃ πρότερον τοὺς ἄνδρας, οἵτινες ἔχουσι κλήσιν νὰ διορισθῶσιν ὑπουργοί, ἐνῶ συγχρόνως τὸ ἔθνος λαμβάνει κειρὸν νὰ πεισθῆ, ὅτι εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ βασιλέως ὑπάρχουσι πάντοτε ἄνδρες ἄξιοι ἐμπιστοσύνης καὶ σεβασμοῦ διὰ τὴν ἰκανότητά καὶ τὰ προτερήματα αὐτῶν. Ἐκ τουναντίου εἰς τοὺς τόπους, ὅπου τὰ πολιτικὰ πράγματα διέπονται μὲ μυστικότητα καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ εἰσχωροῦσιν εὐκόλως εἰς τὸ ὑπουργεῖον σφετεριστὰι καὶ σπουδαρχίδα, οἵτινες ἀνάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἡγεμόνος δὲν ἤθελαν βεβαίως εὖρει εἰς τὰς ἀποθήκας τῆς ραδιουργίας καὶ κολακείας ἰκανὰ ῥάχη διὰ νὰ σκεπάσωσι τὴν γυμνότητά των, ἂν τυχὸν ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν δοκιμασίαν τῆς δημοσιότητος τοῦ

αγγλικῷ κοινοβουλίου. Διὰ τὴν ἔχρησιν ὑπὲρ ἐαυτοῦ τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων, ἐκ τῶν ἀποράσεων τῆς ὁποίας ἐξήρτηνται τόσα σπουδαϊότατα ζητήματα, εἶναι ὡς ἤδη ἐρρέθη ἀναγκασμένος ὁ βασιλεὺς νὰ συνθέτῃ τὸ ὑπουργεῖόν του τουλάχιστον κατὰ μέγα μέρος ἐξ ἀνδρῶν, οἵτινες ἔχουσιν ἑδραν καὶ ψῆφον εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων. Ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς μάλιστα ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν τῶν συμβούλων του, διότι ἐκεῖ ἡ βασιλεία ἔχει τὴν μεγίστην ἀνάγκην νὰ ἐνεργῇ ἰσχυρὰν ἐπιβρόχην. Διὰ τοῦτο ὁ Οὐίλλιαμ Πίττ ἄλλοτε, προκειμένου νὰ γίνῃ διορισμὸς πρωθυπουργοῦ, καὶ ἐσχάτως ὁ Ρόβέρτος Πήλ, ἔπρεπε νὰ προτιμηθῶσι ὅλων τῶν Λόρδων. Διὰ τοῦτο ἡ ἀριστοκρατία δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ ποτὲ νὰ σφετερισθῇ τὰς ὑπουργικὰς θέσεις ὡς μονοπώλιον. Καὶ ὅταν δὲ ὁ βασιλεὺς λαμβάνῃ ὑπουργοὺς ἐκ τῆς τάξεως τῶν πατρικίων, πρέπει ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ νὰ πέσῃ εἰς τοιοῦτους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀρεστοὶ εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων, καθότι ἄλλως δύναται νὰ γεννηθῇ σχίσμα μετὰ τῶν συμβούλων του, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ εἰς τὸ βουλευτήριόν του ἡ ἀπαιτουμένη ἐνότης καὶ ὁμόνοια. Ὅποιασδήποτε βουλῆς μέλη καὶ ἂν εἶναι οἱ ὑπουργοί, πάντοτε φέρουσι διπλοῦν χαρακτῆρα, πρῶτον ὡς μέλη τῆς βουλῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν, καὶ ἔπειτα ὡς σύμβουλοι τοῦ βασιλέως καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσι καὶ αἰείποτε διπλοῦν συμφέρον νὰ λάθωσιν ὑπὲρ ἑψιν καὶ νὰ διατηρήσωσι, τὸ ὁποῖον κατὰ φυσικὸν λόγον δὲν γίνεται ὅπου οἱ ὑπουργοὶ παρουσιάζονται εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους ἀπλῶς ὡς ἐπίτροποι τοῦ βασιλέως καὶ κοινολογοῦσι μετὰ τῶν βουλῶν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως ἢ ἐν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι.

Ὁ βασιλεὺς εἶναι ἀρχηγὸς τῆς ὑπερτάτης ἐκτελεστικῆς δυνάμεως, ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου τῆς Μ. Βρετανίας, εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ μόνου κεῖται ἡ πολεμικὴ τοῦ κράτους δύναμις ἀνευ τῆς συμπράξεως τοῦ κοινοβουλίου, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖται οὐδεμία παρέμβασις εἰς ὑποθέσεις τῆς ἀρχηγίας καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ. Ἰδίως ἀνήκει εἰς

τὸν βασιλέα ἢ ἀνεξάρτητος ὑπερτάτη ἀρχηγία ἐπὶ τῆς μισθωτῆς ὀπλοφόρου πολεμικῆς δυνάμεως. Ὁ στρατηγὸς τὸν ὁποῖον ὁ βασιλεὺς διορίζει ἀρχιστράτηγον, Commander in chief, εἶναι ὑπεύθυνοι εἰς μόνον αὐτὸν ἄχι εἰς τὸ κοινοβούλιον. Συγχρόνως ἐλήφθη ἀποχρώντως πρόνοια, ὥστε νὰ μὴ προκύψῃ κίνδυνος διὰ τὰς ἐθνικὰς ἐλευθερίας ἐκ τῆς τελείας ταύτης ὑποταγῆς τοῦ στατοῦ στρατοῦ εἰς τὸν βασιλέα. Ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ συναθροίσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ στρατὸν τῆς ζῆρας ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κοινοβουλίου (Bill of Rights, Art. 6). Ἐπειδὴ αἱ ἠπειρωτικαὶ τῆς Εὐρώπης δυνάμεις διατηροῦσιν ἐν καιρῷ εἰρήνης πολυπληθεῖς στρατοὺς, καὶ ἡ Μ. Βρετανία δύναται νὰ περιπλεχθῇ εἰς ἐξωτερικοὺς πολέμους, ἐκτὸς δὲ τούτου ἔχει χρεῖαν στρατευμάτων εἰς τὰς πόλεις αὐτῆς ἀποικίας, κατὰ δυστυχίαν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, ἕνεκα τούτου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποφύγῃσι τὴν διατήρησιν στατοῦ στρατοῦ ἐξησκημένου εἰς τὰ ὄπλα. Ἄλλ' ὁ στρατὸς οὗτος συστήνεται πάντοτε δι' ἐν ἔτος, καὶ τὸ κοινοβούλιον ἐγκρίνει ἐκάστοτε δι' ἐν μόνον ἔτος τὰς πρὸς μίσθωσιν αὐτοῦ ἀναγκαίας χρηματικὰς ποσότητας καὶ προσδιορίζει συγχρόνως τὸ ποσὸν τοῦ στρατοῦ. Ἄν μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἔτους ὁ στρατὸς δὲν συστήθῃ πάλιν ἐκ νέου μετὴν συναινέσιν τοῦ κοινοβουλίου, τότε ὁ στρατὸς εἶναι διαλελυμένος αὐτόχρημα, ipso facto. Πᾶς στρατιωτικὸς φέρων μετὰ τοῦτο εἰσέτι ὄπλα εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως ἤθελε καταδιωχθῆ καὶ τιμωρηθῆ ὡς στασιαστής. Μόνη ἡ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἀμύνης κατὰ τῶν ἐξωθεν ἐχθρικῶν προσβολῶν, κρίνει Ἄγγλος τις πολιτικὸς (*), δύναται νὰ δικαιώσῃ εἰς ἐλευθέραν πολιτείαν τὴν σύσασιν καὶ διατήρησιν πολεμικοῦ στρατοῦ. Οἱ νόμοι τῆς Ἀγγλίας δὲν γνωρίζουσι στατὸν στρατὸν. Ἡ κυρία ἔννοια Ἄγγλου στρατιώτου εἶναι ὅτι πολῖται ἐλεύθεροι ὑποχρεώουσιν ἑαυτοὺς ἔκουσίως καὶ δι' ὀρισμένον χρόνον εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ βασιλέως καὶ τῆς πατρίδος αὐτῶν,

(*) Custance Concise View of the Constitution of England.

ὄχι δὲ καὶ νὰ ὑπηρετῶσιν ὡς ὠπλισμένοι δούλοι τὴν ἐξουσίαν διὰ νὰ κρατῶσι τοὺς συμπολίτας αὐτῶν εἰς ὑποταγὴν. Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑποχρεωτικὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία, οὔτε ἀπογραφῆς νόμος. Οἱ στρατιῶται εἶναι ὑποτεταγμένοι εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὰ δικαστήρια· εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῶν μόνον κατ' αἰτησιν τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν αὐτῶν, καὶ διὰ νόμων καταλλήλων ἀπηγορεύθη πᾶσα σύμπραξις τοῦ στρατιωτικοῦ εἰς τὰς πράξεις τῆς κυβερνήσεως, ἐνῶ ἐνταυτῷ μένει ἀπομεμακρυσμένον ἀπὸ πᾶσαν συμμετοχὴν εἰς ὅλας τὰς δημοσίας πράξεις, ἔπου ὁ λαὸς ἐνεργεῖ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ.

Ὁ βασιλεὺς εἶναι προσέτι κεφαλὴ τῆς ὑπερπλούτου ἀγγλικῆς ἐκκλησίας. Καθὸ ταιούτος ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ συγκλήτῃ συνόδους καὶ ἐκκλησιαστικὰς συνελεύσεις, νὰ κανονίζῃ, νὰ παρατείνῃ καὶ νὰ διαλύῃ αὐτάς, καὶ τὸ κυριώτερον αὐτὸς ἀπονέμει ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα. Ὁ βασιλεὺς θεωρεῖται ὡς διατηρητὴς καὶ φύλαξ τῆς κοινῆς εἰρήνης, τὴν ὁποίαν καὶ ὀνομάζουσιν ἐν γένει the Kings peace, ὡς καὶ ἡ πηγὴ τῆς δικαιοσύνης, ἣτις διανέμεται ἐν ὀνόματι αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, περιορισμένον ὅμως εἰς τινὰς ῥητὰς περιπτώσεις. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπονέμῃ τιμὰς καὶ ἀξιώματα, τίτλους εὐγενείας καὶ βαθμοὺς ἱπποτικούς. Αὐτὸς διαρίζει εἰς ὅλας τὰς διοικητικὰς θέσεις καὶ ὑπηρεσίας.

Ἐν ἀναλογισθῶμεν ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα προνόμια, παραχωρημένα εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, πειθόμεθα ὅτι δι' αὐτῶν ἐδύνατο νὰ κατασταθῇ εἰς μόναρχον σχεδὸν ἀπόλυτον ἐὰν ἐνταυτῷ εἶχε εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ τὰ μέσα τῆς ἀκωλύτου αὐτῶν χρήσεως. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐκτὸς τοῦ πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ καὶ διατήρησιν τῆς αὐλικῆς θεραπείας ὠρισμένου βασιλικοῦ μισθοῦ ἔχει μόνον ὀλίγα τινὰ ἄλλα εἰσοδήματα, καὶ δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ διὰ πολιτικούς σκοποὺς οὔτε τί πλέον τῶν ἀναγκαίων ποσοτήτων, οὔτε νὰ εἰσπράξῃ αὐτάς ἐκ τῆς χώρας, ἀλλ' ἡ ἐγκρι-

σις αὐτῶν κρέματα κατ' ἔτος ἀπὸ τὸ κοινοβούλιον, καὶ οὕτω τὰ πλείωτερα ἐκ τῶν προνομίων αὐτοῦ δύναται πραγματικῶς κατὰ τοσοῦτον μόνον νὰ ἐνεργήσῃ καθόσον ἐχορηγήθησαν τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα χρηματικά μέσα. Οὕτω λ. χ. δύναται νὰ ἀπονεύμῃ ἀρχὰς καὶ ἀξιώματα, ἀλλὰ ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κοινοβουλίου δὲν δύναται νὰ μισθοδοτήσῃ τοὺς προβιβαζομένους. Ἐπίσης δύναται νὰ διαταξῇ τὸ καὶ τὸ, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦσι δαπάνην, ἀλλὰ χωρὶς τὴν ἔγκρισιν τοῦ κοινοβουλίου τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένων ποσοτήτων δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τοιαῦτα ἀναλώματα. Τοιοῦτοτρόπως τὰ πλείωτερα ἐκ τῶν προνομίων δὲν τὸν χρησιμεῦν τίποτε ἐὰν δὲν ἔχῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ κοινοβούλιον, διότι δι' αὐτοῦ καθίσταται ἰκανὸς νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν.

Τὰ συνταγματικά προνόμια, τὰ ὅποια ὁ βασιλεὺς ἔχει ἀπέναντι τοῦ κοινοβουλίου καὶ δι' ὧν ἐπενεργεῖ ἐπ' αὐτοῦ συνίστανται εἰς τὸ ὅτι αὐτὸς μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ τὸ κοινοβούλιον, καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸ παρατείνῃ καὶ νὰ τὸ διαλύῃ κατ' ἀρέσκειαν, ἐνῶ συγχρόνως ἀπαιτεῖται καὶ πᾶς νόμος νὰ ἐπικυροῦται παρ' αὐτοῦ, ἀφοῦ πρῶτον διατρέξῃ ἀμφοτέρως τὰς βουλὰς τοῦ κοινοβουλίου. Ἄλλ' ὅμως ἀφ' ἑτέρου μέρους ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ μείνῃ ὀλόκληρον ἔτος ἄνευ κοινοβουλίου, εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκασμένος ἐντὸς ἑνιαυτοῦ νὰ συγκαλέσῃ νέον κοινοβούλιον.

Πρὸς βοήθειαν καὶ συνδρομὴν τοῦ βασιλέως εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν εἰρημένων αὐτοῦ καθηκόντων ὑπάρχουσι διάφορα συμβούλια. Πρῶτον *Οἱ Πατρικιοί*, οἵτινες εἶναι ἐκ γενετῆς κατὰ κληρονομίαν σύμβουλοι τοῦ στέμματος καὶ δύναται νὰ συγκαλεσθῶσι παρὰ τοῦ βασιλέως νὰ φανερώσωσι πρὸς αὐτὸν τὴν γνώμην των περὶ παντός πράγματός ἀφορῶντος τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἔθνους. Τὸ συμβούλιον τοῦτο πρὸ πολλοῦ ἤλθεν εἰς ἀχρησίαν. Ἐκαστος Πατρικίος τοῦ βασιλείου ἔχει ἐπίσης τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ ἀκρόασιν παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ὑποβάλλῃ εἰς αὐτὸν τὴν γνώμην του περὶ σπουδαίων ὑποθέσεων.

Ἐτερον συμβούλιον ἀνήκον εἰς τὸν βασιλέα εἶναι τὸ *Εξ ἀπορρήτων* (Privy Council.) Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐπέχει τόπον τῶν εἰς τινὰς ἐκ τῶν μεγάλων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης κεχωρισμένως ὑφισταμένων συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ ἐξ ἀπορρήτων συμβουλίου. Τὸ συμβούλιον τοῦτο σκέπτεται περὶ τῶν σπουδαιοτέρων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων καὶ ἰδίως περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, περὶ συγκαλέσεως καὶ ἀναβολῆς τοῦ κοινοβουλίου κ. τ. τ. ἀλλ' ἢ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ ἀπόκειται πάντοτε εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον. Ἐνώπιον τοῦ ἐξ ἀπορρήτων συμβουλίου ὀρκίζονται ὅλοι οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπικρατείας· χρησιμεύει δὲ καὶ ὡς ἀνώτατον ἔκκλητον δικαστήριον ἐπὶ παραπόνων κατὰ διοικητικῶν ἀξιωματικῶν, καὶ κατὰ ἀποφάσεων τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων τῶν ἐκτὸς τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τόπων τῆς βρετανικῆς ἐπικρατείας· εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἀποικιῶν δικάζει ὡς ἀνώτατον δικαστήριον. Μέλη τοῦ ἐξ ἀπορρήτων συμβουλίου εἶναι ὅλοι οἱ ἐξ αἵματος πρίγκιπες, οἱ μεγάλοι τοῦ στέμματος ἀξιωματικοί, οἱ γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας, ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων καὶ οἱ δύο τῆς Ἀγγλίας ἀρχιεπίσκοποι. Τὰ λοιπὰ μέλη διορίζονται παρὰ τοῦ βασιλέως συνήθως ἐξ ἐκείνων τῶν πολιτικῶν ἀξιωματικῶν, οἱ ὅποιοι ἄλλοτε κατεῖχον ἀνώτερον ὑπουργημα, ἢ ὑπάρχουσιν ἤδη εἰς ἀνωτέραν ὑπηρεσίαν. Ὁ διορισμὸς γίνεται δι' ὅλην τῆς βασιλείας τὴν διάρκειαν, ἢ δι' ἀόριστον χρόνον διάστημα. Κατ' ἔτος ἐκδίδονται παρὰ τοῦ βασιλέως κατάλογοι τῶν μελῶν τοῦ ἐξ ἀπορρήτων συμβουλίου. Ὅστις ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε μελῶν παλαιωθῆ εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον παύει ἀπὸ τοῦ νὰ ἀποτελῆ μέρος αὐτοῦ. Τὸ συμβούλιον τοῦτο λογίζεται διαλελυμένον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ὅμως ἐπεκράτησεν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ κοινοβουλίου, νὰ παρατείνεται ἢ διάλυσις αὐτοῦ ἐξ μῆνας μετὰ ταῦτα ἢ νὰ διατηρῆται παρὰ τοῦ νέου βασιλέως, τὸ ὅποιον εἶναι καὶ συνηθέσθρον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν εἶναι ἀόριστος. Κατὰ τὸ 1767 συνέκειτο ἐξ 112 μελῶν· τὸ 1790 ἐξ 120· τὸ 1800 ἐξ 134· τὸ 1831 ἐξ 183. Συνεδριάζει δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ὁ βασιλεὺς λαμβάνει ἐνίοτε αὐτοπροσώπως μέρος εἰς αὐτάς· ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ὁ ἐκ τινος τῶν ἀξιώματικῶν τοῦ στέμματος ἢ ἐκ τῶν ὑπουργῶν διορισθεὶς πρόεδρος, καὶ ἀναφέρει εἰς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς συνεδριάσεως. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐξ ἀπορρήτων συμβουλίου ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐγκρισιν τοῦ κοινοβουλίου. Ἄλλ' εἰς τὸ μεταξὺ δύο συνόδων τοῦ κοινοβουλίου διάστημα αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ ἔχουν εἰς κατεπειγούσας ὑποθέσεις ἰσχὺν νόμου, ἀκόμη καὶ εἰς περιπτώσεις ὑπαγομένας κατὰ τὸν νόμον εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ κοινοβουλίου, τοῦ ὁποῦ ἢ ἐγκρισίς ζητεῖται ἀκολούθως.

Τὸ τρίτον καὶ κυριώτερον συμβούλιον τοῦ βασιλέως εἶναι τὸ ὑπουργικόν, ἢ ὡς ὀνομάζεται συνήθως συμβούλιον τοῦ δωματίου, Cabinet Council, ὠνομασθὲν οὕτω ὡς λέγεται διότι κατὰ τοὺς χρόνους Καρόλου τοῦ Α'. οἱ ὑπουργοὶ συνήρχοντο πρὸς διάσκεψιν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς βασιλίσσης Ἐρρίέττης. Ἔως εἰς τοὺς χρόνους Ἐρρίκου τοῦ Η'. ἐκτὸς τοῦ Καγκελλαρίου τῆς ἐπικρατείας, ὅστις ἦτο ἐνταυτῷ καὶ πρόεδρος τῆς βουλῆς τῶν Πατρικίων καὶ τῶν ἀνωτάτων δικαστηρίων, ὑπῆρχεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς μόνος γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ εἰς γενικὸς ταμίαις. Ἐρρίκος ὁ Η'. διώρισε δύο γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας, τὸν μὲν τοῦ βορείου, τὸν δὲ τοῦ νοτίου τμήματος, διοικοῦντας συναμφοτέρους τὰς ἐσωτερικὰς τῆς ἐπικρατείας ὑποθέσεις, ὁ μὲν τῶν πρὸς βορρᾶν, ὁ δὲ τῶν πρὸς νότον κειμένων ἐπαρχιῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἦτο διηρημένη μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡ διεύθυνσις τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς ἐπικρατείας εἰς τὴν τῶν νοτιοδυτικῶν ἐπικρατειῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, καὶ εἰς τὴν τῶν βορείων ἐπικρατειῶν. Ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ ἠῤῥξησε τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ βαρῦτης τοῦ Ἀρχιταμίου. Ἐπὶ Γεωργίου τοῦ Β'. συνεμιμήθησαν τὰ ἔργα τῶν δύο Γραμματέων τῶν βορείων καὶ νοτίων τόπων εἰς τρόπον ὥστε διὰ μὲν τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις ἐν γένει διωρίσθη εἰς μόνος ὑπουργός, καὶ εἰς ἕτερος πρὸς διεύθυνσιν ὅλων τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων. Εἰς αὐτοὺς προσετέθη καὶ ὁ Ἀρχιταμίαις ἢ πρῶτος Λόρδος τοῦ

θησαυροφυλακίου ὡς ἀνώτατος ὄλων τῶν προσόδων καὶ οἰκονομικῶν πραγμάτων τῆς ἐπικρατείας ἔφορος, ἐπεφορτίσθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ τὴν κατὰ μέρος οἰκονομικὴν διοίκησιν ὁ Καγκελάριος τοῦ θησαυροφυλακίου. Ἄλλ' ὁ πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου διὰ τὴν βαρύτητα τοῦ ἀξιώματός του καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς τὸ κοινοβούλιον, διότι ἡ ἐνώπιον τούτου ἔκθεσις καὶ ὑποστήριξις τοῦ συστήματος τῆς διοικήσεώς του συμπεριελάμβανε συνήθως καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς λοιπῆς διοικήσεως, ἀπέκτισεν ἐντὸς ἀλίγου τοσαύτην βαρύτητα καὶ δύναμιν, ὥστε συνήθως ἀνετίθετο ἑκτοτε ἤδη εἰς αὐτόν, ὡς εἰς πρωθυπουργόν, ἡ σύνθεσις καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ ὑπουργείου. Διαρκοῦντος τοῦ κατὰ τῆς Γαλλίας πολέμου προσετέθη εἰς τὰ εἰρημένα τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ὑποθέσεων, καὶ μετὰ τὴν σύγκεισιν τῆς γενικῆς εἰρήνης κατὰ τὸ 1815 συνεστήθη ἰδιαιτέρον ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν ἀποικιῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὅμως τὸν κύκλον ἐξήρέθησαν αἱ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ὑποθέσεις διοικούμεναι ἀπὸ τὸ διευθυντήριον τῆς ἐταιρίας τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ὑπὸ τὴν ἐφορίαν τοῦ κατὰ τὸ 1784 συστηθέντος ἐλεγκτηρίου, Board of controul.

Κατ' ἀνγκυαίαν συνέπειαν τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος καὶ μάλιστα ἕνεκα τῶν κατ' ἔτος ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου ἐγκαινομένων χρηματικῶν χρηρηγημάτων καὶ πόρων διὰ τοὺς διαφόρους τῆς διοικήσεως κλάδους θεωρεῖται εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ σύμφωνος σύμπραξις καὶ ἀμοιβαία ὑποστήριξις ὡς αἱ θεμελιώδεις καὶ ἀμετάσπῃτοι ἀρχαὶ παντός ἀγγλικοῦ ὑπουργείου. Διὰ τοῦτο κατεστάθη ἔθος καὶ σχεδὸν ἀξίωμα τῆς πολιτικῆς τοῦ νὰ μὴ διορίζῃ ὁ βασιλεὺς ἀπ' εὐθείας ὄλα τοῦ ὑπουργικοῦ συλλόγου τὰ μέλη, ἀλλὰ μόνον ἓνα ἐξ αὐτῶν, συνήθως τὸν πρῶτον Λόρδον τοῦ θησαυροφυλακίου, καὶ νὰ ἀπαιτῇ παρὰ τούτου τὴν ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἰδίων αὐτοῦ πολιτικῶν φίλων σύνθεσιν ὑπουργείου μέλλοντος νὰ κυβερνήσῃ τὰ δημόσια πράγματα συμφώνως μὲ τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἔθνους, μόνου τρόπου πρὸς ἐπίτευξιν καὶ διατήρησιν τῆς πλειονοψηφίας ἐντὸς τοῦ κοινοβουλίου. Διὰ τοῦτο εἰ-

τὴν Ἀγγλίαν συμβαίνει κατ' ἀνάγκην ἀναπόφευκτον τὸ νὰ ἀποσύρεται τὸ ὑπουργεῖον ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων πραγμάτων ἅμα γεννηθῆ ἐντὸς αὐτοῦ διχογνωμία' καὶ δὲν δυναθῆ νὰ διαλύσῃ τὴν διαφωνίαν ταύτην ἢ δι' ἀποχωρήσεως τινῶν ἐκ τῶν συγκροτούντων αὐτὸ μελῶν καὶ ἀναπληρώσεως αὐτῆς δι' ἐτέρων ὁμοφρονούντων μετὰ τῆς πλειονοψηφίας τοῦ κοινοβουλίου· ἢ ὅταν εἰς σπουδαίας ὑποθέσεις, ἐνίοτε καὶ κατὰ τινα παρ' αὐτοῦ γενομένην καὶ μετ' ἐπιμονῆς ὑποστηριχθεῖσαν πρότασιν, εὖρη ἐναντίαν τὴν πλειονοψηφίαν τῆς βουλῆς τῶν Πατρικίων ἢ τῶν ἀντιπροσώπων. Εἰς πολλὰ σπανίας περιστάσεις συμβαίνει τὸ νὰ μένῃ τὸ ὑπουργεῖον κατὰ ῥητὴν τοῦ βασιλέως θέλησιν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐναντίον τῆς γνώμης τῆς πλειονοψηφίας τῆς ἄνω ἢ τῆς κάτω βουλῆς. Ἀλλὰ τοῦτο γίνεται μόνον ὅταν ἡ θέλησις τοῦ ἔθνους, ἐκφραζομένη διὰ τῶν νομίμων μέσων καὶ ὀργάνων τῆς δημοσιότητος συμφωνεῖ μᾶλλον μὲ τὸ ἀποχωροῦν ὑπουργεῖον παρὰ μὲ τὴν πλειονοψηφίαν μιᾶς τινος ἐκ τῶν βουλῶν τοῦ κοινοβουλίου. Εἰς τὸν ῥηθέντα λόγον τῆς συνθέσεως τοῦ ὑπουργείου ὑφ' ἐνὸς μέλους ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἰδίων αὐτοῦ πολιτικῶν φίλων πρέπει νὰ ἀποδοθῆ τὸ φαινόμενον τοῦ συχνοῦ προβιβασμοῦ εἰς τὰς πρώτας πολιτικὰς θέσεις ἀνδρῶν μόλις παραλλάξαντων τὴν νεανικὴν ἡλικίαν (21 ἐτῶν—25), ὅταν δηλαδὴ διὰ τῆς ἰκανότητος καὶ τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος ἀπέκτησαν τὴν ἐμπιστοσύνην τινὸς ἐξόχου πολιτικοῦ ἀνδρός, οὗτος δὲ προσκληθεὶς εἰς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὑπουργικοῦ συλλόγου κάμνει ἐλευθέραν χρῆσιν τῆς εἰς αὐτὸν δοθείσης ἀδείας πρὸς ἐκλογὴν συντρόφων συμφώνων μετ' αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ τὸ σύστημα τῆς κυβερνήσεως.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν ἐπραγματοποιήθη ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ ἐκ τοῦ δημοσίου δικαίου πηγάζουσα ἰδέα ἐντελῶς ὀργανισμένου καὶ ὁλόκληρον τὸν κύκλον τῆς διοικήσεως συμπεριλαμβανόντος ὑπουργεῖου, μολοντοῦτο οἱ ἐξῆς πέντε πολιτικοὶ ἀξιωματικοὶ ὀνομάζονται κατὰ τὴν ἐπίσημον φρασεολογίαν ὑπουργοὶ τοῦ βασιλέως καὶ γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας.

1. Ὁ πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου καὶ ἀρχιταμίας τοῦ κράτους ἔχει ὄχι μόνον τὴν ἀνωτάτην φροντίδα περὶ τῆς εἰσπράξεως καὶ τῆς ἐπιμελήσεως τῶν δημοσίων προσόδων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς εἰς καλὴν κατάστασιν διατηρήσεως ὅλων τῶν πόρων ἐξ ὧν αὐταὶ πηγάζουσι, ὅθεν ἔχει τὴν ἀνωτάτην ἐφορίαν ἐπὶ παντὸς εἶδους βιομηχανίας καὶ ἐπιτηδευμάτων, ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας, συμπράττοντος πρὸς τοῦτο καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀποικιῶν ὑπουργοῦ. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἔχει προσέτι ἀρμοδιότητα ὠρισμένην καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ὑπερασπίσεως μέσων τοῦ κράτους, καὶ ἰδίως προνοεῖ περὶ διατηρήσεως τῶν νεωρίων, τῶν ὀπλοστασίων κ.τ.τ. Βεβαίως ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑπουργοῦ τούτου συγκροτιόμενος πρὸς ἄλλους παρομοίους εἰς ἄλλας ἐπικρατείας, ἐξαιρουμένου τοῦ Κεγκελλαρίου εἰς τὴν Αὐστριακὴν αὐτοκρατορίαν εἶναι εὐρύχωρος, ἀλλ' ἐντοσούτω καθιερώθη διὰ τοῦ μακροῦ χρόνου, ὡς εἶχε δοθῆ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπὶ τῶν ὑπουργῶν Amboise καὶ Sully ἐπίσης ἐκτετατὸς κύκλος ἐνεργείας εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν. Μολοντούτο ἡ ἀγγλικὴ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος δὲν ἔλλειψαν ἄνδρες ἱκανοὶ νὰ προέστανται εἰς τοιαύτην ἐκτεταμένην ὑπηρεσίαν, ἡ δὲ πείρα ἀπέδειξεν, ὅτι ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν ταύτην διαφόρων τῆς διοικήσεως κλάδων εἰς ἓν πρόσωπον προέκυψαν ὠφελήματα μέγιστα εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας ὡς μαρτυροῦσι τὰ ὀνόματα διαφόρων ἐνδόξων πολιτικῶν τῆς Ἀγγλίας ἀνδρῶν, τοῦ Walpole, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ νεωτέρου Πίττ, τοῦ Liverpool, τοῦ Γεωργίου Canning τοῦ Grey, τοῦ R. Peel. Ὁ πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου εἶναι συνήθως ἐπιφορτισμένος ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου τὴν διεύθυνσιν τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο βουλῶν τοῦ κοινοβουλίου ὅ ἐστι ἀναλαμβάνει τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου προτεινομένων μέτρων καὶ νομοσχεδίων, καὶ τὴν δικαίωσιν καὶ ὑπεραπολογίαν ὀλοκλήρου τοῦ συστήματος τῆς κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν πόρων καὶ τὴν δαπάνην αὐτῶν εἰς τὰς χρείας τοῦ κράτους. Ἀλλ' ἐξήρηται ἰδίως ἀπὸ τὸν βαθμὸν τὸν ὑποῖον

φέρει και την κοινωνικὴν τάξιν εἰς ἣν ἀνήκει, ἂν μέλλῃ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν βουλὴν τῶν Πατρικίων ἢ εἰς τὴν τῶν ἀντιπροσώπων· καθότι ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐπαρτηρήσαμεν οἱ ὑπουργοὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν ἔχουν εἴσοδον εἰς τὸ κοινοβούλιον καθὼ τοιοῦτοι, ἀλλ' ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐδρεύειν καὶ ψηφοφορεῖν εἰς αὐτὰς μόνον ὡσάκις ἐν ταυτῷ ἐνόησαν μὲ τὸ ὑπουργεῖμα καὶ τὴν ιδιότητα ἧτοι τοῦ Πατρικίου καὶ τότε εἶναι μέλη τῆς βουλῆς τῶν Πατρικίων ἢ τῶν ἀντιπροσώπων, καὶ τότε γίνονται μέλη τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων. Ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Ἀνοβρικοῦ οἴκου συνέβη συχνότατα τὸ νὰ κατέχῃ τὴν θέσιν τοῦ πρώτου Λόρδου τοῦ θησαυροφυλακίου νῦν μὲν Πατρίκιος ὡς ὁ Robert Walpole, ὁ Lord North, ὁ δούξ Portland, ὁ δούξ Wellington· νῦν δὲ κοινὸς ὡς ὁ William Pitt, ὁ George Canning, ὁ Robert Peel. Ἄν ὁ πρωθυπουργὸς τύχῃ νὰ ἦναι ἐκ τῆς τάξεως τῶν κοινῶν, τότε πρέπει ἀναγκαστικῶς ἐν ἑκ τῶν ἄλλων ὑπουργείων, λ. χ. τὸ τοῦ Καγκελαρίου τοῦ θησαυροφυλακίου, νὰ ἀνατεθῇ εἰς Πατρίκιον τινὰ διὰ νὰ ἀντιπροσωπεύῃ οὗτος τὸ ὑπουργεῖον εἰς τὴν ἄνω βουλὴν, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ἀπαιτῆται νὰ λάβῃ χώραν ὡς πρὸς τὴν κάτω βουλὴν, ὅταν ὁ πρωθυπουργὸς ἀνήκει ἐκ γενετῆς εἰς τὴν τάξιν τῶν Πατρικίων.

2. Συμπράκτωρ καὶ συλλειτουργὸς τοῦ πρωθυπουργοῦ εἶναι ὁ Καγκελάριος τοῦ θησαυροφυλακίου, Chancellor of the Exchequer (*) ὅστις ἐν ταυτῷ εἶναι καὶ ὑποθησαυροφύλαξ καὶ ἰσοβάθμιος μὲ τοὺς γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας, ὅθεν καὶ ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπουργῶν τοῦ βασιλέως. Εἶναι ἐπιφορτισμένος μὲ τὰς λεπτομερείας τῆς οικονομικῆς διοικήσεως καὶ εἶναι κυρίως ὁ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν ὑπουργός.

(*) Τὸ θησαυροφυλάκιον ἢ ταμεῖον τῆς ἐπικρατείας φέρει εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὴν τυχαίαν ὀνομασίαν τοῦ Exchequer Scaccarium, ὅ ἐστι Ζατρίκιον, εἰς τὴν τράπεζα εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ θησαυροφυλακίου ἦτο σκεπασμένη μὲ τάπητα πεποικιλμένον κυβειδῶς κατὰ τὸν τρόπον τῆς σανίδος τοῦ Ζατρίκιου.

3. Ὁ ὑπουργὸς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων.

4. Ὁ ὑπουργὸς γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων. Οὗτος φροντίζει ὄχι μόνον περὶ τῆς κοινῆς εὐταξίας καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης τῆς ἐπικρατείας, τῆς ὁποίας ὀλοκληρῶν τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας του, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐπαγρυπνῇ αὐστηρῶς περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐνεργείας τῶν νόμων, διὸ καὶ εἰς τὸν κύκλον αὐτοῦ συμπεριλαμβάνονται πολλὰ ἔργα τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης γραμματέως εἰς ἄλλας ἐπικρατείας.

5. Ὁ ὑπουργὸς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἀποικιῶν τοῦ ὁποίου τὰ σπουδαιότερα ἔργα ἀφορῶσι τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις πρὸς τὰς ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης χώρας καὶ τὰς Βρετανικὰς ἀποικίας.

Εἰς ὅλας τὰς ῥηθείσας γραμματείας τῆς ἐπικρατείας δύνανται νὰ διορισθῶσιν ἀδιακρίτως καὶ πατριῖοι καὶ κοινοί, μὲ τὴν μόνην ἐξαιρέσιν, ὅτι ὅταν οἱ διορισθέντες νέοι ὑπουργοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν κοινῶν, τότε εἰς ἡ δὺ ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ προβιβασθῶσιν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πατρικίου καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἄνω βουλὴν. Οἱ εἰρημένοι πέντε ὑπουργοὶ σχηματίζουν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἐξῆς μνημονευησομένους ἀρχηγοὺς ἀρχῶν τινῶν ἀνωτέρων τὸν ὑπουργικὸν σύλλογον ἢ τὸ λεγόμενον συμβούλιον τοῦ βασιλικοῦ δωματίου Cabinet Council. Τὸ συμβούλιον τοῦ δωματίου ἦτοι ὁ μείζων οὗτος ὑπουργικὸς σύλλογος ἀποφασίζει περὶ ὅλων τῶν ὑποθέσεων, αἵτινες εἰσέρχονται εἰς τὸν κύκλον πλειοτέρων γραμματειῶν καὶ ἐπομένως ἀπαιτοῦσι τὴν κοινὴν σύμπραξιν τῶν κεντρικῶν τοῦ κράτους ἀρχῶν. Τὰ συνήθη μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ τούτου συμβουλίου εἶναι 14, συμπεριλαμβανομένων δηλαδὴ καὶ τῶν εἰρημένων πέντε ὑπουργῶν γραμματέων τῆς ἐπικρατείας. 1. Ὁ Λόρδος Καγκελλάριος, Lord Chancellor, ὅστις εἶναι ἐνταυτῷ καὶ πρόεδρος τῆς Ἄνω βουλῆς καὶ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου. 2. Ὁ Λόρδος πρόεδρος τοῦ ἐξ ἀπορρήτων συμβουλίου, Lord President of the Privy Council, 3. Ὁ Λόρδος Σφραγιδοφύλαξ, Lord Privy Seal.

4. Ὁ πρῶτος Λόρδος τοῦ ναυαρχείου **First Lord of the Admiralty**. 5. Ὁ πρόεδρος τοῦ ἐλεγκτηρίου, **President of the Board of Controll** ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς διοικήσεως τῶν Ἰνδικῶν ὑποθέσεων. 6. Ὁ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ συμβουλίου, **Pr. of the Board of Council for trade and foreign Plantations**. 7. Ὁ Καγκελλάριος τοῦ δουκάτου τῆς Λαγκασταίας, θέσις ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι ἄνευ ῥήτου κύκλου καθηκόντων, ἀπονεμομένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἐξόχους πολιτικούς ἄνδρας τῶν ὁποίων τὴν ἰκανότητα καὶ προσωπικὴν βαρῦτητα ἐπιθυμῆται τὸ ὑπουργεῖον νὰ ὠρελῆται χωρὶς νὰ ἀπαίτηται παρ' αὐτῶν διηνεκῆ διοικητικὴν ἐνέργειαν. 8. Ὁ γενικὸς τοῦ στρατοῦ ταμίας. 9. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, **Secretary of War**. Ὅλοι οὗτοι ἀξιωματικοὶ λέγονται κατὰ πλατυτέραν ἔννοιαν ὑπουργοὶ τοῦ βασιλέως.

Ἐκτάκτως καὶ εἰς ἰδιαιτέρας τινὰς περιπτώσεις προσκαλοῦνται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ ὑπουργικοῦ συλλόγου καὶ διὰ τοῦτο λογίζονται ἔκτακτα αὐτῆς μέλη ὁ Ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων, ὁ γενικὸς ἐπιμελητὴς τῶν δασῶν, τῶν ἐθνικῶν κτημάτων καὶ δημοσίων οἰκοδομῶν, ὁ ἀντικαγκελλάριος τοποτηρητὴς τοῦ Λόρδου Καγκελαρίου εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, ὁ γενικὸς ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας, ὁ γενικὸς συνήγορος καὶ ὁ συνήγορος τοῦ δημοσίου.

Εἰς τὰ περὶ τοῦ ἀγγλικῆ ὑπουργεῖου καὶ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ ἠκολουθήσαμεν δι' ἔλλειψιν Ἀγγλων συγγραφέων τὸν **Schubert Staats Kunde von Europa**). Ἐπειδὴ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου παρατηροῦμεν διαφωνίας τινὰς εἰς τοὺς συγγραφεῖς προσθέτομεν ἀκόμη περὶ τούτου τὰ ἐξῆς ἐκ τοῦ **Berghaus (Laender und Voelker Kunde, 5, B. S. 375)** «Ἡ ἀνωτάτη κεντρικὴ διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι τὸ ἐξ ἀπορόρητων συμβούλιον **Privy Council**, συγκείμενον ἐκ τῶν περιφανέστερων προσώπων τοῦ βασιλείου, διοριζομένων παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰς τῶν ὁποίων τὴν πίστιν καὶ τὴν μυστικότητα δύναται νὰ ἐπιστηριχθῆ. Οὗτοι εἶναι οἱ ἄμεσοι τοῦ στέμματος

τος σύμβουλοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ βασιλεὺς κατὰ νενομισμένην συνήθειαν ἐκλέγει στενωτέρον τινα σύλλογον, ὡς συμβούλιον τοῦ δωματίου, Cabinet Council, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συζητοῦνται αἱ σπουδαιότεραι ὑποθέσεις καὶ αἱ ἀπαιτοῦσαι ἐχεμυθίαν μεγίστην. Τὸ συμβούλιον τοῦ δωματίου ἀκριβῶς ἐξεταζόμενον δὲν ἀναγνωρίζεται παρὰ τοῦ συντάγματος, ἀλλὰ θεωρεῖται κατὰ συνήθειαν ὡς σῶμα ἐκλεγόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς διοικήσιν τῶν ὑποθέσεων τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ὁποίου τὰ μέλη θεωροῦνται ὡς οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ στέμματος σύμβουλοι. Τὸ συμβούλιον τοῦ δωματίου ἦτοι ὁ ὑπουργικὸς σύλλογος σύγκειται συνήθως ἐξ ἐκείνων τῶν ὑπουργῶν, οἵτινες ἐπιτελοῦσι τὰ κυριώτερα ἔργα τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας· ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἐκλογή αὐτῶν κρέμαται ἀπὸ μόνον τὸν βασιλέα καὶ μόλον ὅτι τὸ σωματεῖον τοῦτο σχηματίζει κυρίως τὴν λεγομένην κυβέρνησιν the government ὁ βασιλεὺς δύναται μολοντοῦτο νὰ προσκαλεσθῇ εἰς τὸ δωμάτιον καὶ πάντα ἄλλον μυστικὸν σύμβουλον. Οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπικρατείας officers of State, περιλαμβάνονται εἰς τὸν ἐξῆς κατάλογον.

Officers of State forming the
Cabinet,

First Lord of the Treasury.

Lord Chancellor.

Lord Privy Seal.

President of the Privy Council.

Secretary of State for the Home Department.

Secretary of State for the Foreign Department.

Secretary of State for the Colonial Department.

Chancellor of the Exchequer.

First Lord of the Admiralty.

Master General of the Ordnance.

President of the Board of Control.

Chancellor of the Duchy of Lancaster.

Officers of State not of the
Cabinet.

Lord Chamberlain.

Lord Steward.

Master of the Horse.

Secretary of War.

Treasurer of the Navy.

President of the Board of Trade.

Paymaster of the Forces.

Vice—President of the Board of Trade.

Postmaster—General.

Lieutenant—General of the Ordnance.

First Commissioner of the Land-Revenue.

Attorney-General.

Solicitor-General.

Τὸ ὑπουργεῖον εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅπως κατὰ μικρὸν διεμορφώθησαν αἱ πολιτικαὶ τοῦ τόπου ἐκείνου σχέσεις ἔλαβεν ἐντὸς τῆς πολιτείας τὴν θέσιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κατέχη διὰ νὰ σχηματίζη ὅχι μόνον κατ' ὄνομα, ἀλλὰ πραγματικῶς τὸν ἀναγκαῖον σύνδεσμον μεταξὺ τοῦ ἀνευθύνου πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τῆς κοινότητος τοῦ ἔθνους. Ἰστάμενον εἰς τὸ μέσον μεταξὺ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους καθίσταται ἐξίσου ἐπιωφελὲς εἰς τε τὴν βασιλείαν καὶ εἰς τὸ ἔθνος, ἐπαγρυπνοῦν ἵνα μένωσιν αἱ πλάστιγγες τῶν βασιλικῶν καὶ ἐθνικῶν συμφερόντων εἰς εὐτυχῆ ἰσορροπίαν. Διοριζόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν μελῶν τοῦ κοινοβουλίου σχηματίζει τρόπον τινὰ ἐκλεκτὴν μερίδα ἢ ἐπιτροπὴν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ συμβουλίου, προσανήκουσαν εἰς τοῦτο καὶ διαμένουσαν ἐν αὐτῷ, ἐκλελεγμένην δὲ μόνον νὰ χρησιμεύη ὡς σύμβουλος καὶ συναντιλήπτωρ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν διοίκησιν τῶν υποθέσεων. Εἶναι ἀναντιρρήτον, ὅτι ἡ θέσις τοιοῦτου ὑπουργείου εἶναι ἀξιοπρεπεστερὰ καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ ἐπιωφελέστερος καὶ συντελεστικώτερος παρὰ ὅπου αἱ ὑπουργοὶ λογίζονται ὑπηρεταί.

μᾶλλον τοῦ ἡγεμόνος παρά τοῦ ἔθνους, καί παρά τῶν ὁποίων ὁ καλῶν αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ νὰ ἔχωσι πάντοτε ὑπ' ὄψιν πρὸ πάντων τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα, καὶ ὁσάκις ταῦτα ἀντιμάχονται πρὸς τὰ τοῦ ἔθνους νὰ θυσιάσωσι ταῦτα εἰς ἐκεῖνα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ πράγματα ἔλαβον τοιαύτην μορφήν ὥστε κανεὶς ὑπουργὸς νὰ μὴ δύναται νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν θέσιν του ἂν δὲν ἀπολαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ ἔθνους. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει εἰς τὴν Ἀγγλίαν καθιερωμένον ἀξίωμα πολιτικὸν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐγκυκατεστάθῃ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους καὶ ὄχι τὸ ἀνάπαλιν. Ὅθεν εἶναι τακτικώτατον, ὅτι ὁ βασιλεὺς δίδει τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ προσκαλεῖ ὡς συμβούλους του μόνον τοιοῦτους ἀνθρώπους, οἵτινες εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους. Πόσον ἡ τάξις τῶν πραγμάτων αὕτη διαφέρει ἀπὸ τὴν εἰς ἄλλας μοναρχίας παραδεδεγμένην εἴτε συνταγματικὰς εἴτε ἀπολύτους. Εἰς ταύτας λείπει ὀλοτελῶς πᾶσα τάξις, πᾶς θεσμὸς, δι' οὗ νὰ προτρέπεται ὁ ἡγεμὼν νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ, οὔτε ὑπάρχει κανὲν μέσον πρὸς ἀπομάκρυνσιν μισητῶν ὑπουργῶν ἐκ τοῦ συμβουλίου τοῦ βασιλέως. Ἡ εὐνοια, ἡ δυσαρέσκεια τούτου ἀποφασίζει περὶ τοῦ ἂν πρέπη ὑπουργὸς τις νὰ μένῃ εἰς τὴν θέσιν του ἢ μὴ· διὰ τοῦτο οἱ ὑπουργοὶ οὔτε φροντίζουσιν ὄλως περὶ τῆς εὐνοίας τοῦ ἔθνους. Καὶ ἂν ἡ ματαιότης μισητοῦ τινος ὑπουργοῦ ἐπιθυμήσῃ τὸν δημόσιον ἔπαινον εἰς τὸν τοιοῦτον δὲν λείπουν ποτε δουλοπρεπεῖς πανηγυρισταί, αἱ δὲ ἐπίσημοι καὶ ἡμιεπίσημοι ἐφημερίδες εἶναι πρόχειρα πρὸς τοῦτο ὄργανα. Ὁ τοιοῦτος ὑπουργὸς δὲν ἔχει χρεῖαν νὰ συσταθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ πράξῃ παρανόμους ἢ ἀντισυνταγματικὰς πράξεις· ἀρκεῖ νὰ λαμβάνῃ μικράν τινα πρόνοιαν καὶ νὰ παραστήνῃ εἰς τὸν ἡγεμόνα ὅτι ἡ ἀντισυνταγματικὴ πράξις γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον τούτου. Ἀλλ' ὅ,τι διακρίνει τοὺς Ἀγγλοὺς ὑπουργοὺς ἀπὸ τοὺς τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Γαλλίας εἶναι ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ὑπουργοὶ δὲν εἶναι ἐνταυτῷ καὶ ἀρχηγοὶ ἱεραρχικῆς

ὕπαλληλῆς ἀξιοματικῶν καθικνουμένης μέχρι τῶν ἐσχάτων βαθμίδων τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὁμοίας μὲ πυραμίδα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας στέκει ὁ ἡγεμὼν αὐτός. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἰδίως ἐσχηματίσθη τὸ ἄρθροισμα τῶν διαφόρων πολιτικῶν ἀξιοματικῶν εἰς ἰδιαιτερον σῶμα καὶ σύστημα χωρισμένον ἀπὸ τὴν ὀλομέλειαν τοῦ ἔθνους, ἔχον τὰ ἰδιαιτέρα καὶ χωριστὰ αὐτοῦ συμφέροντα, τὰ ὁποῖα πολλάκις συνταυτίζονται μὲ τὰ τοῦ ἡγεμόνος. Ἐκεῖ συνήθως ὁ ἡγεμὼν παρίσταται μετὰ τοῦ ὑπουργείου καὶ τῆς εἰς τοῦτο ὑποκειμένης ἰεραρχικῆς τῶν ἀξιοματικῶν τάξεως ὡς μέρος ἀπέναντι τοῦ ἔθνους καὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, καὶ ἀντὶ τῆς ὑμνουμένης ἐνότητος ἐν τῇ πολιτείᾳ γεννᾶται δυὰς διατελοῦσα εἰς διηνεκὴ μάχην, καθ' ἣν τὸ στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὴν κατοχὴν τῆς πραγματικῆς δυνάμεως ὑπερισχύει καὶ δίδει εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς πολιτείας ῥοπήν καὶ διεύθυνσιν κατάλληλον εἰς τὰ ἰδιαιτέρα αὐτοῦ συμφέροντα.

Διὰ τὴν συμβιβάσωσιν οἱ πολιτικοὶ τὸ περὶ τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ ἀπαρξιάστου τοῦ βασιλέως ἀξίωμα μὲ τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν ἔκριναν χρήσιμον καὶ ἐπωφελές τὸ νὰ καταστήσωσι τοὺς πολιτικούς ἀξιοματικούς, διοριζομένους παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας καὶ ἐξαρτωμένους παρ' αὐτοῦ ὑπευθύνους εἰς τὴν πολιτείαν, ὅτι δὲν θέλουν δοθῆ ἢ ἐκτελεσθῆ διαταγαὶ ἀντιβαίνουσαι εἰς τοὺς ὅρους καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ συντάγματος. Ἡ ἰδέα τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, εἶναι ἰδέα πολιτικὴ, ἀριστοῦργημα τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης. Ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν τὸ κύρος καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν διατάξεων τοῦ ἡγεμόνος κρέμαται ἀπὸ τὴν συναίνεσιν τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ καὶ τὴν προσηγορίαν τοῦ ἀρμοδίου γραμματέως, ὅστις ἕνεκα τούτου καθίσταται ὑπεύθυνος, ἐκατορθώθη διὰ τοῦ μέσου τούτου τὸ νὰ συμβιβασθῆ ἡ βασιλικὴ μεγαλειότης καὶ τὸ ἀπαρξιάστον τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας, ἀπὸ τῶν ὁποίων κρέμαται ἡ διατήρησις τῆς ὑπαρχούσης τάξεως, μὲ τὴν διατήρησιν τοῦ συντάγματος, καθότι ὁ βασιλεὺς δὲν εὐρίσκει ὑπηρετάς συνεργούς εἰς σκοποὺς καὶ ἐπιχειρήσεις ἀντιβαίνουσας εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὸ

πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος· καὶ ἂν εὖρη ἢ πράξις αὐτῶν ἀποτελεῖ ἐγκλημα· ὁ δὲ βασιλεὺς δύναται ἐπὶ τέλους, ἂν ἐπιμένη εἰς τὴν διηνεκῆ ἐχθρικὴν τῶν σκοπῶν καὶ συμφερόντων τῆς πολιτείας καταπολέμησιν νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν πολιτῶν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν κυβέρνησιν. Ἄλλ' ἐντοσοῦτω ἡ νομικὴ τοῦ ἐγκλήματος συνέπεια ἐπίκειται εἰς μόνους τοὺς ὑπουργοὺς, διότι αὐτοὶ μόνοι εἶναι οἱ χρεωστοῦντες εὐθύνην εἰς τὴν πολιτείαν, διὸ καὶ διηνεκῶς ὑπομνήσκονται, ὅτι δὲν εἶναι ὑπηρεταὶ μόνον τοῦ ἡγεμόνος, ἀλλ' ἀξιωματικοὶ τῆς πολιτείας· καὶ ὅτι ὀρεῖλουν νὰ θεωρῶσι τὴν εὐπραγίαν αὐτῆς ὡς τέλος καὶ σκοπὸν τοῦ βίου αὐτῶν.

Τῆς εὐθύνης τῶν δημοσίων ἀξιωματικῶν ἡ οὐσιώδης αὕτη ἀρχὴ ἐνεργεῖται κατὰ τὴν πλατυτάτην αὐτῆς ἔννοιαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Τὸ δικαίωμα τῆς κατηγορίας κατὰ τῶν ὑπουργῶν ἀνήκει εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινῶν καθὼς ἐπίσης ἡ αὐτὴ βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ καὶ πάντα δημόσιον ἀξιωματικὸν παραβάτην τῶν καθήκοντων του, καὶ οἱ τύποι τοὺς ὁποίους φυλάττει ὁσάκις πρόκειται κατηγορία κατὰ ὑπουργοῦ δὲν διαφέρουσι ἀπὸ τοὺς κατὰ παντὸς ἄλλου πολίτου συνήθεις τύπους· διότι ἡ δικαιοδοσία τοῦ κοινοβουλίου ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ ἰδιωτῶν ὑποπεσόντων εἰς ἐγκλήματα κατὰ τοῦ ἔθνους high crimes. Τοιαύτη δίκη ἐνώπιον τοῦ κοινοβουλίου ἕνεκα πολιτικῶν ἐγκλημάτων λέγεται impeachment. Ὅταν ἡ κάτω βουλὴ παρίστανται ὡς κατήγορος, τότε ἐκτελεῖ ἔργα δικαστηρίου ἢ ἀνω βουλῆ. Ψηφίσματα τῆς ἀνω βουλῆς δι' ὧν κατ' αἵτησιν τῆς κάτω βουλῆς ἐπιβάλλονται ποιναὶ ἕνεκα πολιτικῶν ἐγκλημάτων λέγονται Bill of pains and penalties. Καμμία δύναμις ἢ ἐξουσία εἰς τὴν πολιτείαν, οὔτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ ἀναστειλῇ ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν δρόμον τοιαύτης κατὰ τῶν ὑπουργῶν δίκης, καὶ διὰ νὰ μὴ παρεμποδίσῃ τὴν πρόδον καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς τοιαύτης δίκης τὸ βασιλικὸν προνόμιον τῆς παρατάσεως ἢ διαλύσεως τοῦ κοινοβουλίου ὑπάρχει διάταξις ὅτι ἡ κατηγορία κατὰ τινος ὑπουργοῦ μεταβαίνει ἀφ' ἐνὸς κοινοβου-

λίου εις τὸ ἄλλο, δι' ἧς ἐπρολήφθη πᾶσα τοῦ βασιλέως παρέμβασις πρὸς χάριν τινὸς κατηγορουμένου ὑπουργοῦ. Δὲν συγχωρεῖται δὲ εἰς κανένα ὑπουργὸν νὰ παρουσιάσῃ πρὸς ἀπολογίαὶν του δῆθεν ῥητὴν προσταγὴν τοῦ βασιλέως· ἐπειδὴ ἂν καὶ κατὰ τὸ παραδεδεγμένον πολιτικὸν ἀξίωμα ὁ βασιλεὺς θεωρεῖται ὅτι δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄδικον, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ὑπουργοὺς νὰ καταχρῶνται τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο καὶ νὰ καλύπτωσι τὰς ἀδίκοις αὐτῶν πράξεις μὲ τὸ βασιλικὸν δικαίωμα. Διὰ πᾶσαν σύμπραξιν ἧτοι ἔργον ἢ λόγῳ εἰς κυβερνητικὴν τινα πράξιν ἐκτελεσθεῖσαν κατὰ βασιλικὴν ἐπιταγὴν ὑπόκεινται οἱ ὑπουργοὶ ἐνώπιον τοῦ κοινοβουλίου εἰς εὐθύνην, καὶ ὡς ἀπόδειξις τῆς τοιαύτης συμπράξεως ἀρκεῖ ἡ προσυπογραφή καὶ ἡ ἐπίθεσις τῆς παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ φυλαττομένης σφραγίδος. Ἀφ' ἐτέρου δὲ μέρους καὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἂν ἡ καταδίκη τοῦ ὑπουργοῦ προσβάλλῃ ἐμμέσως καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, δὲν δύναται εἰς τοιαύτην περίπτωσιν νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς χάριτος (*).

Οἱ ὑπουργοὶ δὲν δύναται νὰ μεταβάλωσι κατ' οὐδὲν τοὺς παρὰ τοῦ κοινοβουλίου ψηφισθέντας νόμους, περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτέλεσεως τῶν ὑποίων ὀφείλουσι νὰ φροντίζωσι οὔτε ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κοινοβουλίου νὰ λαμβάνωσι μέτρα πρὸς τὰ ὑποία δὲν ἔλαβον ἐξουσίαν παρ' οὐδενὸς κειμένου νόμου. Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς αὐτὸν ἤδη τὸν συνήθη δρόμον τῶν πραγμάτων δύναται νὰ ἔλθωσι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ὑπερτάτη ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀναγκάζεται νὰ ὑπερβῇ τὰ νόμιμα τῶν καθηκόντων αὐτῆς ὅρια, ἵνα μὴ, διὰ παραλείψεως ταχέως ἐνεργείας, ὅταν πᾶσα ἀναβολὴ φέρει κίνδυνον, προέλθῃ βλάβη εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας· ὅθεν ἀνεγνωρίσθη καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅτι καμμίᾳ νομοθεσίᾳ δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ προνοήσῃ τὰ πάντα καὶ νὰ ἀναστείλῃ τὴν φορὰν τῶν περιστά-

(*) Ὁ νόμος Act of settlement τοῦ 1701 φέρει ῥητῶς· That no pardon under the great seal of England be pleadable to an impeachment by the commons in parliament.

σιων, ὅτι τὰ πράγματα ἐνίοτε σύρουσι τὸν ὑπουργὸν πέραν τοῦ νόμου ἵνα λάθῃ πρόνοιαν *ne respublica quid detrimenti capiat*. Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου μέρους ἐνόησαν πόσον ἐπικίνδυνον ἦθελεν εἶναι νὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς ὑπουργοὺς νὰ ὑπερορῶσι τοὺς νόμους καὶ νὰ ἐκδίδωσιν αὐτοβούλως διατάξεις μὴ στηριζομένας εἰς κανένα κείμενον νόμον. Μόνον διατηρουμένης τῆς αὐστηροτάτης ὑπουργικῆς εὐθύνης καὶ ἐπὶ ὑποχρέωσει νὰ ἐπιζητηῖται ἡ ἐπικύρωσις τοῦ κοινοβουλίου εὐθὺς μετὰ τὴν προσεχῆ αὐτοῦ συνέλευσιν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς κατὰ μέρος ὑπουργοὺς ἢ εἰς τὴν βασιλείαν συμβουλευομένην καὶ τὸ ὑπουργεῖον, νὰ λάθῃ χρείας καλούσης μέτρα κατὰ τὸ μεταξὺ διάστημα ἀπὸ μιᾶς τοῦ κοινοβουλίου συνόδου μέχρι τῆς ἄλλης, πρὸς τὰ ὅποια δὲν ἔλαβεν ἐξουσίαν παρ' οὐδενὸς νόμου. Ἐπέτρεψαν λοιπὸν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἐξ ἀπορρήτων αὐτοῦ συμβουλίῳ, *in privy council*, κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὸ κοινοβούλιον δὲν εἶναι συνηγμένον, δύναται νὰ διατάξῃ, ἕτι κατὰ τὰς ὑπαρχούσας περιστάσεις κριθῆ ἀναγκαῖον καὶ σκόπιμον, καὶ ἂν δὲν χορηγεῖται παρ' οὐδενὸς τοῦ κοινοβουλίου ψήφισματος ἢ πρὸς τοῦτο ἐξουσίᾳ οἱ ὑπουργοὶ δὲν διστάζουσι ποτὲ νὰ ὑπογράψωσι τοιαύτην βασιλικὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσωσιν, ἐὰν ἔχωσι τὴν πεποιθησιν ὅτι δύνανται νὰ δικαιώσωσιν ἀποχωρῶντως τὴν διαγωγὴν τῶν. Ἄλλ' ἡ ὑπερτάτη ἐκτελεστικὴ ἀρχὴ δὲν παραλείπει ποτὲ ἅμα τὸ κοινοβούλιον συνέλθῃ, νὰ ζητήσῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ δι' ἃ παρ' ἐξουσίαν ἔπραξε, ὁμολογοῦσα ὅτι τὸ πρῶτον δὲν ἦτο κατὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' ὅμως ὑπηγορεύετο ἀπὸ τὸ κατεπεῖγον τῶν περιστάσεων κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ κοινοβουλίου καὶ δικαιούται ἀπὸ τὴν περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων προμήθειαν. Τοιαύτη αἵτησις τῶν ὑπουργῶν πρὸς τὸ κοινοβούλιον περὶ τοῦ ἀζημίῳ ἔνεκα ὑπερβάσεως τῶν καθηκόντων εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις λέγεται *Bill of indemnity*.

Ἀπέναντι εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν καὶ τῶν ὑπευθύνων αὐτῆς ὀργάνων ὑπάρχει ἡ ἀντιπροσωπία τοῦ ἔθνους συγ-

κειμένη ἐκ μιᾶς κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος κληρονομικῆς βουλῆς καὶ ἐκ μιᾶς αἰρετῆς βουλῆς, ὡς ἀνωτάτης νομοθετικῆς ἐξουσίας, δηλουμένης διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κοινοβουλίου Parliament, τοῦ ὁποῖου τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα δὲν εἶναι ὀλιγώτερον μεγάλα καὶ σπουδαῖα παρὰ τὰ τοῦ γέμματος.

Ἡ βουλή τῶν Πατρικίων, Ὀμοτίμων ἢ Λόρδων, ἡ προσεχέστερα κατὰ τὸ ἀξίωμα μετὰ τὴν βασιλείαν, ἥτις λέγεται καὶ Ἄνω βουλή Upper House, ὄχι κατὰ τι δικαίωμα προνομιακόν, ἀλλ' ἐκ τῆς τοχαίας περιστάσεως, ὅτι ἄλλοτε συνεδρίαζεν εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν μετὰ τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων καὶ κατεῖχεν αὐτὴ μὲν τὴν ἄνω ὄροφὴν τοῦ οἰκήματος, ἡ δὲ τὴν κάτω, διὸ καὶ λέγεται ἐκείνη καὶ Lower House, σύγκειται ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ λαϊκῶν Λόρδων τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τῆς Μ. Βρετανίας καὶ Ἰρλανθίας. Τὸ ἀρχαῖον ὡς εἶδομεν, ἡ βουλή αὕτη ἦτο ἡ αὐλὴ τῶν Βασιλέων τοῦ βασιλείου καὶ συνεκροτεῖτο ἐκ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ τιμαριωτῶν. Τὴν σήμερον ἡ βουλή τῶν Πατρικίων σύγκειται ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἀνωτέρας ἢ ἀριστοκρατικῆς εὐγενείας τῆς ἰδίως λεγομένης Nobility, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν ὅλοι οἱ ἐξ αἵματος πρίγκιπες καὶ ὅλοι οἱ Λόρδοι καὶ κύριοι τοῦ βασιλείου οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον προδιωσθέντες. Ο βαθμὸς καὶ ὁ τίτλος αὐτῶν εἶναι κληρονομικὸς, ἀλλ' ὅμως κληρονομεῖται μόνον ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον υἱόν, ὅστις ἐνόσω ζῆ ὁ πατὴρ φέρει τὸν δευτερον αὐτοῦ τίτλον, ὁ ὁποῖος δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως νὰ ᾖ συνδεδεμένος μὲ ἐγγεῖον κτῆμα. Τοῦτο ἀκολουθεῖ κατὰ τὸ παραδεγμένον ἔθος ἐπὶ τῶν Δουκῶν, Μαρκιόνων καὶ Κομητῶν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον, ὅτι τῶν Δουκῶν οἱ πρεσβύτεροι υἱοὶ φέρουν τὸν τίτλον τοῦ μαρκιόνος ἢ κόμητος, οἱ τῶν Μαρκιόνων τὸν τοῦ ἀντικόμητος, οἱ τῶν Κομητῶν τὸν τοῦ Λόρδου ἢ Βασιλέως (*). Ἄλλ' οἱ τιτλα-

(*) Ὅστις ἔλαβε τὸν ἀνώτερον τίτλον φέρει συνήθως καὶ τοὺς κατωτέρους. Ὁ Δούξ Sommerset λ. χ. εἶναι καὶ Marquis of Worcester. Ὁ Δούξ Northumberland εἶναι Earl of Wiltshire. Ὁ Κόμης Shrewsbury εἶναι Lord Talbot καὶ τ. ε.

φόροι οὗτοι υἱοὶ δὲν εἶναι ἐνταυτῷ καὶ Πατρίκιοι ἐνόσω ζῶσιν οἱ πατέρες αὐτῶν· τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ἀνήκουν εἰς μόνην τὴν κοινὴν ἢ δημῶδη εὐγένειαν Gentry. Τὸ αὐτὸ λαμβάνει χώραν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιγόνων υἱῶν τῶν Πατρικίων. Ἡ ἀνωτάτη αὕτη εὐγένεια εἶναι πατρόθεν κληρονομικὴ χωρὶς νὰ ἀπαιτῶνται πρόγονοι εὐγενεῖς καὶ μητρόθεν. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτῳ κληρονομεῖται καὶ μητρόθεν ἀσχετῶς πρὸς τὸν πατέρα, ὅσχις ἢ μήτηρ εἶναι πατρίκισα, τουτέστι θυγάτηρ κληρονόμος κομητείας ἢ βαρωνείας μεθ' ἧς εἶναι συνδεδεμένος ὁ βαθμὸς τῆς πατρικίας, ὅσχις δηλαδὴ ἢ κληρονόμος εἶναι ὡς λέγουν πατρίκισα ἰδίῳ δικαιοῦματι, Peeress by her ownright. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δι' ὑπανδρείας θυγατρὸς τινὸς κληρονόμου μετὰ μέλους τινος τῆς ἀνωτέρας εὐγενείας, δύναται νὰ συρρέουσι εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν διπλῆ καὶ τριπλῆ πατρικία (*). Εἰς τινὰς περιστάσεις ὁ βασιλεὺς χορηγεῖ τὸν βαθμὸν τῆς πατρικίας εἰς γυναῖκα ἢ θυγατέρα διὰ μεγάλας τυχὸν τοῦ ἀποθανόντος συζύγου ἢ πατρὸς ἐκδουλεύσεις, ὡς ἔγινε εἰς τὴν γήραν τοῦ περιδόξου Κάννιγκ. Ὅταν μέλη τῆς ἀνωτέρας εὐγενείας ἀποθάνωσιν χωρὶς νὰ ἀφήσωσι κατιόντας ἄρρένας ἢ θήλεις ὁ τίτλος αὐτῆς μεταβαίνει εἰς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, ἢ ἂν οὗτος δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὸν πρεσβύτερον τούτου υἱὸν καὶ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Ἄν συμπέσῃ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ υἱὸς αὐτοῦ νὰ ἐπροβιβάσθῃ ἤδη παρὰ τοῦ βασιλέως χάριν ἰδίων ἐκδουλεύσεων πρὸς τὴν ἐπικράτειαν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς πατρικίας, τότε συγχωρεῖται εἰς αὐτὸν νὰ ἐκλέξῃ ὅντινα προτιμᾷ ἐκ τῶν δύο τίτλων καὶ νὰ διατηρήσῃ ἢ τὸν κληρονομικὸν ἢ τὸν προσκτηθέντα. Ἄν ἐκλέξῃ τὸν πρῶτον τότε ὁ δεύτερος μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν, καὶ ἐν ἐλλείψει ἰδίου γόνου εἰς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν.

(*) Εἰς τὴν Σκωτικὴν οἰκογένειαν Campbell ὁ πρεσβύτερος κλάδος εἶναι Δουκὴς Argyll, ὁ νεότερος Κόμητες Breadalbane. Ἐκ τούναντίου εἰς τὴν οἰκογένειαν Pitt αἱ τρεῖς πατρικίαι ἢ τῶν Κομητῶν Chattam, ἢ τῶν Βαρόνων Amherst, καὶ ἡ τῶν Βαρόνων Rivers ἀπεκτήθησαν ἐκάστη χωριστὰ δι' ἰδίων ἐκδουλεύσεων.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς δημοκρατίας συγκατελύθη καὶ ἡ βουλὴ τῶν πατρικίων. Ἡ πρᾶξις τοῦ κοινοβουλίου περὶ καταργήσεως τῆς βουλῆς τῶν πατρικίων τῆς 19 Μαρτίου 1648 ἔφερε τὰ ἐξῆς· α' Ἐπειδὴ οἱ εἰς τὸ κοινοβούλιον συνηγμένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ τόπου ἐκ μακρᾶς πείρας εὔρον ὅτι ἡ βουλὴ τῶν Λόρδων εἶναι ἀνωφελὴς καὶ ἡ διάρκεια αὐτῆς ἐπικίνδυνος εἰς τὸν Ἀγγλικὸν λαόν, ἔκριναν σκόπιμον νὰ διατάξωσι ὥστε ἡ βουλὴ τῶν Λόρδων νὰ ἦναι ἀπὸ τοῦ νῦν κατηρημένη. Ἄλλ' ὅμως διακηρύττεται διὰ τοῦ παρόντος, ὅτι δὲν ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν βουλὴν τοῦ ἔθνους οἱ Λόρδοι, οἵτινες προσηνέχθησαν μὲ τιμὴν, ἀνδρείαν καὶ πίστιν πρὸς τὴν πολιτείαν, οὔτε οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν, ἀλλ' εἶναι δεκτοὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ αἱ ψῆφοι αὐτῶν ἐλεύθεροι, ἐὰν ἐκλεχθῶσι ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς βουλῆς μέλη. β' Ὅτε δὲ πάλιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κρομβέλλου ἀποκατεστάθη πάλιν ἡ βασιλεία ἐώρτασε καὶ ἡ βουλὴ τῶν Λόρδων τὴν ἀποκατάστασίν της.

Οἱ συνεργήσαντες εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ θρόνου προεστράφησαν εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν στοχασμὸν ὅτι δύο ἰσοσθενεῖς δυνάμεις μὲ συμφέροντα διάφορα ὁποῖαι ἡ βασιλικὴ ἐξουσία καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ ἔθνους δὲν δύνανται χωρὶς σύγκρουσιν νὰ ἐνεργῶσι πλησίον ἀλλήλων, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσι χρεῖαν τρίτης μεσολαβούσης δυνάμεως, ἐξασφαλιζούσης τὴν εἰρήνην ὅσάκις ταραττεται ἡ ἰσορροπία.

Ἐξ ὄλων τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, αἱ ὁποῖαι πρὸ τοῦ Κρομβέλλου ἐσχημάτιζον τὴν βουλὴν τῶν Πατρικίων ὀλίγαι μόνον σώζονται ἀκόμη ἐν αὐτῇ. Μόλις 48 ἐκ τῶν σημερινῶν οἰκογενειῶν τῆς ἀνωτέρας εὐγενείας ἀναγνωρίζονται ἀρχαιότεραι τοῦ 1600. Εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας καὶ ὀνομαστάς εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἱστορίαν ἀνήκουν ἐκ τῶν ἀγγλικῶν οἱ Grey, Stamford, Nevil le, Stanley, Talbot, Clifford, Sackville. Ἐκ τῶν Σκωτικῶν οἱ Hamilton, Douglas, Campbell, Stuart, Gordon. Ἐκ τῶν Ἰρλανδικῶν οἱ Fitz Gerald, Fitz Maurice, Butler, O'Brien, O'Neill. Αἱ πλείότεραι ἐκ τῶν σημερινῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν,

κατάγονται ἐξ ἀπλῶν πολιτῶν καὶ χωρικῶν, τινὲς καὶ ἐξ ἐμπόρων καὶ βιομηχανῶν. Οἱ δοῦκες Leeds κατάγονται ἀπὸ τὸν ὑφάντην Osborn, ὅστις ἰδὼν τὴν ἑνεατῆ θυγατέρα τοῦ κυρίου του κρημιζομένην ἀπὸ τὸ ἀνώγειον τῆς οἰκίας εἰς τὸν ποταμὸν Τάμεσιν πηδήσας καὶ αὐτὸς κατόπιν αὐτῆς τὴν διέσωσε καὶ πρὸς ἀνταμοιβὴν τὴν ἔλαβε μετὰ ταῦτα εἰς γυναῖκα καὶ ἔγεινε δήμαρχος τοῦ Λονδίνου. Ὁ γενάρχης τῶν Dartmouth ἦτο γούναρις· ὁ τῶν Ellenborough κάπηλος· ὁ τῶν Essex ἔμπορος. Οἱ Wellesley, ἐξ ὧν καὶ ὁ Δουξ Wellington ἔχουσι τὸ γένος ἀπὸ παντοπώλην τινά. Ἄλλοι κατάγονται ἀπὸ δικαστὰς, ὡς οἱ Howard, Montagu, Cambden, Stair, Aberdeen.

Ἡ βουλὴ τῶν Πατρικίων σύγκριται τὴν σήμερον ἐκ τῶν πριγκίπων τοῦ βασιλικοῦ γένους, ἐξ 21 δουκῶν, 19 μαρκιόνων, 111 κομητῶν. 17 ἀντικομητῶν, 180 βερόνων, 16 Πατρικίων τῆς Σκωτίας, ἐκλεγομένων καθ' ἑκάστην κοινοβουλιακὴν περίοδον, 28 πατρικίων τῆς Ἰρλανδίας ἐκλεγομένων διὰ βίου· 26 ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλίας καὶ 4 ἐπισκόπων ἀντιπροσωπευόντων τὴν ἐπισκοπικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἰρλανδίας, τὸ ὅλον περίπου 430 μέλη. Ἄλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν διαφέρει κατὰ καιροῦς ἐξ αἰτίας τῶν νέων διορισμῶν καὶ τῶν συμβαιόντων θανάτων. Οἱ 12 ἀρχιδικασταὶ τοῦ βεσσιλείου καὶ ἐκ τῶν συμβούλων τοῦ βεσσιλέως ὅσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν νομικῶν καθὼς καὶ τὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου τῆς κηγκελλαρίας παρεδρεύουσιν ὡσαύτως εἰς ἰδιαιτέρας τινὰς περιστάσεις διὰ νὰ γνωμοδοτῶσι περὶ νομικῶν ἀντικειμένων παρεμπιπτόντων κατὰ τὰς συζητήσεις, ἀλλὰ δὲν ἔχουν δικαίωμα ψήφου.

Τὰ νέα τῆς βουλῆς τῶν Πατρικίων μέλη εἰσάγονται ὑπὸ δύο πατρικίων προπορευομένου τοῦ ἐπὶ τῶν παρασῆμων ἀξιωματικοῦ, κρατοῦντος εἰς χεῖρας τὴν βασιλικὴν πρόσκλησιν, ἢ τὸ δίπλωμα τοῦ διοριζομένου, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει γονυκλιτῶς εἰς τὸν Λόρδον Καγκελλάριον, ὅστις ἀναγνοὺς αὐτὸ συγχαίρει τὸν νέον πατρίκιον καὶ τὸν περιβάλλει μετὰ τὴν συνήθη στολήν. Τὸ δίπλωμα παραδί-

δεται ἔπειτα εἰς τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς καὶ μετὰ τὴν συνῆθη ὀρκοδοξίαν ὁ νέος Πατρίκιος ὀδηγεῖται εἰς τὴν ἔδραν του.

Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ καὶ λαϊκοὶ πατρίκιοι ἂν καὶ διαφέρωσι κατὰ τὸν διορισμὸν των καὶ κατὰ τὸ δικαίωμα δυνάμει τοῦ ὁποῦ εἰς τὴν βουλὴν συναποτελοῦσιν ὅμως εἰς αὐτὴν μίαν μόνην τάξιν καὶ συμπεριλαμβάνονται ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα τῶν Λόρδων. Ψήφισμα γενόμενον παρὰ τῶν λαϊκῶν Λόρδων, ἐν ἀπουσίᾳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἶναι ἐξίσου ἰσχυρὸν ὡς ἂν οὗτοι ἦσαν παρόντες, ἢ ὡς ἂν παρόντες] ἐψηφοφόρου κατ' αὐτοῦ, τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν ψήφισμά τι γίνῃ παρὰ τῶν πνευματικῶν Λόρδων ἐν ἀπουσίᾳ τῶν λαϊκῶν ἢ κατὰ τινος ὁμοφώνου αὐτῶν γνώμης.

Ἡ τάξις τῶν συνεδριάσεων εἰς τὸ βουλευτήριον τῶν πατρικίων εἶναι ἡ ἐξῆς. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ θαλάμου, ἔχοντος σχῆμα ἐπίμηκες ἴσταται ὑπὸ οὐρανίσκον ὁ βασιλικὸς θρόνος, ἐφ' οὗ ὡσάκις εἶναι παρὼν κάθηται ὁ βασιλεὺς· πλησίον αὐτοῦ πρὸς δεξιὰν καὶ κάτωθεν τοῦ οὐρανίσκου ὑπάρχει ἔδρα διὰ τὸν πρίγκιπα διάδοχον τοῦ θρόνου· ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως ἔδραι διὰ τοὺς λοιποὺς βασιλοπαιδας, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ἔχουν δικαίωμα ψήφου, παρὰ ἀφοῦ πρῶτον διορισθῶσι πατρίκιοι. Ὅπισθεν τοῦ βασιλέως ὡσάκις οὗτος εἶναι παρὼν ἴσταται ὁ Λόρδος Καγκελλάριος, ἐν ἀπουσίᾳ δὲ τοῦ βασιλέως κάθηται οὗτος ἐπὶ πλατέος ὑποστρώματος ἐξ ἐρυθροῦ ἐξαμίτου ὑφάσματος, λεγομένου ἢ πάλλα τοῦ μαλλίου woolsack, εἰς μνήμην τοῦ ὅτι τὸ προῖόν τοῦτο ἦτο ποτὲ τὸ ἀξιολογώτερον τῆς Ἀγγλίας ἐμπόρευμα. Πρὸς δεξιὰν τοῦ βασιλέως κάθηνται οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐκ πλαγίου εἰς καθίσματα χαμηλότερα οἱ ἐπίσκοποι κατὰ τὴν σειρὰν τῆς χειρατονίας των.

Πρὸς ἀριστερὰν τοῦ βασιλέως καὶ ἐκ πλαγίου ἔχουν τὰς ἔδρας οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ κράτους οἱ προηγούμενοι τῶν δουκῶν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πλευρὰν οἱ δούκες, μαρκίονες καὶ κόμητες κατὰ τὴν τάξιν τοῦ διορισμοῦ των. Εἰς τὰ πρῶτα καθίσματα κάτωθεν τῆς πάλλας τοῦ μαλλίου κάθηνται οἱ ἀντικόμητές καὶ βαρῶνοι. Ὁ Καγκελλάριος, ὡς ἐρρέθη, κάθηται ἐπὶ τῆς πάλλας τοῦ μαλλίου

ὑπὸ τὸν θρόνον ἔχων παρ' αὐτῷ τὰς σφραγίδας καὶ τὸ σκῆπτρον. Μολονότι εἶναι πρόεδρος τῆς βουλῆς δυνάμει τοῦ ἀξιώματός του, δύναται μολοντοῦτο νὰ ἀφήσῃ εἰς πάντα καιρὸν τὴν ἔδραν του καὶ νὰ ἀγορεύσῃ κατὰ τὴν συζήτησιν, τὸ ὅποιον ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς τῶν κοινῶν δὲν δύναται νὰ κάμῃ. Ἄλλ' ἡ τάξις αὕτη φυλάττεται μόνον εἰς περιστάσεις πανηγυρικὰς. Συνήθως οἱ πατρίκιοι κάθηνται ἀναμειγμένοι ἐκτὸς τῶν ἐπισκόπων φυλαττόντων πάντοτε τὰς ἔδρας αὐτῶν· τὸ ὑπουργικὸν κόμμα τάττεται εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τὸ δὲ ἐναντίον εἰς τὴν ἀριστεράν. Ὅσακις ὁ Καγκελάριος ἀγορεύει εἰς τινὰ συζήτησιν καταλαμβάνει τὴν ἔδραν αὐτοῦ ἐν τῷ μεταξῷ, κατὰ προσκλήσιν αὐτοῦ εἰς ἐκ τῶν Λόρδων.

Οἱ Πατρίκιοι ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ ἀπόντες νὰ ψηφοφορῶσι δι' ἐπιτρόπων proxies, τὸ ὅποιον εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους δὲν συγχωρεῖται διὰ τὸν κανόνα « delegatus non potest delegare. » Ἡ ψηφοφορία γίνεται διὰ τῶν λέξεων content καὶ no content, συναινῶ, οὐ συναινῶ. Ἡ βουλή τῶν πατρικίων ἔχει τὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι ἐξηρημένοι οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐξ αἵματος πρίγκιπες, καὶ ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς βουλῆς τῶν κοινῶν.

Οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἀνώτεροι δημόσιοι ἀξιωματικοὶ ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς βουλῆς ταύτης, ἥτις ἀνακρίνει καὶ δικάζει προσέτι πάντα κατηγορούμενον ἕνεκα ἐσχάτης προδοσίας.

Ἡ βουλή τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κοινοτήτων, ἥτις λέγεται αἰ κάτω βουλή Lower House, τὸ τρίτον ἐκ τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ Ἀγγλικὸν κοινοβούλιον στοιχείων, σύγκριται ἐξ 658 μελῶν ἀποστελλομένων ὑπὸ τῶν τριῶν ἡνωμένων βασιλείων κατὰ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν, ἐκ τῆς Ἀγγλίας 500, ἐκ τῆς Σκωτίας 53, ἐκ τῆς Ἰρλανδίας 105. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐδίδετο ἀνέκαθεν προσοχὴ νὰ ἐμβαίνωσι εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινῶν μόνον ἄνθρωποι ἐκ τῆς πεπαιδευμένης τοῦ ἔθνους τάξεως, ὅθεν καθιερώθη ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ θέλων νὰ ἐκλεχθῇ μέλος τοῦ κοινοβουλίου πρέπει νὰ ἦναι

Gentleman, ὃ ἐστὶ καλῶς πεπαιδευμένος, καλὸς κάγαθός. Τοιοῦτοι θεωροῦνται μόνοι ὅσοι ἔχουν ποιάν τινα ἀνεξαρτησίαν, καὶ δὲν κρέμονται ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ἀπ' ἄλλων. Οὕτω π. χ. ὁ κρατῶν ἀνοικτὸν ἐργαστήριον, ὁ λιανοπώλης, ὁ κάπηλος, ὁ βα-
 ναυσουργός δὲν λογίζεται ἀληθῶς Gentleman. Οὔτε ὁ ξενοδόχος, ὁ καφεπώλης, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον ὁ εἰς ὑπ-ρεσίαν ἄλλου δια-
 τελῶν. Gentleman καὶ ἱκανὸς νὰ ἐκλεχθῆ μέλος τοῦ κοινοβου-
 λίου εἶναι ὁ ἐργοστασιάρχης, ὁ μεγαλέμπορος, ὁ κτηματίας, καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς κτημάτων. Ἐπειδὴ ἡ περιουσία θεωρεῖται συνήθως
 ὡς ὅρος ἀναγκαῖος τῆς χρηστῆς ἀγωγῆς ἐπρόσεχον ἀνέκαθεν τὸ νὰ
 ἔχῃσι εἰσόδημα τι ὠρισμένον οἱ εἰς τὸ κοινοβούλιον ἐκλεγόμενοι.
 Καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη εἶναι ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τῆν ὑποχρέωσιν
 τοῦ νὰ ἀποδείξωσι ὠρισμένον εἰσόδημα μόνοι οἱ υἱοὶ τῶν Λόρδων
 ὁσάκις ἐκλέγονται μέλη τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων καὶ οἱ ἀπε-
 σταλμένοι τῶν πανεπιστημίων.

Δι' ὅλους τοὺς λοιποὺς ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐκλεχθῶσι μέλη τῆς
 Κάτω βουλῆς νὰ ἔχῃσιν καθαρὸν ἐτήσιον εἰσόδημα εἰς μὲν τὰς κομη-
 τείας 600 Λ. Σ. εἰς δὲ τὰς πόλεις 300 Λ. Σ. ἐξ ἰδίων κτημάτων.
 Δικαίωμα ἐκλογῆς ἔχουν ὅλοι ὅσοι ἀπολαύουν καθαρὸν ἐτήσιον εἰσό-
 δημα 10 Λ. Σ. ἢ ὅσοι εἰς τὰς πόλεις πληρῶνουν ἐνοίκιον 10 Λ. Σ.
 Ἡ ἡλικία καὶ τῶν ἐκλογέων καὶ τῶν ἐκλεγομένων εἶναι ὠρισμένη
 εἰς τὸ 21 ἔτος. Τὸ ὀλικὸν τῶν ἐκλογέων ποσὸν, μετὰ τὸν τελευ-
 ταῖον περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ κοινοβουλίου νόμον κυζήθη εἰς 813
 000 ἀναλογοῦσι λοιπὸν 1235 ἐκλογεῖς εἰς 1 ἀντιπρόσωπον καὶ
 εἰς ἐκλογεὺς ἀνά 7 ἄρρενας ἔχοντας ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 20 ἐτῶν.

Ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων λέγεται ῥήτωρ, Spea-
 ker, ἐκλέγεται διὰ πλειονοψηφίας ἐκ τῶν μελῶν τῆς βουλῆς καὶ
 ἐπικυροῦται παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ δὲν ἔχει δικαίωμα ψήφου.
 Αὐτὸς προσδιορίζει τὴν σειρὰν τῶν συζητηθησομένων ὑποθέσεων,
 καὶ καταγράφει αὐτὰς εἰς ἀνοικτὸν πρωτόκολλον, τὸ ὁποῖον τυ-
 πώνεται καθ' ἐκάστην καὶ διανέμεται εἰς τὰ μέλη τῆς βουλῆς.
 Αὐτὸς κανονίζει τὴν ψηφοφορίαν, ἥτις γίνεται διὰ τῶν λέξεων ay

καὶ πο, ναὶ καὶ οὐ, διατηρεῖ κατὰ τὴν συζήτησιν τὴν εὐταξίαν ἐντὸς τῆς βουλῆς ἐπιπλήττει τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ ἀποφασίζει ἐν γένει κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ κοινοβουλίου, καὶ ὅπου οὗτοι σιωπῶσι, κατὰ τὴν παράδοσιν. Αἱ συνεδριάσεις τῆς Κάτω βουλῆς ἐγένοντο μέχρι τοῦ 1833 μετὰ τὸ μεσημβρινὸν γεῦμα, ὃ ἐστὶ κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθος μετὰ τὴν 6 ὥραν ἀπὸ μεσημβρίας καὶ βραδύτερον, ὅθεν καὶ παρετείνοντο μέχρι τοῦ μεσονυκτίου καὶ ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων καὶ ἕως πρωΐας. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ρηθὲν ἔτος ἀπεφασίσθη κατὰ πρότασιν τοῦ Λόρδου Althorp, ὥστε εἰς τὸ ἐξῆς ὅλα τὰ προβουλευόμενα τὰ ἀφορῶντα ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ πρὸς τὴν βουλὴν ἀναφοραὶ νὰ ἀποπερατῶνται εἰς τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος ἐκτὸς τοῦ σαββάτου ἀπὸ τῆς 12 μέχρι τῆς 3 ὥρας καὶ ὁ πρόεδρος κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὀφείλει τὸ βραδύτερον περὶ τὴν 3 ὥραν νὰ ἀνίσταται ἐκ τῆς ἑδρας του καὶ νὰ λύῃ τὴν συνεδρίασιν. Τῶν δὲ ὑποθέσεων τῆς ἐπικρατείας ἢ συζήτησις νὰ ἀρχίζῃ ἀκριβῶς περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ. καὶ νὰ μὴ παρατείνεται πέραν τοῦ μεσονυκτίου. Ἄν [κατὰ τὴν 12 ὥραν καὶ ἐν τέταρτον ἢ τὴν 5 καὶ ἐν τέταρτον δὲν εὐρεθῶσι παρόντα τουλάχιστον 40 μέλη τότε ὁ πρόεδρος ἀναβάλλει τὴν συνεδρίασιν.

Ἐκαστον μέλος τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων, ἂν καὶ ἐκλέγεται ἀπὸ ὀρισμένην τινα περιφέρειαν ἐδρεύει μολοντοῦτο καὶ ψηφοφορεῖ εἰς τὴν βουλὴν δι' ὀλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἐντολαῖς αὐτοῦ· ὅθεν καὶ δὲν ἔχει νὰ λάβῃ εἰσηγήσεις παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ ἀκολουθῇ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γνώμην περὶ τῆς εὐπραγίας ὄχι τῆς τοπικῆς περιφερειᾶς ἣτις τὸν ἐκλεξεν, ἀλλὰ τῆς ἐπικρατείας ὀλοκληροῦ. Ὅταν ὁ Burke ἐκλέχθη ἀντιπρόσωπος τῆς πόλεως Bristol, καὶ ἐρωτήθη ἂν εἰς τὴν βουλὴν θέλῃ ψηφοφορήσῃ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γνώμην ἢ κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τῶν ἐκλογέων του ἔδοσε τὴν συνειτὴν καὶ ἔντονον ἀπάντησιν· « Τὸ κοινοβούλιον δὲν εἶναι σύνοδος πρέσβων διαφόρων καὶ ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλας διαχειμένων πολιτειῶν, τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ὀφείλει ἕκαστος ὡς πράκ-

τωρ και συνήγορος νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ ἀπέναντι ἄλλων πρακτόρων, ἀλλ' εἶναι ὁ βουλευόμενος σύλλογος ἔθνους, ἔχων ἐν συμφέρον τὸ τῆς ὁλότητος. Ἐδῶ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγῶσι τοπικὰ τέλη ἢ προλήψεις, ἀλλὰ μόνον τὸ κοινὸν καλόν. Ὑμεῖς βεβαίως ἐκλέγετε ἐν μέλος· ἀλλ' ἅμα τὸ ἐκλέξατε, τότε δὲν εἶναι πλέον μέλος τῆς Βρίστολ, ἀλλὰ τοῦ κοινοβουλίου. »

Ἀμφότεραι αἱ βουλαὶ συγκαλοῦνται εἰς τὰς κατ' ἔτος συνόδους παρὰ τοῦ βασιλέως. Τὴν σύνοδον ἀνοίγει ὁ βασιλεὺς αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο διοριζομένων ἐπιτρόπων, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν παρατείνει ἢ τὴν κλείει. Ἀμφότερα γίνονται εἰς τὸ βουλευτήριον τῶν πατρικίων, ὅπου προσκαλεῖται ὁ πρόεδρος μετὰ τῶν μελῶν τῆς κάτω βουλῆς. Αὐτεξουσίως δύνανται αἱ δύο βουλαὶ νὰ ἀναβάλλωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνόδου τὰς συνεδριάσεις των μόνον δι' ὀλίγας ἡμέρας, ἕνεκα τῶν ἐορτῶν, ἢ δι' ἄλλην τινα εὐλογον αἰτίαν. Οἱ εἰσητήριοι λόγοι περιέχουν συνήθως σύνοψιν τῆς καταστάσεως τῆς διοικήσεως καὶ δήλωσιν τῶν παρὰ τῆς κυβερνήσεως προταθησομένων νομοσχεδίων. Αἱ εἰς αὐτοὺς ἀπαντήσεις τῶν βουλῶν ὑποφαίνουσι πάντοτε τὸν βαθμὸν τῆς εὐαρεσκείας ἢ τῆς δυσαρεσκείας τοῦ ἔθνους. Τὰ νομοσχέδια τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐγκριθῶσι παρὰ τοῦ κοινοβουλίου εἶναι ἤτοι private bills ἀφορῶσι δηλαδὴ ὑποθέσεις ἰδιωτῶν, κοινοτήτων, ἢ κοινὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις πλειόνων κομητειῶν, (οἷον γεφύρας, διώρυγας, σιδηροὺς δρόμους) ἢ εἶναι public-bills τουτέστι ἀφορῶσι ὑποθέσεις τῆς επικρατείας παντὸς εἴδους. Εἶναι ἀδιάφορον εἰς ποῖαν ἐκ τῶν δύο βουλῶν προταθῶσι κατὰ πρῶτον, ἐξαιρουμένων μόνον ὅσα ἀποβλέπουσι χρηματικὰς χορηγίας, τὰ ὁποῖα κατὰ νόμον πρέπει νὰ εἰσαχθῶσι κατὰ πρῶτον εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐκαστον νομοσχέδιον πρέπει νὰ προαναγγέλλεται καὶ τὰ μὲν ἰδιωτικὰ δι' ἐγγράφου αἰτήσεως petition, τὰ δὲ δημόσια διὰ προφορικῆς δηλώσεως, κινήσεως motion, τινος μέλους, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐπίσης καὶ εἰς τὰ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως προτεινόμενα, καθότι ταῦτα εἰσάγονται παρὰ τινος ἐκ τῶν ὑπουργῶν, ὅστις εἶναι μέλος τῆς βουλῆς εἰς

τὴν ὁποῖαν προαναγγέλλεται τὸ νομοσχέδιον. Ἐάν κατὰ τὴν πρῶτην πρότασιν δὲν ἀντιταχθῆ σφοδρὰ ἀντίστασις τῆς πλειοψηφίας κατὰ τῆς περικιτέρου συζητήσεως τοῦ πράγματος, τότε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀναγινώσκεται πρῶτην φορὰν τὸ νομοσχέδιον καὶ ἡ συζήτησις ἀρχίζει.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως γίνεται ψηφοφορία περὶ τῆς δευτέρας ἀναγνώσεως. Ἐάν κατ' αὐτὴν ἀπορρίβηται τότε τὸ νομοσχέδιον δὲν δύναται πλέον νὰ προταθῆ ἐνώπιον τῆς βουλῆς παρ' ἧς ἀπερρίβηται κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ κοινοβουλίου σύνοδον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν σύνταξιν. Ἐάν τὸ νομοσχέδιον γίνῃ δεκτὸν τότε παραπέμπεται πρὸς ἀκριβεστέραν ὄλων τῶν περιεσάτεων ἐξέτασιν, εἰς ἐπιτροπὴν συγκεκριμένην τοῦλάχιστον ἐξ ὀκτῶ μελῶν εἰς σπουδαίας ὑποθέσεις μετατρέπεται εἰς ἐπιτροπὴν ὁλόκληρον ἢ βουλή, (committee of the whole house.) Ἐάν τὸ σχέδιον τροπολογηθῆ ἢ μεταβληθῆ τότε ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει τὴν ἐκθεσίαν τοῦ εἰς τὴν βουλήν, μεθ' ἧς ἀρχίζει πάλιν ἡ συζήτησις μέχρις οὗ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς ἀποφασισθῆ διὰ ψηφοφορίας ἢ τρίτη ἀνάγνωσις. Ἐάν ἐγκριθῆ καὶ αὕτη τότε σπανίως γίνονται νέαι προσθήκαι, ἀλλ' ἀποφασίζεται διὰ ψηφοφορίας ἢ παραδοχῆ ἤτοι διὰ μιᾶς ὁλοκλήρου τοῦ νομοσχεδίου ἢ κατ' ἄρθρα. Μετὰ ταῦτα φέρεται τὸ νομοσχέδιον εἰς τὴν ἑτέραν βουλήν, ὅπου πρέπει νὰ διέλθῃ ἐπίσης τὰ αὐτὰ πέντε στάδια.

Ἐάν τὸ σχέδιον ἔγινε δεκτὸν πρῶτον εἰς τὴν κάτω βουλήν, τότε μέλη τινὰ αὐτῆς φέρουν αὐτὸ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν βουλήν τῶν πατοικίων. Ἐάν ἀπορρίβηται ὑπὸ τῆς ἄλλης βουλῆς τότε λαμβάνει χώραν ὅ,τι ἐσημειώθη ἀνωτέρω, δηλαδὴ δὲν δύναται πλέον νὰ προταθῆ κατὰ τὴν αὐτὴν σύνοδον τοῦ κοινοβουλίου, ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν. Ἐάν δὲ τροπολογηθῆ εἰς τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ μέρη τότε πρέπει νὰ διέλθῃ καὶ πάλιν τὸν δρόμον τοῦ εἰς τὴν κάτω βουλήν, ἐξ ἧς προῆλθε. Ἐάν αἱ δύο βουλαὶ δὲν δυνηθῶσι νὰ συμφωνήσωσι τότε συνέρχονται πρὸς κοινολογίαν καὶ συνδιάσκεψιν περὶ τοῦ ἀντικειμένου δύο ἐπιτροπαὶ ἐξ ὀριστέρων τῶν βουλῶν, ἀλλὰ τοῦτο συμ-

θαίνει σπανιώτατα. Ἄν ἐκ τουναντίου τὸ σχέδιον γίνῃ δεκτὸν παρ' ἀμφοτέρων τῶν βουλῶν, τότε ὑποβάλλεται πρὸς ἐπικύρωσιν, εἰς τὸν βασιλέα. Αὕτη δὲ γίνεται διὰ καθιερωμένων τινῶν φράσεων εἰς γλώσσαν γαλλικὴν, λειψάνων τῆς πρώην ἐπικρατούσης γλώσσης τῶν Νορμανῶν τῆς Ἀγγλίας κατακτητῶν περὶ τῶν ὁποίων παρατηρεῖ ὁ Blackstone ὅτι αἱ φράσεις αὗται ἔμειναν τὰ τελευταῖα τῆς δουλείας ἡμῶν σημεῖα, καὶ εἶναι καλὸν νὰ τὰ φυλάττωμεν, διότι μᾶς ὑπενθυμιζοῦν ὅτι αἱ ἐλευθερίαι μας δύνανται νὰ ἀπολεσθῶσι ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε ἠρρανίσθησαν ὑπὸ ξένης δυνάμεως. » Οἱ τύπος τῆς ἐπικυρώσεως νόμου περὶ ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων εἶναι *soit fait comme il est désiré*· τῶν νόμων τῶν ἀφορώντων δημόσια πράγματα *le roi le veut*· τῶν νόμων περὶ χρηματικῶν χορηγιῶν *le roi remercie ses loyaux sujets, accepte leur benevolence et aussi le veut*· ὁ τύπος τῆς ἀπορρίψεως εἶναι *le roi s'avisera*. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐπικύρωσιν του εἰς νομοσχέδιον, γενόμενον δεκτὸν εἰς ἀμφοτέρας τὰς βουλὰς, εἰμὴ μόνον δύο φορὰς, διότι ἂν τὸ κοινοβούλιον τὸ παραδεχθῇ καὶ τρίτην φορὰν, τότε καὶ ἄνευ βασιλικῆς ἐπικυρώσεως καθίσταται νόμος τοῦ κράτους. Ἄλλ' ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν συνέπεσε ποτὲ ἀπὸ τοῦ 1689 ἔτους τῆς τελευταίας Ἀγγλικῆς μεταπολιτεύσεως μέχρι τῆς σήμερον, καθότι ὁ βασιλεὺς ἀλλάσσει συνήθως τοὺς ὑπουργοὺς του, ὅταν ἴδῃ ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἐκφράζεται κατ' αὐτῶν διὰ τοῦ κοινοβουλίου.

Αἰσυνεδριάσεις τοῦ κοινοβουλίου εἶναι δημοσίου ὄχι κατὰ νόμον, ἀλλὰ κατὰ παλαιὰν ἀδιάκοπον παράδοσιν· γίνονται δὲ μυστικαὶ παραχρῆμα ἅμα ἐν ἐκ τῶν μελῶν τὸ ἀπαιτήσῃ διὰ τῆς συνήθους παρατηρήσεως, ὅτι βλέπει ἐντὸς τῆς βουλῆς ἀκροατὰς μὴ ἔχοντας τὴν ἰκανότητα τῆς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ παρουσίας.

Τὸ κοινοβούλιον εἶναι εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ ὑπερτάτη τὴν ὅλην τῆς πολιτείας διοίκησιν διέπουσα ἀρχή. ἔχει ἐκτὸς τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἰς πολλὰ καὶ ἐξουσίαν ἰθυτικὴν (*postestas rectoria*). Συγχρόνως ἐνεργεῖ καὶ δικαίωμα ὑπερτάτης ἐφορίας (*jus*

supremae inspectionis) περιοριζόμενον μόνον ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς πολιτείας καὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν νὰ διαθέτωσι κατ' ἀρέσκειαν τὰς ἰδιωτικὰς αὐτῶν σχέσεις. Εἷς τινὰς περιπτώσεις μάλιστα ἐνεργεῖ καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν. Πλήθος καθηκόντων ἀπονεμομένων εἰς ἄλλας χώρας εἰς τὸ ἀπόρρητον τοῦ βασιλέως βουλευτήριον (Cabinet) εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἢ εἰς τὰς ἀνωτάτας πολιτικὰς ἀρχὰς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὴν ἀντιπροσωπεύουσιν τὸ ἔθνος βουλὴν. Κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐκάστης συνόδου λαμβάνει τὸ κοινοβούλιον, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰς λέξεις τοῦ Δελόλμου, εἰς χεῖρας τὴν μεγάλην τῆς πολιτείας βίβλον, ἀνοίγει ὅλας αὐτῆς τὰς σελίδας καὶ ἐξετάζει ὅλα αὐτῶν τὰ χωρία. Ἄν ἀνακαλύψῃ καταχρήσεις ἀνιχνεύει τὰς αἰτίας αὐτῶν· ἂν αὗται γεννῶνται ἐξ ὀλιγωρίας τῶν νόμων, τότε ἐπιτείνει τὴν αὐστηρότητα αὐτῶν, ἂν ἐκ τουναντίου πηγάζωσιν ἐκ τῆς ἀτελείας αὐτῶν, τότε θεραπεύει τὸ κακὸν διὰ νέων προσπαθειῶν. Δύναται τὸ κοινοβούλιον νὰ ζητήσῃ τὴν προσαγωγὴν ὅλων τῶν ἐγγράφων, διαπραγματεύσεων, λογαριασμῶν, καθόσον ἀφορῶσι τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας καθόλου ἢ ἐν μέρει, καὶ νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὰς ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ πρὸς διάγνωσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ἐξέτασιν κλάδων τινῶν τῆς διοικήσεως. Δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ γενικὰς ἐκθέσεις περὶ ἀντικειμένων τῆς δημοσίας διοικήσεως καὶ περὶ κατὰστάσεως διαφόρων τῆς κοινωνίας καταστημάτων, λ. χ. περὶ διατάξεως τῶν πτωχοτροφείων, περὶ διοργανισμοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας, καὶ νὰ διατάξῃ μέτρα ὠφέλιμα, οἷον ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ, ἐξέτασιν τῶν φυλακῶν κ. τ. τ. Δύναται νὰ καλέσῃ ἐνώπιον τοῦ βήματός του πάντα πολίτην διὰ νὰ δώσῃ εἴτε εἰς τὰς ἐπιτροπὰς ἢ εἰς τὴν βουλὴν αὐτὴν προφορικὰς πληροφορίας περὶ ἀντικειμένων τῆς διοικήσεως καὶ τοῦτο γίνεται σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις, ὅσαι ἔχουσι σπουδαιότητα τινά. Δύναται νὰ ὑποβάλῃ εἰς εὐθύνην ὅλους τοὺς πολιτικούς ἀξιωματικούς ἀπὸ τοῦ ὑπουργοῦ μέχρι τοῦ τελώνου καὶ εἰσπράκτορος, καὶ ἢ κάτω βουλὴ δύναται νὰ ἐγκαλέσῃ αὐτοὺς (impeachment)

ένώπιον τῆς ἄνω βουλῆς. Ἄλλὰ πρὸ πάντων ἡ ἐνέργεια τοῦ κοινοβουλίου στρέφεται περὶ τὴν σύνταξιν καὶ ψήφισιν νέων νόμων, ἀπαιτουμένων ὑπὸ τῶν σχέσεων καὶ περιστάσεων τῆς πολιτείας καὶ περὶ τὴν διόρθωσιν ἢ κατάργησιν παλαιῶν καὶ ἀχρήστων. Ἐν συντόμῳ τὸ κοινοβούλιον εἶναι ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτικοῦ βίου. Εἰς τὰς συνταγματικὰς μοναρχίας τῆς λοιπῆς Εὐρώπης καὶ ἡγεμόνες καὶ ὑπουργοὶ ἐπαγρυπνοῦσι μετὰ ζήλου, ὥστε αἱ ἀντιπροσωπεύουσαι τὸ ἔθνος συνελεύσεις νὰ μὴ ἐπεμβαίνουσι παντάπασιν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ ἡ πολιτικὴ σοφία ἐναθρύνεται ἐκεῖ εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, ὅτι εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους ἢ τῆς χώρας δέν πρέπει νὰ συγχωρῆται κατ' οὐδένα τρόπον τὸ νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸν κύκλον τῆς διοικήσεως. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν συμβαίνει τὸ ἐναντίον καὶ μολοντοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ ἔθνος εὐροῦσι.

Τὸ κοινοβούλιον εἶναι ἀποκεκλεισμένον ἀπὸ μόνην τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, ἧτις ἀνήκει εἰς μόνον τὸν βασιλέα ἔχοντα πρὸς τοῦτο βοηθοὺς ὑπουργοὺς ὑπευθύνους. Πάντα τὰ λοιπὰ, ὅσα ἀποβλέπωσι τὴν πολιτείαν, χωρὶς νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας τῆς ἀνωτάτης ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς δύνανται νὰ γίνωσι ὑποθέσεις τῆς μεγάλης ἐθνικῆς βουλῆς καὶ νὰ ἐπίσῳρωσι τὴν προμήθειαν τοῦ κοινοβουλίου.

Καθὼς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὕτω καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς βουλὰς τοῦ κοινοβουλίου ἀπενεμήθη τὸ προνόμιον τοῦ ἀπαρβιάστου καὶ ἀνευθύνου. Τὰ μέλη τοῦ κοινοβουλίου συμμετέχουσιν εἰς τὸ προνόμιον τοῦτο. Δὲν δύνανται νὰ ἀνακριθῶσι ποτὲ δι' ὅσα λέγουσιν εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν βουλῶν, οὔτε νὰ κρατηθῶσι διὰ χρέη ἢ νὰ φυλακισθῶσι δυνάμει τελεσιδίκου ἀποφάσεως. Κανὸν δικαστήριον δὲν δύνανται νὰ ἀρχίσῃ κατ' αὐτῶν δίκην, νὰ ἀπορρασίῃ περὶ αὐτῶν ἢ νὰ προσκαλέσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐνώπιόν του. Ἡ περιουσία αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ κατασχεθῇ· τὰ πρόσωπα αὐτῶν προστατεύονται κατὰ παντὸς εἶδους προσβολῆς. Ὅταν

μέλος μιᾶς τῶν βουλῶν τοῦ κοινοβουλίου πράξει τι ἀξιοποιῶν τότε ἀνήκει ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις εἰς τὴν κρίσιν μόνης τῆς βουλῆς· Ἐκάστη βουλή εἶναι αὐτὴ μόνη κριτὴς τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς συζητήσεις προσβάλλουν τὰ ἤθη καὶ τὴν τάξιν. ὠσχύτως καὶ ἄλλων προσώπων, τὰ ὁποῖα προσέβαλον τὴν ἀξιοπρέπειαν, παρημέλησαν τὸ πρὸς αὐτὴν σέβας, παρεβίασαν τὰ προνόμια αὐτῆς ἢ ἔπραξαν τι κατὰ τινος τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἐκάστη βουλή τοῦ κοινοβουλίου εἶναι ἐντελῶς ἴδιος ἐκυτῆς κριτῆς καὶ ποτὲ εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ κοινοβούλιον δὲν ἠθέλησε νὰ συζητήσῃ καὶ νὰ προσδιορίσῃ ὡς πρὸς τοῦτο τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἢ νὰ θέσῃ ῥητοὺς ὅρους περὶ τοῦ ἀξιοποιῶντος τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν. Ὡς πρὸς τοῦτο μάλιστα δοξάζουσιν, ὅτι ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἀνεξαρτησία τοῦ κοινοβουλίου διατηρεῖται κάλλιον διὰ τοῦ ἀορίστου τῶν προνομίων αὐτοῦ καὶ ὅτι οἱ κανόνες τοὺς ὁποίους ἀκολουθεῖ πρὸς ἐνεργεῖαν καὶ διατήρησιν αὐτῶν εἰς τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις καὶ ἡ διαδικασία κατ' αὐτάς, εἶναι ἔργον τῆς συνειδήσεως ἐκάστης βουλῆς μὴ ὑπαγόμενον εἰς κανένα ῥητὸν νόμον. Ἐπροβήθησαν εὐλόγως εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅτι εἰδικοί νόμοι περιορίζοντες τὸ ἀπαρραδίαστον τοῦ κοινοβουλίου εἰς ῥητὰς περιπτώσεις ἐδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὴν ἐνεργεῖαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν καὶ νὰ περιπλέξωσι παντοιοτρόπως εἰς δίκας ἕνα ἢ πολλοὺς ἀντιπροσώπους ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι ὑπέπεσαν εἰς ἐγλήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐκτείνεται τῶν προνομίων ἢ προστασία.

Ἀμφότεραι αἱ βουλαὶ ἔχουσι δυνάμει τοῦ πολιτεύματος τὸ δικαίωμα νὰ ἀπευθύνωσι παρατηρήσεις καὶ παράπονα πρὸς τὸν βασιλέα καὶ περὶ πράξεων, τὰς ὁποίας αὐτὸς ἐνεργεῖ αὐτοπροσώπως δυνάμει τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐνεργεῖται ἰδίως εἰς τὰς παρά τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ κοινοβούλιον διαγγελίας καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀπαγγελλομένους λόγους. Ἀλλὰ διὰ νὰ φυλαχθῇ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ προσήκουσα εὐπρέπεια καὶ ἐλευθερία τῶν συζητήσεων συνεθίζεται τὸ νὰ θεωρῶνται τὰ διαγγέλματα καὶ οἱ λόγοι ὡς ἔργα τῶν ὑπευθύνων ὑπουργῶν

καὶ καθὼ τοιαῦτα νὰ ὑποβάλωνται εἰς ἐλευθέραν καὶ ἀπροκάλυπτον συζήτησιν. Τοιοῦτοτρόπως διατηρεῖται ἀπαραιμείωτος ἡ ἐλευθερία τοῦ λέγειν ἐντὸς τοῦ κοινοβουλίου, χωρὶς βλάβην τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀναμαρτήτου καὶ ἀνευθύνου τοῦ βασιλέως. Εἰς ἄλλας χώρας ὅπου οἱ ὑπουργοὶ δὲν εἶναι παρὰ δουρικὰ τῆς ἡγεμονικῆς θελήσεως ὄργανα, τὸ ὅποῖον οὐδὲ κἂν ζητοῦσι νὰ παρακαλύψωσι, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἡ σχέσις ἐκείνη, ἥτις κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ συνταγματικοῦ εἶδους τῆς μοναρχίας πρέπει νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπειᾶς καὶ τοῦ βασιλικῆς προσώπου, ὡς εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ ὑπουργοὶ δὲν διστάζουσι νὰ ὀχυρόνωνται πολλάκις ὀπισθεν τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, ἐνῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ βασιλικὸν πρόσωπον μένει πάντοτε ἐκτὸς καὶ μόνον οἱ ὑπουργοὶ ἐνέχονται δι' ὅσα ὁ βασιλεὺς πράττει περὶ δημοσίων ὑποθέσεων. Εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ ὑπουργοὶ ὑποφαίνουσι πολλάκις εἰς φράσεις τινὰς τοῦ βασιλικῆς λόγου, ἕνεκα τῶν ὁποίων εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἤθελον θεωρηθῆ ὑπεύθυνοι, τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως προσωποποιοῦντες οὕτω εἰς αὐτὸν ὀλόκληρον τὴν Κυβέρνησιν. Κανεὶς βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας δὲν ἤθελε εἰπεῖ ποτὲ εἰς τὸν πρὸς τὸ κοινοβούλιον λόγον αὐτοῦ ὡς ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος κατὰ τὴν ἔξαρξιν τῶν βουλῶν κατὰ τὴν 23 Δεκεμβρίου 1833. « Ἐλαθε τὸ δεῖνα καὶ δεῖνα μέτρον πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης· θέλω ἐπιμείνει δικηκεῶς καὶ ἀμετατρέπτως εἰς τὸ σύστημά μου, τὸ ὅποῖον εἶναι ὁ ἀμετάβλητος στοχασμὸς μου (pensée immuable) » Διότι ἂν τυχὸν πλειονοψηφία τις εἰς τὴν βουλὴν ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸ σύστημα ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἀντιπροσωποῦσι σήμερον οἱ ὑπουργοὶ δὲν πρέπει τότε οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ νὰ θέσωσιν εἰς τὸ στόμα τοῦ βασιλέως. c Μετέδραλα τὸ σχέδιόν μου, ἐτροποποίησα τὸ πολιτικὸν μου σύστημα, ἠπατήθην; » Πῶς ἤθελε συμβιβάζεται τοῦτο μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀναμαρτήτου τοῦ βασιλέως; Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐκ τούναντιον διὰ στόματος τοῦ βασιλέως λαλοῦσιν οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐκφωνούμενος λόγος ὑπόκειται ὡς ἔργον τῶν ὑπουργῶν εἰς τὴν δημοσίαν ἐπίκρισιν. Ὁ ψόγος τοῦ βασιλικῆς λό-

γου δὲν ἀφορᾷ ἐκεῖ ποτὲ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ μόνους τοὺς ὑπουργούς. Ὅπου ὡς πρὸς τοῦτο ἀκολουθοῦσι ἄλλας ἀρχάς ἐκεῖ αἱ συζητήσεις περὶ τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως καὶ ἡ σύνταξις τῶν ἀπαντήσεων εἰς αὐτὸν μετατρέπονται εἰς ἀπλᾶς σκιαμαχίας τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος. Κατατρίβουσιν μόνον εἰς μάτην τὸν καιρὸν τῶν βουλῶν, καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἀπλούστερον, ὡς εἶπε ποτὲ γαλλικὴ τις ἐφημερίς, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἀντὶ μακροῦ λόγου ἐνάρξεως, πλήρους γρίφων, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ βουλαὶ καταγίνονται μὲ τόσους κόπους νὰ ἀποκριθῶσι δι' αἰνιγμάτων, περιοριζέτο νὰ εἶπῃ, ὡς ἔπραττον ἄλλοτε τῆς Γαλλίας οἱ βασιλεῖς. «Κύριοι σᾶς συνεκάλεσα ἵνα ἀκούσας τὴν γνώμην ὑμῶν λάβω πρόνοιαν περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἐπικρατείας· ὁ Καγκελλάριος θέλει σᾶς ἐκθέσει πλατύτερον τὴν θέλησίν μου. »

Τὸ κοινοβούλιον εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔχει ἀδιαφιλονείκητον τὸ δικαίωμα τῆς πρωτολογίας κατὰ τὴν πρότασιν τῶν νόμων. Ὁ βασιλεὺς, εἰς τὸν ὅποιον ἐχορηγήθη μόνον ἔμμεσος ἐνέργεια καὶ σύμπραξις κατὰ τὴν νομοθεσίαν, δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν πρὸς τοῦτο μόνον πλαγίων μέσων διὰ νὰ γίνῃ εἰς τὴν βουλὴν λόγος περὶ πραγμάτων εἰς τὰ ὅποια ἔχει τι συμφέρον. Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα εἰς τινὰς ἄλλας συνταγματικὰς τῆς Εὐρώπης μοναρχίας. Ἐκεῖ οἱ ἡγεμόνες ἀντεποιήθησαν ἐξ ὀλοκλήρου τὸ δικαίωμα τοῦτο θεωροῦντες αὐτὸ ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς βασιλικῆς αὐτῶν αὐτεξουσιότητος. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐκκτορθώθη μόλις μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν μεταβολὴν νὰ ἀπονεμηθῇ εἰς τὰς βουλὰς τὸ περὶ τὴν πρότασιν τῶν νόμων δικαίωμα τῆς πρωτολογίας. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ πρώτη καὶ ἀρχικὴ πράξις κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἀνήκει εἰς μόνον τὸ κοινοβούλιον. Προτάσεις νόμων καὶ νομοσχεδίων δύνανται νὰ γίνωσιν ἀδιαφόρως κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἄνω βουλὴν ἢ εἰς τὴν κάτω βουλὴν. Καθὼς δὲ οἱ ἰδιῶται, τὰ σωματεῖα, αἱ κοινότητες δύνανται νὰ αἰτήσωσι παρὰ τοῦ κοινοβουλίου νόμους τοὺς ὁποίους θεωροῦσι ἀναγκάσιους ἢ ὠφελίμους, οὕτω καὶ ὁ βασιλεὺς δύναται διὰ διαγγελημάτων νὰ προσκαλέσῃ τὸ κοινοβούλιον πρὸς διάσκε-

ψιν· ἀλλὰ καμμία ἐκ τῶν δύο βουλῶν δὲν δύναται νὰ ἀρχίσῃ τοιαύτην διάσκεψιν ἐὰν δὲν κάμῃ λόγον περὶ αὐτῶν πρότερον ἔν μέλος τῆς βουλῆς, καὶ ὁ βασιλεὺς πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ μέλος τι τοῦ κοινοβουλίου, διὰ νὰ εἰσαῖξῃ εἰς αὐτὸ τὴν πρότασιν νέου τινος νόμου, κρινομένου ἀναγκαίου ἢ ἐπωφελοῦς παρ' αὐτοῦ ἢ παρὰ τοῦ ἀπορρήτου συμβουλίου, καὶ πάντοτε πρέπει πρῶτον ἡ βουλή νὰ δώσῃ τὴν πρὸς συζήτησιν τῆς προτάσεως ἄδειαν, ἀδιαφόρως εἴτε ζητεῖται ὁ νόμος παρ' ἰδιώτου τινός ἢ παρὰ τοῦ βασιλέως. Ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ ἀπευθύνῃ διαγγέλματα, ἀφορῶντα τὴν νομοθεσίαν εἰς τὴν ἄνω ἢ εἰς τὴν κάτω βουλήν, ἀλλ' ὅμως πάντοτε τὰ διαγγέλματα ταῦτα εἶναι συντεταγμένα εἰς λέξεις γενικὰς, περιέχουσι μόνον τὴν εὐχὴν τοῦ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἡ βουλή ἀντικείμενα τινὰ, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρονται εἰς αὐτὰ ὠρισμένα ἄρθρα ἢ κεφάλαια. Τὸ κοινοβούλιον δὲν εἶναι ὑπόχρεων ἐντὸς ῥητοῦ χρόνου νὰ δηλώσῃ τὴν παραδοχὴν ἢ τὴν ἀπορρίψιν τῶν βασιλικῶν προτάσεων, εἰς ἓνα λόγον τὸ κοινοβούλιον φέρεται πρὸς τὰ βασιλικά διαγγέλματα ὡς καὶ πρὸς τὰς αἰτήσεις τῶν ἰδιωτῶν. Ἀφοῦ μέλος τι τῆς βουλῆς εἴτε ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ὑπουργείου εἴτε μὴ, κάμῃ πρότασιν περὶ τοῦ εἰς τὸ βασιλικὸν διάγγελμα ἀναφερομένου ἀντικειμένου, τότε συντάσσεται νομοσχέδιον κατὰ τὸν συνήθη τρόπον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν ἢ νὰ ἀπορρίψῃ ὡςάκις ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρὰ τῆς βουλῆς, καὶ οὕτω δὲν εἶναι κυρίως ἡ πρότασις τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τὸ εἰσήγημα ἐνός τῶν μελῶν αὐτῆς ἐφ' οὗ σκέπτεται ἡ βουλή καὶ τὸ ὁποῖον ἐπὶ τέλους παραδέχεται ἢ ἀπορρίπτει. Ὑπάρχει προσέτι παραδεδεγμένον ὅτι οὔτε ὁ βασιλεὺς οὔτε τὸ ἀπόρρητον αὐτοῦ συμβούλιον δὲν δύναται νὰ κάμωσι μεταβολὰς ἢ προσθήκας εἰς τὸ ἅπαξ παραδεδεγμένον νομοσχέδιον. Ὁ βασιλεὺς πρέπει νὰ δεχθῇ τὸ νομοσχέδιον ἢ νὰ τὸ ἀπορρίψῃ καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο μόνις συνέβη ἅπαξ εἰς διάστημα 150 ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ τότε ὁ βασιλεὺς (Γουλιέλμος ὁ Γ΄.) τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔδωσε τὴν ἐπικύρωσίν του εἰς τὸ νομοσχέδιον.

Εἰς τὴν βουλήν τῶν κρινοτήτων, ὡς τὴν κυρίως τὸ ἔθνος ἀντι-

προσωπεύουσιν ἀνήκει ἀπεριορίστως τὸ δικαίωμα τῆς ψηφίσεως τῶν φόρων, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνήσεως αὐτῶν. Αὐτὴ προσδιορίζει τὸ ποσὸν τῶν φόρων καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰσπράξεως. Ὅλαι αἱ Money Bills, ὅλα τὰ ψηφίσματα περὶ χρηματικῶν χορηγημάτων πρὸς δημοσίους σκοποὺς ἀνήκουσιν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων, καὶ δὲν δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν πατρικίων, ἥτις ἔχει μόνον τὸ δικαίωμα νὰ δέχεται ἢ νὰ ἀπορρίπτῃ τὰ τοιαῦτα ψηφίσματα τῆς κάτω βουλῆς.

Εἶδομεν ἐκ τῶν εἰρημένων ὁποῖαν περιουσίαν ἐξουσίας καὶ δυνάμεως ἀπολαμβάνει εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ κοινοβούλιον ἀπέναντι τῆς βασιλείας, δι' ὧν καθίσταται ἱκανὸν νὰ ἐνεργῇ πραγματικῶς καὶ ὄχι μόνον κατ' ἐπιφάνειαν καὶ διὰ τὸν τύπον εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ διοίκησιν τῶν δημοσίων τοῦ ἔθνους πραγμάτων, ὥστε εὐλόγως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὰ προνόμια τοῦ κοινοβουλίου κρατοῦσι εἰς ἰσορροπίαν τὰ τοῦ στέμματος. Μολοντούτο ἡ δύναμις καὶ ἐξουσία τοῦ κοινοβουλίου ἀπέναντι τοῦ θρόνου δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσει νὰ γεννήσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ τὸν ἐλεύθερον δημοτικὸν βίον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐξ οὗ πηγάζουσι τόσα πολύτιμα ἀγαθὰ, ἐὰν συγχρόνως καὶ ὅλαι αἱ πολιτικαὶ διατάξεις καὶ σχέσεις δὲν συνέτρεχον τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, ἥτις εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑφίσταται εἰς βαθμὸν καὶ ἑκτασιν ἄγνωστον εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐὰν ἐνταυτῷ δὲν ὑπῆρχον ἐξαίρετοι θεσμοὶ προστατεύοντες τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν προσώπων καὶ τῆς ἰδιοκτησίας.

Τα δίκαια καὶ αἱ ἐλευθερίαι τῶν ἀτόμων κατέχουν εἰς τοὺς ἀγγλικούς θεσμοὺς τὴν πρώτην τάξιν, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι τόσον ὑπερήφανοι καὶ ζηλότυποι διὰ τὰς παλαιὰς αὐτῶν ἐλευθερίας, ὥστε ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ κοινοβούλιον δὲν δύνανται ποτὲ χωρὶς προφανῆ μέγιστον κίνδυνον νὰ ἐπιβάλλωσι χεῖρα ἐπ' αὐτῶν. Οἱ Γάλλοι κατὰ τὴν πρώτην μεγάλην αὐτῶν πολιτικὴν μεταβολὴν ἔκριναν ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον νὰ διακηρύξωσι τὰ δίκαια τοῦ ἀνθρώπου καὶ

τοῦ πολίτου· εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν εὐρίσκει τις αὐτὰ πούποτε εἰς ἓν συντηγμένα καὶ συντεταγμένα ἐγγράφως· ἀλλ' ὅμως ἐκεῖ λογίζονται ὡς ἐκ γενετῆς δικαιώματα (birth rights) παντὸς Ἀγγλοῦ θεωρούμενα ἐξίσου ἰσρὰ ὡς καὶ τὸ ὡσαύτως διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως δηλούμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαίωμα τοῦ βασιλέως. Ἐκ ταύτης τῆς ἰσότητος τῶν ἀμοιβαίων δικαιωμάτων ἀπέδειξαν οἱ Ἀγγλοὶ πολιτικοὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἔθνους κατὰ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς ἂν ποτε τυχὸν ὁ βασιλεὺς ὑπερπηδήσῃ τὰ διὰ θεμελιωδῶν θεσμῶν ὠρισμένα αὐτοῦ δικαιώματα. Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀλγέρνου Σιδνέου ἀποφανθὲν ἀξίωμα· « αἱ ἐλευθερίαι τοῦ ἔθνους πηγάζουσιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς φύσεως οὐχὶ δὲ ἀπὸ βασιλέων· » εἶναι ἀξίωμα τοῦ δημοσίου δικαίου τὴν σήμερον κοινῶς ἀναγνωρισμένον εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Πλὴν οἱ Ἀγγλοὶ δὲν φρονοῦσι μόνον ἐκυτοὺς ἐλευθέρους, ἀλλ' εἶναι τφόντι καὶ ἀληθῶς ἐλεύθεροι καὶ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε οἱ πλείστοι λοιποὶ τῆς Εὐρώπης λαοὶ, συγκρινόμενοι πρὸς αὐτοὺς, ἀπολαύουν πραγματικῶς σκιάν μόνον ἐλευθερίας.

Ἡ Ἀγγλία χρεωστεῖ ἀναμφιβόλως τὴν γένεσιν καὶ στερέωσιν ἐλευθερωτέρου δημοσίου βίου, ὅχι μόνον εἰς τὸν συνταγματικὸν μηχανισμόν τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς, ἀλλὰ μάλιστα εἰς τὰς ἐλευθερίας αὐτοῦ βάσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν συγχωροῦσι αὐταρχικὸν ἄνωθεν κηδεμονεῦον σύστημα, ἐνωμένον μὲ διοικητικὰς ἐμμίσθους ἀρχάς, ὀδηγούσας, διευθυνούσας, ἐφορευούσας τὰ πάντα μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς πολιτικῆς κοινωνίας τάξεων.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν διετηρήθη τῶν κοινοτήτων τὸ ἀνθυπόστατον, τὸ ὁποῖον σχεδὸν πανταχοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην συνεπνίγη ὑπὸ τὸ βῆρος τοῦ μοναρχισμοῦ, ὥστε ἡ χώρα ἐκείνη παρουσιάζει καὶ σήμερον ἀκόμη οἰονεὶ ἄθροισμα πολιτειῶν αὐτοδιοικητῶν συνδεδεμένων εἰς ἓν μέγα ἔθνικὸν σῶμα διὰ τῆς κοινῆς ἔθνικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ διὰ γενικῶν διὰ πάντας ὑποχρεωτικῶν νόμων. Τοιοῦτοτρόπως ἐκατορθώθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ λέγουσι αὐτοκυβέρνησιν self government, ὃ ἐστὶ τάξις πραγμάτων, ὅπου ὁ λαὸς

αὐτὸς ἐπιμελεῖται τὰς ἰδίαις αὐτοῦ ὑποθέσεις, εἰς δὲ τὴν κυβέρνησιν ἀνετέθη ὡς καθήκον μόνη ἢ φροντίς περὶ τῶν γενικῶν τῆς πολιτείας συμφερόντων. Ἐκ τούτου ἐγεννήθη καὶ ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ ἰδιόζουσα ἐκείνη δημοσίαι διοικήσεις, ἐξ ἧς ἐβλάστησαν τόσοι λαμπροὶ καρποί. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ τοιοῦτου διοικητικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει ἀπέραντον στάδιον εἰς τὴν ἐλευθέραν τῶν πολιτῶν ἐνέργειαν, ἐγεννήθη καὶ ἠύξησεν ἡ ἐλευθερία ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν θεωρεῖ ὁ Ρουσσέλλιος ὡς τὴν ἀφθονωτάτην πηγὴν τῆς Ἀγγλικῆς εὐχρηματίας, καὶ ὁ Μακιντόσης ὡς τὴν μητέρα τοῦ ἐμπορίου, τοῦ πλοῦτου, τῶν γνώσεων καὶ πάσης ἀρετῆς κατὰ τὴν Ἀγγλίαν. Ἐξ αὐτῆς ἐπήγασαν ἀληθῶς ὅλαι αἱ ἀστυκαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρεταὶ καὶ τόσα ἀκόλουθα τούτων ἔθνη, φρονήματα καὶ σπουδάσματα, δι' ὧν τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος διακρίνεται τοσοῦτον. Τοιαῦτα δὲ εἶναι πρὸ πάντων τὸ κοινῶς ἐπικρατοῦν τοῦ δικαίου αἰσθημα, ἡ κοινὴ πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτικὴν τάξιν ἀγάπη καὶ ὁ ἔθερμος πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς ζήλος, τὸ ἐξαιρετον πρὸς τοὺς νόμους σέβας καὶ ἡ ἐκ τούτου γεννωμένη βασιλεία τοῦ νόμου, ἡ κοινὴ γνώμη, ἡ φιλοπατρία καὶ τόσα ἄλλα γενναῖα καὶ εἰς τὴν κοινὴν εὐδαιμονίαν συτελοῦντα, τὰ ὁποῖα ἀναφαίνονται παντοδαπῶς εἰς τὴν ἀγγλικὴν κοινωνίαν.

Π Ο Ι Κ Ι Λ Ξ Α.

ΣΚΗΝΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ.

Ὁ θάνατος τοῦ Δάντωνος.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α.

Γεώργιος Δάντων, Κάμιλλος Δεμουλῖνος, Μαξιμιλιανὸς Ῥοβεσπιέρης.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ὁ Δάντων καὶ ὁ Δεμουλῖνος.

Δάντων. Φίλε, ἔφθασεν ἡ ὥρα· ἡ λαιμητόμος περιμένει τὸν Δάντωννα καὶ τὸν Δεμουλῖνον.

Δεμουλῖνος. Ἄς ὑπάγωμεν ν' ἀναπαυθῶμεν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ θανάτου· ἀποθνήσκουμεν νέοι. . . .

Δάντων. Ἄλλ' ἐζήσαμεν πολὺ· ἐκάμαμεν τὴν γαλλικὴν ἐπάγαστασιν.—Κάμιλλε, ἄς ἀσπασθῶμεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν· μετ' ὀλίγον αἱ κεφαλαὶ ἡμῶν θέλουσιν συνασπασθῆ εἰς τὸν κάλαθον τῆς λαιμητόμου· (ἀσπάζονται) ἀλλὰ πῶς γίνεται; ἤσθάνθην ὑγρὰς τὰς παρειάς σου!—Κάμιλλε, φίλτατε Κάμιλλε! ἐνθυμοῦ, ὅτι ἀποθνήσκουμεν διὰ τὴν ἐλευθερίαν· ὑπὲρ αὐτῆς, εἰς τὰς κρίσεις τῆς πατρίδος περιστάσεις, ἐδώσαμεν εἰς ἄλλους ἀδακρυτὶ τὸν θάνατον· ὑπὲρ αὐτῆς πρέπει τώρα ἀδακρυτὶ νὰ τὸν δεχθῶμεν.

Δεμουλῖνος. Δάντων! δὲν εἶναι δάκρυα δειλίας· — σὺ μόνος εἶδες τὰ ἐνδότερα τῆς ψυχῆς μου· σὺ μόνος γνωρίζεις ἂν ποτὲ αὕτη ἐφοβήθη.—Ἐνῶ ὅλη ἡ Γαλλία ἐσιώπη τρέμουσα ἐνώ-

πιον τοῦ Ρόβεςπιέρου, ἐγὼ μόνος ἐτόλμησα νὰ στηλιτεύσω μὲ τὸν κίλκμον, τοῦ τρόμου τὴν διοίκησιν· ἀλλ' ὁ κάλαμος εἶναι ὄπλον πολὺ εὐθραυστον κατὰ τῆς λαϊμητόμου, καὶ τὸ αἷμά μου πρέπει τώρα νὰ χυθῆ, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν μελάνην μου. Μὴ δισταζῶν δὲ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος αἰσθάνομαι συγχρόνως καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς· αἰσθάνομαι πόσον ὠραῖος εἶναι ὁ κόσμος οὗτος τὸν ὁποῖον ἐγκαταλείπω, καὶ τὰ δάκρυά μου ταῦτα εἶναι ὁ τελευταῖος πρὸς τὴν ὠραίαν αὐτὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ ἀποχαιρετισμός μου.— Δὲν ἐδόθη εἰς ὄλους, ὧ Δάντων, νὰ βλέπουν τόσον ἐκ τοῦ πλησίον, ὡς σὺ, τὰς θείας ιδέας, ὥστε νὰ θεωρῶσιν ὡς μηδὲν καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων, καὶ τῶν ἄλλων τὴν ὑπαρξίν. Σὺ ἀδακρυτὶ ἐδόσες καὶ ἀδακρυτὶ δέχουσαι τὴν θάνατον· ἐγὼ ἐξ ἐναντίας ἐδάκρυσα ἐπὶ τῶν θυμάτων τῆς ἐπαναστάσεώς μας, ἐδάκρυσα ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης, ἣτις μᾶς ἐβίαζε νὰ στερεώσωμεν μὲ τὸ αἷμα ὀλίγων τινῶν τὴν εὐδαιμονίαν τριάκοντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Μὴ θεωρεῖ λοιπὸν ὡς δειλίαν, ἂν συνεπῆς πρὸς ἑμαυτὸν, ἐδόσα ἐν τελευταῖον δάκρυ εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τοὺς φίλους, εἰς τὴν σύζυγον, εἰς τὴν νεότητά μου! Τώρα ὅμως τετέλεσται· ὁ ὀφθαλμός μου ἐξηράνθη· δὲν ἔχω πλέον τί κοινὸν μὲ τὸν κόσμον· ἀπεκδύθη τὴν ἐσθῆτα τῆς ἀνθρωπότητος· ἰδοὺ τὴν χεῖρά μου· σύρε με μαζὴ σου.

Δάντων. Ἐλα, ἔλα μαζὴ μου· τώρα ὅτε τὰ δάκρυα δὲν σ' ἐμποδίζουν νὰ βλέπῃς τὰς θείας ἀληθείας ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀποθνήσκεις, μετάβηθι ἀπὸ τὸν ἐφήμερον κόσμον εἰς τὸν κόσμον τῶν αἰωνίων ιδεῶν. Καὶ ἰδοὺ· ὁ βίος μου, ὅστις εἰς τὸν κόσμον ἐκεῖνον τὸν ἐφήμερον μετράται μὲ γεγονότα, εἶναι εἰς τὸν κόσμον τούτον ἡ πορεία μιᾶς ιδέας. Ἡ ιδέα μου ἀρχίζει ἐκεῖ ὅπου τοῦ Μιραβῶ ἡ ιδέα τελειώνει. Ὁ Μιραβῶς γράφει εἰς τὸ μέτωπον τοῦ λαοῦ μὲ τὸν δάκτυλόν του *ελευθερία*, καὶ ὁ λαὸς ἐγείρεται ἀπὸ τὸν πολυχρόνιον λήθαργον καὶ ἀνακτᾷ τὰ δικαιώματά του. Ἄμα δὲ ὁ λαὸς ἐκάθησεν εἰς τὸν θρόνον, καὶ τοῦ Μιραβῶ ἡ ἀποστολὴ συμ-

πληροῦται· συναποθνήσκει εὐτος μὲ αὐτήν, ὡς ἂν ἦτον αὐτὴ ἡ ζωοποιοῦσα αὐτὸν ψυχὴ. — Ἀλλὰ εἰ ἀσπονδοὶ τῆς ἐλευθερίας ἐχθροὶ κινοῦνται πανταχῆθεν· καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐτοιμάζονται ἡ ἀνάφου τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τὴν δάδα, οἱ δὲ ὀδηγοῦν τὰ στρατεύματα τοῦ Φριδερίκου εἰς τὸν δρόμον τῶν Παρισίων. — Τότε ἡ ἐλευθερία κινδυνεύουσα φωνάζει τὸν Δάντων, καὶ ὁ Δάντων φωνάζει τὸν Τρόμον πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. Τοῦ τρόμου ἡ σπάθη μηδενίζει ἐν ἀκαρῆ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος. Ὁ τρόμος συλλέγει χρήματα καὶ στρατεύματα· ἡ λαιμητόμος γενῆ στρατηγούς καὶ νίκης ἀθανάτους. Τοῦ Καπέτου ἡ κεφαλὴ ἐκσφενδονισθεῖσα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀμπρῆσεως τῶν βασιλέων τῆς Εὐρώπης, συνωμοστῶντων κατὰ τῆς γαλλικῆς ἐλευθερίας, διαλύει τὰ σχέδια αὐτῶν καὶ ματαιώνει τὰς ἐλπίδας· ἀντὶ νὰ φροντίζωσι πλέον νὰ δώσουν νέας εἰς τὴν Γαλλίαν ἀλύσεις, ἀποχωρίζονται τετρομασμένοι καὶ κρατοῦντες μὲ ἄμφοτέρας τὰς χεῖρας τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κλονιζόμενον διάδημα. — Τώρα ἔρω ἡ Γαλλία διεσάθη ἀπὸ τὸν ἐσχατὸν κινδύνον· τῆς ἐλευθερίας τὸ δένδρον ἐξήπλωσε παντοῦ τὰς ρίζας· τὰ στρατεύματά τῆς στρατοπεδεύουσι εἰς τοῦ ἐχθροῦ τὴν γῆν. Ἡ ἀνάγκη τοῦ τρόμου παρήλθε· πρέπει ἐπομένως ὁ Δάντων ν' ἀναβῆ ἐπὶ τῆς λαιμητόμου διὰ νὰ κερῆ τὸ τέλος τῶν κινδύνων τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, διὰ ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἔναρξιν τῆς λαμπρᾶς ἐποχῆς τῆς ὁποίας τὸν αὐλακα ἠνοῖξεν ὁ σίδηρος τῆς λαιμητόμου. — Κάμιλλε, ἄς ἰπάγωμεν λοιπὸν θαρράλέως νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἀποστολὴν μας· ἄς ὑπάγωμεν νὰ εἴπωμεν ἀποθνήσκοντες, εἰς τὸν τρόμον καὶ εἰς τὸν θάνατον· μὴ περαιτέρω!

Δεμουλῖνος. Ναί, ναί, Δάντων· ἐνῶ θὰ ὑποβάλω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὸν πέλεκυν, ἡ τελευταία μου πρὸς τὸν ὕψιστον εὐχὴ θέλει εἶσθαι νὰ γένη ἡ κεφαλὴ μου τὸ τελευταῖον τῆς ἐπαναστάσεως θῆμα.

Δάντων. Ἄ! Κάμιλλε! ὁ ἵππος ἐφ' οὗ ὁ καταδιωκόμενος Ἄραψ διέβη ὡς ἀστραπὴ τὴν ἔρημον, ὅταν, παρελθόντος τοῦ κιν

δένου, ἀναγκιτίζεται ὑπὸ τοῦ ἵππεως, δὲν δύναται διὰ μιᾶς νὰ νικήσῃ τὴν ὀρμὴν του, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃ ἐν βῆμα ἀκόμη περαιτέρω ἑωσὺ νὰ σταθῇ οὕτω καὶ ὁ ἵππος τοῦ τρόμου, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου ἀνέδημεν, δὲν δύναται διὰ μιᾶς νὰ σταθῇ εἰς τὴν φωνὴν μας· ἢ εἰς τὴν λαϊμητόμον ἐπιβληθεῖσα ὀρμὴ θέλει κρημνίσαι ἀκόμη μίαν κεφαλήν. Ναι, ναι, Ῥοβεσπιέρη! ἡ θεία δίκη σὲ σπρώχνει ὀπίσω μας· ναι, ναι, ἡ κεφαλή σου θέλει ἀμύλωνε πρώτη τὸν πέλεκυν, θέλει κλείσει ὀριστικῶς τὸν αἵματηρὸν τῆς ἐπαναστάσεως κύκλον Ῥοβεσπιέρη, σὲ περιμένω!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ Ῥοβεσπιέρης καὶ οἱ αὐτοί.

Ῥοβεσπιέρης. Ἐγὼ εἶμαι!

Δεμουλίνος. Ὁ Ῥοβεσπιέρης! ἐδῶ! . . . (Μικρὰ σιωπή.)

Δάντων. Ῥοβεσπιέρη, σὲ ἤξευρα ἱκανὸν νὰ μᾶς στέλῃς εἰς τὸν θάνατον· δὲν σὲ ἤξευρα ὅμως καὶ ἱκανὸν νὰ ἔλθῃς νὰ ταραχῆς τῶν τελευταίων μας στιγμῶν τὴν ἡσυχίαν. Μήπως ἡ ἔλξις τῆς φυλακῆς ταύτης τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων ἐνεργεῖ ἀπὸ τώρα ἐπὶ σέ; ἡ ὥρα σου προσεγγίζει, ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἔρριξεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐγὼ εἶμαι κύριος ἐνταῦθα· τί θέλεις;

Ῥοβεσπιέρης. Θέλω, εἰς τὰς τελευταίας ταύτας στιγμὰς, καθ' ἃς τ' ἀνθρώπων πᾶνη σιωποῦν ἐνώπιον τοῦ προσεγγίζοντος θανάτου, καθ' ἃς ἡ ζωὴ πρὶν βιθισθῆ εἰς τὸ ἄπειρον ρίπτει ἐν διαπεραστικώτερον βλέμμα ἐπὶ τοῦ παρελθόντος, θέλω ν' ἀκούσετε, καὶ νὰ ἐννοήσετε τὴν Ῥοβεσπιέρην.

Δάντων. Ῥοβεσπιέρη! μήπως ἡ ἐπὶ τῆς δημοσίας σωτηρίας ἐπιτροπὴ σχολάζει σήμερον; μήπως ἡ Βουλὴ δὲν συνεδριάζει; μήπως ἡ πικρὴ δὲν ἔχει πλέον κινδύνους, καὶ οἱ διοικηταὶ αὐτῆς δὲν εὐρίσκουν πλέον ἄλλαν ἀσχολίαν παρὰ νὰ ἔλθουν νὰ κατακλιώσουν τὸν κειρὸν των εἰς συνομιλίαν μὲ τοὺς καταδίκους; Πρότεγε, Ῥοβεσπιέρη! Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θά παύσεις νὰ ἦσαι ἀναγκαστός, θά παύσει καὶ ἡ ζωὴ σου!

Ροβεσπιέρης. Ὑπερήρανε Δάντων! σ' εὐρίσκω ὅποιον σ' ἐπροσδύκων. Ἡ θέα τοῦ θανάτου ἀνύψωσεν ἔτι μᾶλλον τὴν ψυχὴν σου· ἀλλ' ὅσω μεγαλύτερον σ' εὐρίσκω, τόσον αὐξάνει εἰς ἐμὲ ἡ ἐλπίς νὰ ἐπιτύχω τὸν σκοπὸν μου. . . . Ἡ ψυχὴ σου, ὦ Δάντων, συντρίβει τὸν σίδηρον τῆς λαιμητόμου· ἀλλ' ὑπάρχει τί σκληρότερον τοῦ σιδήρου, ὑπάρχει ὁ λόγος, ὁ λόγος, ὅστις δημιουργεῖ καὶ μηδενίζει τοὺς μεγάλους ἀνδρας, τὰ ἔθνη, τοὺς κόσμους. . . . Δάντων, Δεμουλῆνε, παλαιοὶ μου φίλοι, παλαιοὶ μου συναγωνισταί, τῶν ὁποίων αἱ ἐπερχόμενοι γενεαὶ θέλουν προφέρει τὰ ὀνόματα ἀδιαχώριστα ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου, ἤλθον νὰ σᾶς πείσω, ὅτι ὁ δῆμιός σας δὲν εἶναι ὁ Ροβεσπιέρης, ὅτι σᾶς θανατώνει. . . . ἡ λογικὴ.

Δάντων. Τί σὲ φκίεται, Κάμιλλε; ὁ ἄνθρωπος ἤλθε νὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ λογίδριον τὸ ὅποιον μέλλει αὔριον νὰ ἐκφωνήσῃ εἰς τὴν Βουλῆν, διὰ ν' ἀκούσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν μας.—(πρὸς τὸν Ροβεσπιέρην) Ἄν πρὸς μὲ ἀποτείνεσαι, ἀδελφέ, ἐξέλεξες κριτὴν ὄχι πολὺ πρόσφορον· ἐγὼ ἀπεκοιμώμην πάντοτε εἰς τοὺς ἀπεράντους τῶν ρητόρων λόγους· δὲν ἠμπόρεσα ποτὲ νὰ αἰσθανθῶ τὰ θέληγτρα τῆς εὐγλωττίας των.

Ροβεσπιέρης. Πόσον λυποῦμαι διὰ σέ, ὦ Δάντων! πόσον εἶναι ἀνοίκειοι οἱ σαρκασμοὶ σου κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ὥραν! Ἀπὸ τῆν ἀταραξίαν μὲ τὴν ὁποίαν σᾶς ὀμιλῶ, ἠμποροῦσε νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ μέλλων ἐντὸς ὀλίγου ν' ἀποθάνω.— Δάντων, θὰ μὲ ἀκούσεις;

Δάντων. Καὶ πρὸς τί νὰ σὲ ἀκούσω; δὲν βλέπω διόλου τὴν ἀνάγκην τῆς δικλεκτικῆς ταύτης πάλης· τὸ κόμμα σου ἐνίκησε τὸ ἰδικόν μου· ὁ θάνατός μου εἶναι συνέπεια τῆς ἥττης μας· ἰδοὺ τὸ πᾶν.— Ὑπάρχει δὲ νόμος ἀπαγορευτῶν τὴν δι' ἄλλων μέσων ἐπίτασιν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Ροβεσπιέρης. Ναι, ἐνώπιον τοῦ κόσμου, ὅστις δὲν ἐξετάζει εἰμὴ τὰ ἐξωτερικὰ γεγονότα, ἢ μεταξὺ μας πάλη ἀπεφασίσθη ἀνεκκλητίως· μετὰ τὴν ἥττάν σου ἡ ἱστορία θέλει καταχωρίσει εἰς τὰ χρονικά τῆς τὸν θανατόν σου, καὶ εἰς τοῦτο θέλουν ἐπαρκεσθῆ οἱ ἀπόγονοί

ρης. Ἀλλὰ διὰ μέ καὶ διὰ σὲ τοῦτο δὲν ἐξαρκεῖ· μὲ ὅλην τὴν ἡττάν σου, μὲ ὅλην τὴν νίκην μου, ἡ πάλη μας μένει πάντοτε ἡ αὐτὴ, ἐνόσω δὲν συγκρουσθοῦν ὄχι αἱ λόγχαι μας, ἀλλὰ αἱ ψυχαί μας αὐταί· ἐνόσω δὲν ἐνοησωμεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ἐνόσω δὲν σ' ἀποδείξω, ὅτι ἡ τύχη εἶχε δίκαιον δίδουσα εἰς ἐμὲ τὴν νίκην.

Δάντων. Δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς περὶ τῆς ἰσχύος τῶν λόγων σου τὰ ἐπιχειρήματά σου πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ ἦναι κοπτερά, φέροντα κητόπιν, ὡς συμπέρασμα τῶν συμπρασμάτων, τὸν πέλεκυν τῆς λαμπρότου.

Ῥοβεσπιέρης. Δάντων, Δεμουλῖνε, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εἶσθε ἐλεύθεροι· ἂν οἱ λόγοι μου δὲν σᾶς πείσουν, τῆς φυλακῆς αἱ θύραι θέλουν ἀνοιχθῆ δι' ὑμᾶς· δύναμαι ἀκόμη νὰ διορθώσω τὴν ἱστορίαν.

Δάντων. Τί λέγεις, Ῥοβεσπιέρη; πρὸς τί παίζεις μὲ ἡμᾶς; ὁ λόγος σου ἦτον ἕως τῶρα ἱερός

Ῥοβεσπιέρης. Καὶ θέλει εἶναι πάντοτε τοιοῦτος· τὴν ἀρετὴν ταύτην τοῦλάχιστον μ' ἀποδίδουν καὶ οἱ ἐχθροί μου.

Δάντων. Καὶ τοσούτην νομίζεις τῶν λόγων σου τὴν ἰσχύν, ὥστε νὰ ὑπερικήσωσι τὴν ἀγάπην τῆς ζωῆς; Δὲν ἔτυχε ἀκόμη ρήτορα ἔχοντα τοσούτην πίστιν εἰς τὴν εὐγλωττίαν του.

Ῥοβεσπιέρης. Εἶπέ καλῆτερα ὅτι δὲν ἔτυχας ἀκόμη ἀνθρωπονέχοντα τοσαύτην πεποίθησιν εἰς τὴν ἰσχύν τῆς ἀληθείας· ἂν ὅμως ἡ πεποίθησίς μου τιμᾷ ἐμὲ, τιμᾷ καὶ ὑμᾶς· τοιαύτην πρότασιν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὁ Ῥοβεσπιέρης μόνον εἰς τὸν Δάντων καὶ εἰς τὸν Δεμουλῖνον. — Φίλοι, ἀπὸ τῶρα ἄρχεται ὁ θρίαμβός μου· ὁμολογήσατε, ὅτι ἐγὼ σᾶς ἐνήνησα καλῆτερα πρὸ ὅ,τι ὑμεῖς μὲ ἐνοήσατε· ἐγὼ σᾶς ἤξευρα ἄξιους νὰ δεχθῆτε τὴν πρότασιν μου, ἐνῶ ὑμεῖς δὲν μὲ ὑπεθέσατε ἄξιον νὰ σᾶς τὴν κάμω. — Θεέ, δῦσε μου δύναμιν νὰ σχίσω ἐντελῶς τὸ ἐπάρχτον παρὰπέτασμα, τὸ χωρίζον καρδίαν ἀπὸ καρδίαν, τὴν καρδίαν τοῦ Ῥοβεσπιέρου ἀπὸ τὴν τοῦ Δάντων καὶ τοῦ Δεμουλῖνου.

Δάντων. Ὁμίλησε, ὁμίλησε, Ῥοβεσπιέρη! σπεῦσε νὰ λύσης τὴν

ἀπορίαν μου· ἡ ψυχὴ μου ποθεῖ· νὰ σ' εὕρῃ ἀξιον ἑσέων τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ παλαίει ἀκόμη μετὰ τὸς ἀρχαίαις κατὰ σοῦ παρολίψεις· εἰπέ, εἰπέ· εἶπα· Καίσαρ ἢ Βρούτος; αἱ καρδιαιμάς σου πορολίψεις· εἰμύσων ὡς βαθυμίδες διὰ τ' ἀναδότης εἰς τὸν θεόν; τὸ ἔργον ὑπέψτου ὁποῖον ἐγγύσασμεν τόσον αἰώμα δὲν θ' ἀποδῆ ἡμάταιον; Ὡ! σὲ πωρκαλῶ! καθισύχασε τὴν συνείδησίν μου! ὑπόσχευ νὰ διατηρήσης τὴν ἐλευθερίαν ὁποῖαν σὲ τὴν παρολιόουεν!

Ῥοδισσπέρος· Ἡ καλῆτέρα ὑπόσχεσις, ἡ καλῆτέρα περὶ σουτου βεβαιώσις, εἶναι νὰ εἶς δειξῶ, ὃ φίλοι, γυμνήν τὴν καρδίαν τοῦ Ῥοδισσπέρου· ἐνωρησαστέ με, πωροκαλῶ! ἀποδοστέ μοι σεις τοῦδ' ἕγιστον θυματοσύνην! Περιπορῶ τοῦς κατηγόρους μου καὶ τοῦς ἐγγύσους· γυμῶ ὅταν ἀκούω τοῦς ἀθροώτους καλοῦντάς με τὸ τέρας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἐν τῷ μέσῳ ὅμως τῆς γενικῆς καταποροσῆς καὶ ἀποσποροσῆς ἐπιθυμῶ ψυχὴν ἐνωουσάν με ὡς ὁ εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀφρικῆς ἀποπλανηθεῖς διαβέβησις διψῶ σικάν καὶ ὕδωρ· ἐπιθυρῶ ἀνθεωπαον ἐγγυώμενον ὅτι αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θεῖουεν μ' ἐκλυήσασσι δικαιοτέρα παρὰ τοῖς συγγρόουους μου.

Ποῖα εἶναι ἡ νέα ιδέα ἡτις σαιρεῖ εἰς τὸν κόλπον τοῦ αἰώνος μας; εἶναι ἡ ιδέα τῆς πορολιόου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· Ὅχι ἀλιλαίος εἶπεσεν ἡ γῆ κινεῖται, ἡμεῖς δὲ εἶπαμεν· ἡ ἀνθεωπότης κινεῖται, καὶ πᾶσα κίνησις αὐτῆς εἶναι πορολιόου· Ἡ ἀνθεωπότης, ἕπερος Κορολιόουος, ἐπιβέβησις μεμυνομένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλάσεως, πλάσει, πλάσει ποροσ τ' ἀγνώσασ τοῦ ἀπελείου παρολινα, καὶ ἀκούμα δὲν ἡκούσθη ἀπὸ τὴν πρῶσαν ἡ φωνή· ἕηρη, ἕηρη!

Ἄπὸ αἰώνια εἰς αἰώνια ὁ ἕπερος Κορολιόουος ὑπόουει ἐν νέον ἱστίον εἰς τὸ κατὰρτίον τοῦ πλοίου, καὶ τὸ πλοῖον σγίσει με νέαν δύναμιν τὸ κῆμα· ποτε ἔμεν τὸ ἱστίον τοῦ τοῦ ἡτον ἡ θεγροκαίσις, ποτε δὲ ἡ μοκρογία· τίωρα εἶναι ἡ πορολιόουος.

Ἄλλ' ἡ πορολιόουος τί εἶναι; Ἰὴν ἐβέβησιν πωσστην ἀπὸβύουεν ὁ Ῥοδισσπέρος εἰς ἐκυτόν καὶ ἀνεκροβη· ἡ πρῶτοδος εἶναι . . . ὁ θάνατος! . . . εὐρηκα! εὐρηκα!

Ἄφρασεσαστε ἀπὸ τὴν ἀνθεωπότησασ τὸν θάνατον, καὶ ἡ πορολιόουος

εξελίσφεται, και ἡ ἀνθρωπότης σταματᾷ, ἀποθνήσκει· ὁ θάνατος εἶναι ἡ ζωὴ τῆς.

Διὰ τοῦ θανάτου αἱ γενεαὶ ἐκτυλίσσονται ἐκ τῶν γενεῶν, αἱ ἑξήδεκα ἐκτυλίσσονται ἐκ τῶν ιδεῶν. Ὁ θάνατος εἶναι ὁ μέγας λογικὸς τῆς ἀνθρωπότητος, μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν Πλάτωνα· δι' αὐτοῦ ἡ ἀνθρωπότης κατέστη ἀπέραντός τις σωφίτης ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πλάσεως, καὶ θέλει ἐξελουθεῖ μέχρι τῆς τελευταίας· ἀλλὰ καὶ τότε ἀκόμη ἡ καταστροφή, ὁ θάνατος τῆς παρούσης πλάσεως, θέλει εἶσθαι πρόοδος· θέλει εἶσθαι ἡ ἀρχὴ τελειότερας πλάσεως.

Ὁ θάνατος εἶναι εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον ὅτι ὁ λόγος εἶναι εἰς τὸν ἠθικόν· πῶς ἄλλως προβαίνει ὁ λόγος εἰμὴ θανατόνων τὴν ἀτελή καὶ ψευδῆ ἀρχὴν διὰ τῆς τελειότερας;

Ὁ θάνατος καὶ ὁ λόγος! ἀμρότεροι ἀδυσώπητοι, ἀδέκαστοι, παντοδύναμοι, αἰώνιοι, θεῖοι!

Ὁ ἄνθρωπος ἅμα μὲ τὸ σενὸν βλέμμα του συλλάβῃ μίαν ιδέαν, νομίζει αὐτὴν ἐσχάτην τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς πρόοδον· ἀναπαύεται εἰς τὸ προσκεφάλαιον αὐτῆς καὶ λέγει εἰς τὰς γενεάς· μὴ περαιτέρω!

Ἐπέρχεται ὅμως τὸ κύμα τοῦ θανάτου καὶ ἀπάγον τὸν ἄνθρωπον μετὰ τῆς ιδέας του, ἀφίνει κενὸν τὸν τόπον εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ιδέαν τέκνον τῆς ιδέας τοῦ πατρός του.

Ἄν ὁ θάνατος δὲν ὑπῆρχεν, ἔπρεπε νὰ ἐρευρεθῇ!

Διὰ τοῦτο οἱ χριστιανοὶ οὔτινες εἶχον ἀμυδρὰν τῆς ἀληθείας προκίσθησιν, ἐνῶ ἐλάτρευον ἐν τῷ Χριστῷ τὸν λόγον, ἐλάτρευον ἐν τῷ σταυρῷ τὸ ὄργανον τοῦ θανάτου.

Ἵπῆρξεν ὅμως ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ πρόοδος ἐνικήθη· καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐτρόμαξε φερόμενος ὡς ἕτερος *Ματῆεπας* εἰς τὰς ἐρήμους τοῦ ἀπέιρου ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ θανάτου, καὶ ἐπέτυχε νὰ χαλινώσῃ τὴν ὁρμὴν του. Εἰς τὸν μέσον αἰῶνα, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ θάνατος ἐξηκολούθη μὲν θερίζων τὰς γενεάς, ἀλλ' αἱ παλαιαὶ ιδεαὶ ἔπολιθωμένα ἀντίεχον εἰς τὸ δρῆπανον αὐτοῦ καὶ ἐπέβαλλον

ἐπιτάς διὰ τῆς παραδόσεως εἰς τὰς νέας γενεάς. Διὰ τῶν ἀριστὶ κρατικῶν θεσμῶν ὁ υἱὸς ἀνεδέχετο τὸ ὄνομα, τὰ κτήματα καὶ τὰς ιδέας τοῦ πατρὸς, καὶ μετέδιδεν ὅλα ταῦτα ἀναλλοίωτα εἰς τοὺς ἀπογόνους του. Αἱ ιδέαι ἦσαν ἀνεκποίητοι ὡς αἱ περιουσίαι· καὶ ὁ θάνατος κατήντησε περιττὸς ὡς μὴ ἀνανεῶνων πλέον τὴν κοινωσίαν.

Δεμουλῖνος. Καὶ ἡμεῖς ἤλθαμεν καὶ ἀπεδόσαμεν εἰς τὸν θάνατον τ' ἀπαράγραπτα αὐτοῦ δικαιώματα· εἰς μίαν νύκτα κατεστρέψαμεν τὸ ἔργον τῶν αἰώνων, εἰς μίαν νύκτα ἐκρημνίσσαμεν τῆς ἀριστοκρατίας τὸ οἰκοδόμημα· ἡ δὲ ἀνθρωπότης διαόρηξασα οὕτω τὰ δεσμὰ τοῦ παρελθόντος δύναται ἤδη ἐλευθέρᾳ νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν αἰώνιον αὐτῆς σκοπόν.

Ροβεσπιέρης. Τοῦτο δὲ πράξαντες, πρέπει ὡς ὁ Ἡρακλῆς ν' ἀνεγείρωμεν δύο στήλας καὶ νὰ γράψωμεν ἐπ' αὐτῶν, μὴ περαιτέρω· πρέπει νὰ σταυρώσωμεν τὰς χεῖρας, νὰ ἐξαπλωθῶμεν εἰς τὰς ἐδρας ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐδιώξαμεν τοὺς ἀριστοκράτας, καὶ νὰ εἰπῶμεν εἰς τὸ κύμα τῆς ἐπαναστάσεως, στήθι!— Ἀλλὰ τότε εἰς τί διαφέρομεν ἀπὸ τοὺς προκατόχους μας; πρὸς τί ἐταράξαμεν τὴν οἰκουμένην; πρὸς τί ἡ νέα πλάσις, τὸ νέον βάπτισμα τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ αἵματος, ἀν τὴν παλαιὰν ἀπολιθωμένην ιδέαν θέλει διαδεχθῆ ἄλλη ιδέα ἐπίσης ἀπολιθωμένη; Κάμιλλε, Δάντων, δὲν ἀκούετε τὴν μυστήριώδη φωνὴν τὴν πανταχόθεν ἀντηχοῦσαν, τὴν αἰωνίως λέγουσαν ἐμπρός, ἐμπρός;

Μίαν ἡμέραν ἐπεριπατούσαμεν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Σέννης ἐγὼ καὶ ὁ Κονδορσέτος

Δεμουλῖνος. Ὁ Κονδορσέτος! ὁ Κονδορσέτος, τὸν ὅποῖον ἔσπειλας πρὸ ὀλίγου εἰς τὸν θάνατον;

Ροβεσπιέρης. Ναί, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὦ Κάμιλλε· ἐπιγαίναμεν μὲ συναμμέναις τὰς χεῖρας, καὶ ὁμιλοῦσαμεν περὶ τῆς προόδου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς φαντασίας ἐγκάτε· λίπυμεν τὸ ἔδαφος τοῦ παρόντος, καὶ ἐβυθίζαμεν τὸ βλέμμα εἰς τὴν ἀβυσσον τοῦ μέλλοντος. Ἡ νέα ἀνακάλυψις τοῦ Ἄγγλου Βαί:

ἡ ἀνακαλύψις τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ, ἐπανήρχετο συχνὰ εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ Κονδορσέτου· ἤτο δὲ αὐτὸν ἡ ἐναρξίς νέας τινὸς ἐποχῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Βλέπεις, μὲ ἔλεγε, τὸ πλοιάριον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ τόσον κόπον ἀναβαίνει τοῦ ποτάμου τὸ ρεῦμα; θέλει ἔλθει ἡμέρα καθ' ἣν τὸ πλοιάριον τοῦτο θέλει ἔχει ἐντὸς αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ζητεῖ τώρα ἔξωθεν ἀπὸ τὸ κύμα καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα· θέλει ἔλθει καιρὸς, καθ' ὃν μηχανή τις διὰ τοῦ ἀτμοῦ κινουμένη μεταδίδουσα τὴν κίνησιν εἰς δύο τροχοὺς, εἰς ἑκατέρωθεν τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου προσηρμοσμένους, θέλει μὲ κολοσσαίαν δύναμιν διασχίζει τὸ κύμα, θέλει ὑπερνικᾷ καὶ τὸ ρεῦμα τῆς Σένης καὶ τοὺς ἀνέμους τοῦ Ὀκεανοῦ. Τότε τ' ἀπώτατα παράλια ὡς ἀπὸ ἀμυθιαῖον ἔρωτα κυριευόμενα θέλουν πλησιάσει πρὸς ἄλληλα· τότε ὁ ἄνθρωπος ὡς ὁ Ποσειδῶν τοῦ Ὀμήρου μὲ τρία βήματα θέλει περιέλθῃ τὴν ἐπιφανείαν τῆς γῆς.

Ἄλλ', ὦ προφῆτα τῆς ἐπιστήμης, τὸν ἀπεκρίθην τότε, ἕως ποῦτε καὶ ἡ ἀνθρωπότης, τὸ πλοιάριον τοῦτο τὸ ἀναβαῖνον τὸ ρεῦμα τῶν αἰώνων, κατεδικάσθη νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ὀρέξεις τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων τῆς τύχης; πότε θέλει ἀνακαλύψῃ ἡ ἀνθρωπότης ἐντὸς αὐτῆς δύναμιν μὲ ἐκείνην τοῦ ἀτμοῦ ἀνάλογον, διὰ τῆς ὁποίας ν' ἀκολουθῇ ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως τὴν ἀνιούσαν γραμμὴν τῆς προόδου; διὰ τῆς ὁποίας νὰ πλησιάσῃ τ' ἀπώτατα τοῦ μέλλοντος παράλια, τὰ ὁποῖα μόλις ἐξανοίγομεν μὲ τῆς φαντασίας τὰ ὄμματα;

Εἰς τὸ τολμηρὸν ἐρώτημα ἐσιώπησεν ὁ Κονδορσέτος· ἄλλως ἔμελλε νὰ λύσῃ τὴν ἀπορίαν μου, ἄλλως ἔμελλε νὰ μὲ ἀποκαλύψῃ τὸν νέον ἀτμόν, τὸ νέον ἐλατήριον τῆς ἀνθρωπότητος· σὺ, ὦ Δάντων.

Δάντων. Ἐγώ;

Ῥοβεσπιέρης. Ὅταν εἰς τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ἐπεκαλέσθης τὸν τράμον καὶ τὸν θάνατον εἰς ἄμυναν τῆς πανταχόθεν προδιδομένης καὶ ἐπαπειλουμένης ἐλευθερίας, ὅταν διὰ τῆς λαμπρότου ἐνίκησας καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν Εὐρώπην, τότε σὺ, ὦ Δάντων, ἔλυσας τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἔθεσα εἰς τὸν Κονδορσέτον.

Μίαν ἡμέραν παρευρισκόμην κατὰ τύχην εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀριστοκρατῶν· ἡ λαμηπτόμος ἐξεπλήρου ὀραστηρίως τὸ ἔργον τῆς· ἡ μία κεφαλή διεδέχετο τὴν ἄλλην, καὶ μετὰ πᾶσαν κεφαλήν ἐπιπτε καὶ μία ἰδέα τοῦ παρελθόντος, κατὰ πᾶσαν κεφαλήν κοπτομένην ἔκαμινεν ἡ ἀνθρωπότης ἐν βῆμα.

Τότε περιστραψεν ἐμὲ φῶς ἐξ οὐρανόυ, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἰδοὺ ἡ θαυματουργὸς δύναμις, τὴν ὁποίαν ἐζήτησις· ἰδοὺ ὁ τροχὸς τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ ἰδέαι αὗται τοῦ παρελθόντος αἱ ὁποῖαι ἐξέπνευσαν τώρα ἔμπροσθέν σου, εἶναι τὸ ἐναντίον ρεῦμα τὸ ἀναγκαιτίζον τὴν πρόοδον· ἂν αἱ ἰδέαι αὗται ἐξηκολούθουν ζῶσαι, ἡ ἀνθρωπότης μόλις εἰς ἓνα αἰῶνα ἠδύνατο νὰ ὑπερνηκίση τὴν ἀντίστασίν των· ἡ λαμηπτόμος διέσχισε τὸ κύμα αὐτῶν, καὶ ἡ πρόοδος ἐκέρδησεν ἓνα αἰῶνα.

Ἡ πρόοδος εἶναι ὁ θάνατος· πολλαπλασιάσατε τὸν θάνατον διὰ νὰ πολλαπλασιάσετε τὴν πρόοδον.

Τότε ἀπὸ τὰς αἰμοσταγεῖς χεῖράς σου ἔλαβον, ὦ Δάντων, τὸν τροχὸν καὶ τὸν θάνατον. — Σὺ μὲν, παρελθόντος τοῦ κινδύνου, ἠθέλησας ν' ἀποπέμψης τοὺς συμμάχους σου· — ἐγὼ δὲ τοὺς ἐπολιτογράφησα, τοὺς ἔθεσα ἐπὶ τοῦ κινουῦ θρόνου τῆς Γαλλίας, καὶ νέεσαντός μου, τριῶντα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἐγονάτισαν ἐνώπιόν των.

Καὶ τότε ἐσύναξα ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παρελθόντος, βασιλικούς, πηπιστὰς, ἀριστοκράτας, συνταγματικούς, γερονδίνους, ἀπαιδᾶς τοῦ ὁμοσπονδικοῦ συστήματος, ἰλιστὰς, ἀναρχικούς, ὀπισθδρομικούς· καὶ εἶπον εἰς αὐτούς· φίλοι, ἀδελφοί, Καπέτοι, Μαλεσέρβαι, Κενδορσέτοι, Ρολάνδοι, Δάντωναες, Κάμιλλοι, ἀπυρχειώθησαν. αἱ ἰδέαι σας· ἡ ὑπαρξίς σας εἶναι ἀσυμβίβαστος μετὰ τὴν πρόοδον· ἡ ἀνθρωπότης δυνάμει τῆς ἐφ' ἑαυτὴν κυριαρχίας τῆς ἐπισπεύδει τὸ ἔργον τῆς φύσεως, καὶ δι' ἐμοῦ, χωρὶς μίσου καὶ χωρὶς πάθους, σᾶς ἀσπάζεσθαι καὶ σᾶς θανατόνει.

Ταυτομοτρόπως εἰς ὀλίγα ἔτη ἡ ἀνθρωπότης διέτρεξεν ἐπὶ τῶν τροχῶν τῆς λαμηπτόμου πολλῶν αἰῶνων διάστημα.

Και σὺ, μέλλουσα ἰδέα, ἡ ὁποία μέλλεις νὰ ὑπερβῆς καὶ νὰ ἀπαρχαιώσῃς τὴν ἰδικήν μου, σπαῦσε τὸ βῆμα, ἀνάτειλε τέλος ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος τῆς διανοίας· εἶμαι ἕτοιμος καὶ ἐγὼ, χωρὶς φόβου καὶ χωρὶς πάθος, νὰ κλίνω ἐνώπιον τοῦ φωταγωγοῦ προσώπου σου τὴν κεφαλὴν μου ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς λαιμητόμου!

Δεμουλῖνος. Ἐλευθερία! ἐλευθερία! γλυκὴ τῆς νεότητός μου ὄνειρον! σὺ, ἥτις μοῦ ὑπέσχεσο τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους! σὺ ἡ ἰδίᾳ εἶσαι ἡ ὁποία παρестάτης ἔμπροσθέν μου ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ρόβεσπιέρου; ἂν ἦσαι σὺ, ἄκουσον τὴν κατάραν τοῦ ἀποδηήσκοντος, ὅστις σοῦ ἐθυσίασε τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν τῶν ἄλλων. Εἶσαι ψεῦδος, εἶσαι ἀπάτη, ὅσάκις ὁ Θεὸς θέλει νὰ τιμωρήσῃ τὰ ἔθνη, ὑφώνει ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν του, καὶ ἀμέσως ὁ υἱὸς ἐμπήγει τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στῆθος τοῦ πατρὸς, ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ στῆθος τοῦ ἀδελφοῦ Ὅνειρον ἀπατηλὸν, πότε θὰ παύσεις; πότε θὰ πεισθῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἂν θέλωσι νὰ ἦναι εὐδαιμόνες, πρέπει νὰ ὑποκύβουν τὸν αὐχένα εἰς τὸν ζυγὸν τῶν τυράννων, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἦναι εἰμὴ ἀνδράποδα, ἢ Ρόβεσπιέραι;

Ρόβεσπιέρης. Δάντων! τὸν ἀκούεις; εἰπέ δὲν ἐννήσας οὔτε σὺ τὸν Ρόβεσπιέρην; ὁ διδάσκαλος δὲν ἐννόησε τὸν μαθητὴν του; ἡ ἀρχὴ δὲν ἐννόησε τὴν συνέπειάν της; ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ παραιτήσω τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ μ' ἐννήσῃ ποτὲ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. — Θεέ μου! καὶ ἂν ἠπατώμην; καὶ ἂν ὁ κόσμος εἶγε ἄδικον; Δάντων, ἠμίλησε ὀγλήγορα ἡ ἰδέα αὐτὴ μὲ θανατῶναι.

Δάντων. Ρόβεσπιέρη, τίτάν τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ κατὰ σοῦ κατάρα τοῦ Δεμουλῖνου εἶναι πρόδρομος τῆς κατάρας τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. — Ὅχι, δὲν σὲ δέχομαι ὡς μαθητὴν μου, σὲ ἀπαρνοῦμαι ὡς συνέπειάν μου. Ἐγὼ μὲν διὰ νὰ σώσω τὴν ἐλευθερίαν, διὰ νὰ ἐμποδίσω τὸ ἔθνος νὰ ἐπανέλθῃ ὑπὸ τὸν παλαιὸν ζυγὸν, ἐδημιούργησα μεταξὺ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας κοινωνίας Ρουβίχονά τινα ἐξ αἱμάτων· ἀλλ' ἀμέσως, παρελθούσης τῆς ἀνάγκης

ἐπανήλθον εἰς τοὺς αἰωνίους τῆς ἀνθρωπότητος νόμους, καὶ ἐξωστράκισα τὸν τρόμον καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰς καταχθονίους αὐτῶν κατοικίας· καὶ διὰ τοῦτο ἴσως μίαν ἡμέραν θέλει ἀποδοθῆ δίκαιον εἰς τὴν μνήμην μου. — Σὺ ὅμως ἐξέλαβες τὴν προσωρινὴν ἀνάγκην ὡς τὸν νέον νόμον, τὴν νέαν τοῦ κόσμου θρησκείαν, καὶ διὰ τὴν ἀκυβερνήσειν τὴν ἀνθρωπότητα ἐτέθης ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπότητος. — Ἠγάπησας τὴν ἐλευθερίαν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο· ἦσουν ἐνάρετος, γεννητὸς, μεγαλεπήβολος· τὸ ὄνομά σου ἠδύνατο νὰ μεταδοθῆ εἰς τοὺς ἀπογόνους μας μαζῇ μ' ἐκεῖνα τοῦ Κάτωνος, καὶ τοῦ Οὐασιγκιτῶνος, καὶ μολοντοῦτο θέλεις ἔχει τὴν δόξαν τοῦ Νέρωνος καὶ τοῦ Ἀττίλα.

Ῥοβεςπιέρης. Δὲν θὰ ὑπάρξῃ λοιπὸν δι' ἐμὲ δικαιοσύνη ποτέ; . . Ἔστω ἀνυπόφορος τὸν ἀγῶνα· ἀρ' ἐνὸς ἢ ἀνθρωπότητος ὀλοκλήτερος καταρωμένη τὸν Ῥοβεςπιέρην· ἀρ' ἐτέρου ὁ Ῥοβεςπιέρης ἔχων μόνος τὴν εἰς τὴν ἀλήθειαν πίστιν· ἄς κρίνῃ ὁ Θεὸς μεταξὺ μας. — Σεῖς δὲ, ζήσατε διὰ τὴν ἡσθε μάρτυρες τῆς θείας κρίσεως· πιστὸς μου ἄνθρωπος σὰς περιμένει διὰ τὴν σὰς ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας.

Δάντων. Ὁραία εἶναι ἡ ζωὴ, ὅταν τὴν ἐμπνέει μία ἰδέα· ἀνυπόφορος δὲ, ὅταν ἐπιζήσῃ τις εἰς τὴν ἀποστολὴν του. Πρὸς τί νὰ ζήσῃ ἀκόμη ὁ Δάντων; ὅτι ὁ Δάντων ἔκαμε, δὲν γίνεται δις· — διὰ τὴν ἀναπαυθῆ τάχα εἰς τὰς δάφνας του; διὰ τὴν ἀκούη τὰ μικρὰ παιδία δακτυλοδεικτοῦντα αὐτὸν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ λέγοντα· αὐτὸς εἶναι ὁ τρομερὸς Δάντων; διὰ τὴν ἀκούη τὰς κατάρτας τῶν τέκνων καὶ συγγενῶν τῶν θυμάτων του; διὰ τὴν ἀκούη τὰς ἐσφαλμένους κρίσεις τῆς συγχρόνου ἱστορίας; Ἡ δικαιοσύνη δὲν θέλει ἀρχίσει εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατόν μου· ἄς ἐπιταχύνωμεν λοιπὸν τὴν ἡμέραν τῆς δικαιοσύνης. — Ὁχι, Ῥοβεςπιέρη, δὲν δέχομαι τὴν πρότασίν σου· ἡ σημερινὴ ἡμέρα θέλει εἶσθαι ἡ ὠραιότερα σελὶς τοῦ βίου μου, καὶ διὰ τοῦτο ἢ δὲν σ' ἐπιτρέπω νὰ τὴν ἐξαλειψῇς. — Διὰ σὲ ὅμως, ὦ Κάμυλλε, ἄλλως ἔχει τὸ πρῶγμα· εἶσαι νέος καὶ δὲν ἐξήντηλίσας ἀκόμη ὅλην τοῦ βίου σου τὴν ἐνέργειαν· δὲν ἐλα-

βες τόσον ενεργητικόν, ὅσον ἐγώ, μέρος εἰς τὴν Τιτανικὴν ἐβδομάδα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ διὰ τοῦτο εἶσαι κατάλληλος εἰς τὰ ἡμερὰ ἴθη τῆς νέας ἐποχῆς, ἣτις θέλει διαδεχθῆ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ αἵματος καὶ τοῦ τρόμου. Ζήθι, ἐλιγέπιστε, διὰ νὰ ἰδῆς τὰ καλὰ τῆς ἐλευθερίας τὴν ὁποίαν εἰς στιγμὴν ὀργῆς κατηράσθης· ζήθι· καὶ ἂν ἡ νέα γενεὰ σ' ἐρωτήσῃ ποτὲ περὶ τοῦ Δάντωνος, ἐξήγησε εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν του καὶ τὴν καρδίαν του, ὑπερασπίσθητι τὴν μνήμην του.

Δεμουλῖνος. Ἡ ἀποστολή μου εἶναι ν' ἀποθάνω μαζὶ σου. Εἰς τὰς δημιουργικὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἡμέρας πολλοὶ ἄθωοι συνησφάγησαν μετὰ τῶν ἐνόχων καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν φωνάζει ἐκδίκησιν· πρέπει δὲ ἡμεῖς ν' ἀποθάνωμεν διὰ νὰ ἐξιλεώσωμεν τὴν θεῖαν ὀργὴν. Ῥοβεσπιέρη, σὺ ὅστις στοχάζεσαι ὅτι ἄγεις διὰ τῆς λαμπρόμου τὴν ἀνθρωπότητα, ἠξέυρεις τί εἶσαι εἰς τὰς χεῖρας τῆς θείας προνοίας; ὁ μέγας ἐπὶ τῶν θυσιῶν ἱερεὺς, ὁ μέγας ἱλαστής τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως· διὰ τοῦ αἵματος ἀποπλύνεις τὸ χυθὲν αἷμα· διὰ τοῦ θανάτου ἐξαλείφεις τὸν θάνατον· ἀλλὰ μέχρι τοῦδε ἔλειπεν εἰς τὰ θύματά σου τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀγνήστηρίου θύματος, τὸ ἐκούσιον τῆς θυσίας· ἡ ἔλλειψις αὕτη συνεπληρώθη σήμερον· μᾶς ἐπρόσφερες τὴν ζῶν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀπεποιήθημεν. — Θεὲ λοιπὸν, ἐλευθερία, ὀνόματά ἐπίσης ἱερά τοῦ αὐτοῦ ἀνωτάτου ὄντος, δέξου τὸ αἷμά μας· στρέψε ἐκ νέου πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ ἴδιον ἐκεῖνο βλέμμα τῆς ἀγάπης μετὰ τὸ ὅποιον τὴν ἐχαιρέτησας μόλις ἐξέλθοῦσαν ἀπὸ τὰς πλαστικὰς χεῖρας σου!

Δάντων. Κάμιλλε, ἔλα εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Λοιπὸν ἀνακαλεῖς τὴν κατάραν σου; ἔχεις πίστιν εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ εἰς τὸ μέλλον; ἀποθνήσκεις ἐκφωνῶν μετ' ἐμοῦ, ζήτω ἡ ἐλευθερία;

Δεμουλῖνος. Ζήτω ἡ ἐλευθερία! Ζήτω ἡ Γαλλία!

Ἀθήναι, τῆ 19 (31) Αὐγούστου 1842.

* * *

Χρονογραφία τῶν μαρμάρων τῆς Νήσου Πάρου καὶ τοῦ Πεντελικοῦ.

Ἄπαντα τὰ τῶν ἀρχαίων τεχνουργήματα, καὶ ἀνάγλυφα, οἴναοί, κίονες κτλ. ἐκ κατασκευάζοντο ἐκ μαρμάρου, καὶ ὄχι ἐκ σκληρῶν λίθων, ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους, ὡς νομίζω, πρὸς οικονομίαν τῶν χρωμάτων, τῶν ὁποίων μόνον σμικρὰς γνώσεις εἶχον οἱ ἀρχαῖοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ διεγείρωσι διὰ τῆς ζωηρᾶς τῶν λευκότητος, ἥτις μόνον διὰ τῆς πολυχρονίου ἐπιρροῆς τῶν στοιχείων, δηλαδὴ τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, δύναται νὰ φθαρῇ, ἔτι μείζονα προσβολήν.

Τὰ πρὸς κατασκευὴν τόσων ἀξιολόγων καὶ θυμασίων ἀριστοτεχνημάτων τῶν ἀρχαίων αἰώνων μεταχειριζόμενα εἶδη μαρμάρου ἦσαν τὸ μάρμαρον τοῦ Πεντελικοῦ, καὶ τὸ τῆς νήσου Πάρου.

Ἐκ τοῦ πρώτου εἶδους ἐκ κατασκευάθησαν τὰ ἐξῆς κυριώτερα ἔργα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων:

α'. Ὁ Παρθενών.

β'. Τὰ Προπύλαια.

γ'. Ἄπαντες οἱ τῆς ἀκροπόλεως ναοί.

δ'. Τὸ Θησεῖον.

ε'. Οἱ ἐντὸς καὶ περὶ τῶν Ἀθηνῶν ναοί.

ς'. Ὁ γιγαντιαῖος ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

ζ'. Αἱ Ἔδραι τοῦ Σταδίου.

Μερικὰ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα παρὰ τοῦ Φειδία καὶ Πραξιτέλους ἔγιναν ἐκ τοῦ μαρμάρου τούτου.

Τὸ τοῦ Ξενοφῶντος μνημεῖον ἦτο κατὰ τὸν Παυσανίαν ἐκ Πεντελικοῦ μαρμάρου.

Τὸ μάρμαρον τοῦ Πεντελικοῦ ἐπωνομάζετο τὸ πάλαι Ἀττικὸς λίθος (Ἀττίτης)· καὶ ἐπειδὴ τὸ μάρμαρον τοῦτο ἦτο τόσον χρήσιμον πρὸς κατασκευὴν οἰκοδομημάτων, ἐκαλεῖτο πρὸς διάκρισιν

των σκληρῶν λίθων οἵτινες ἐμεταχειρίζοντο μόνον διὰ τὰ Πελοποννησιακὰ οἰκοδομήματα καὶ διὰ τὰ συνήθη τείχη, λευκὸς λίθος.

Καλητέρας ποιότητος ἦτο καὶ τὸ πάλαι τὸ μάρμαρον τῆς νήσου Πάρου, καὶ τὰ ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου ἀνάγλυφα ἐπροτιμήθησαν πάντων τῶν ἄλλων, ὄχι μόνον, ἐπεὶδὴ ὁ ἴδιος Φειδίας καὶ 120 χρόνους ὕστερον ὁ Πραξιτέλης, ἐγνώρισαν νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς τὴν ψυχρὰν καὶ ἀνόργανον λίθον ζῶην καὶ ἔκφρασιν, ἀλλ' ἐπεὶδὴ ὁ λίθος οὗτος ἦτο πλέον εὐχρηστος καὶ εὐγλυπτος διὰ τὸν τεχνίτην.

Ἐκ τοῦ μαρμάρου τῆς νήσου Πάρου ἐκατασκευάσθησαν κατὰ τὸν Παιυσανίαν τὰ ἐξῆς ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα.

1.) Ἡ εἰκὼν τῆς Ἀφροδίτης Οὐρανίας καὶ Ἀθηναῖς παρὰ τοῦ Φειδία.

2.) Ἐξ ἐκείνου τοῦ τεμαχίου, τὸ ὁποῖον μετέφερον οἱ Πέρσαι, βέβαιαι ὄντες περὶ τῆς νίκης των, πρὸς ἀνέγερσιν τινὸς μνημείου εἰς τὸν Μαρμαρῶνα, ἐκατασκεύασεν ὁ Φειδίας, ἀφοῦ ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὴν Νέμεσιν.

3.) Εἰς τὰ Μέγαρα εὐρέθη Σάτυρος κατασκευασθεὶς ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου ὑπὸ τοῦ Πραξιτέλους.

4.) Τὰ περὶ τὸ ναοῦ τοῦ Διὸς εἰς Ὀλυμπίαν διάφορα κοσμήματα, συνιστάμενα ἐκ διαφόρων ἀναγλύφων, ἐκατασκευάσθησαν ἐκ τοῦ λευκοτάτου μαρμάρου τῆς Πάρου.

5.) Τὸ πρότωπον, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες τινῶν ἐκ ξύλου εἰκόνων τῆς Δήμητρος Θυμώδους εἰς τὸν Λάδον ἐκατασκευάσθησαν ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου.

Σημειώσεως ἄξιον εἶναι ἡ χρονικὴ τοῦ μαρμάρου τῆς Πάρου ἐξ ἧς ἀποδείκνυται ὅτι εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐμεταχειρίσθη πρὸς κατασκευὴν ἀναγλύπτων κ.λ.τ. Ἐπί τινος μεγάλου τμήματος μαρμάρου εὐρέθη ἡ ἱστορία τοῦ Κέρκροπος ἐγκεχαραγμένη ἀπὸ τὸ 1585 μέχρι 263. πρὸ Χριστοῦ. Περιεργώτατον ἦτο καὶ τὸ βῆμα τινὸς ἀρχαιοτάτου ναοῦ κατασκευασμένου ἐκ Παριανοῦ μαρμάρου, τὸ ὁποῖον εἶχε μῆκος ὀλόκληρον τὶ στάδιον.

Τέλος τῆς συντόμου περιγραφῆς τοῦ μαρμάρου τῆς Πάρου πρὸς

πει νὰ ἀναφέρω ὅτι ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ μαρμάρου τὸ ὁποῖον ἐμεταχειρίζετο ἰδίως πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀγαλμάτων ἐκαλεῖτο ὁ αὐτὸς « λίθος λυχνεύς » ὀνομασία ἣτις ἐδόθη ὡς ἐκ τῆς διαφανείας τοῦ εἰς τὸ φῶς· μόνον τοῦτο εἶναι φυσικώτερον νὰ ἐξηγηθῇ οὕτως ὅτι ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἀπὸ τὸν λύχον, τὸν ὁποῖον ἐμεταχειρίσθησαν εἰς τὴν ἐκκοπὴν τοῦ ἔνεκα τοῦ σκότους τῶν μαρμαρορυχείων. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἐξοχῶν, αἵτινες ἔνθεν κάκειθεν φαίνονται εἰς τὰ μέχρι τῆς σήμερον ὑπάρχοντα μαρμαρορυχεῖα καὶ αἵτινες ἐχρησίμευσον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λυχῶν τῶν ἔργατῶν.

Ε. Λυγδερρ.